ŞİİR ANTOLOJİLERİ DİZİSİ

ŞALTERLER İNİNCE

(Grev ve Direniş Şiirleri)

GERÇEK
SANAT
YAYINLARI

Hazırlayan: Güngör GENÇAY

ŞALTERLER İNİNCE (Grev ve Direniş Şiirleri Antolojisi)

ŞALTERLER İNİNCE

(Grev ve Direniş Şiirleri)

Hazırlayan

Güngör Gençay

GERÇEK SANAT
YAYINLARI

GERÇEK SANAT YAYINLARI: 235
Antoloji Dizisi: 6

Kapak

İrfan Ertel

Yayın Yönetmeni: Güngör Gençay

Şalterler İnince (Grev ve Direniş Şiirleri Antolojisi)/ Hazırlayan: Güngör Gençay/ Kapak Resmi: İrfan Ertel/ Teknik Düzenleme: Cengiz Bostan/ Baskı ve Cilt:Engin Matbaası ve Ciltevi/ Birinci Basım: Haziran 2005/ Gerçek Sanat Yayınları: Kuledibi, Büyükhendek Caddesi No: 7 Şişhane-İstanbul/ Yazışma: Posta Kutusu: 935- 80020 Karaköy-İstanbul/ Posta Çeki: 247782/ Telefon: (0212) 2520206 - Belgegeçer: (0212) 2454804

İnternetle sipariş: • www.ideefixe.com
www.kitapyurdu.com • www.weblebi.com

ISBN-975-360-205-7

ŞALTERLER İNİNCE

(Grev ve Direniş Şiirleri)

Hazırlayan

Güngör Gençay

GREV VE DİRENİŞ SEÇKİSİ İÇİN

Milenyum olarak adlandırılan ve güzel günlerin müjdecisi olarak şırıngalanan 2000 yılı, memleketimiz için kayıplar dönemine son hızla girişin başlangıcı oldu.

Yeni Dünya Düzeni'nin çarkları, sömürülen ülkeleri, daha sıkı bir biçimde kıskacı içine aldı.

Kullandırılmayan yeraltı kaynakları, tarım üretimine dönük olarak konulan yasaklamalar ve özelleştirmeler; bilinçsiz tüketim toplumunu daha da kökleştirirken, zaten yoksul olan ülkeleri biraz daha yoksullaştırdı. Uluslararası şirketler ile adı bilinen ve bilinmeyen diğer kuruluşlar yapılan ticari siyasi anlaşmalara dayanarak canavarlaşan kapitalist-emperyalist ittifakın robotları olarak hizmet gördüler; işbirlikçi yönetimler de sömürü çarkının rahatça işlemesini sağladılar. Canavarların saldırısı, hem işgaller, hem de kültürel, ekonomik ve ideolojik kuşatmalar biçiminde, günümüzde de sürüyor.

Memleketimizde KİT'lerin büyük bir çoğunluğu, önce bilinçli olarak çökertilip ziyan eder duruma getirildi, sonra özelleştirildi.

Eğitim ve kültürün temel araçlarından biri olan kağıdın üreticisi olduğu için, yalnızca ticari bir işletme olarak görülmemesi gereken SEKA'da da aynı yöntem uygulanıyor. Ne ki, SEKA'yı sattırmak istemeyen işçilerinin eşleri ve çocuklarıyla yürüttükleri direniş tüm kaba güç kullanımına karşın sürüyor. Diğer yanda, işletmeleri Büyükşehir Belediye'sine devredilecek olan Denizcilik İşletmesi işçilerinin çanlarla, sirenlerle, düdüklerle yükselen sesi var. Eğitim-Sen ise, kapatma istemiyle yargılanıyor.

Bunlar birer örnektir. Er ya da geç bu kurumlarda şimdi sözü edilen sorunların çoğu, emekçilerin zararına olacak bir biçimde sonuçlanacak. Ama hemen arkasından, başka kurumlarda biçim farklılıklarıyla yenileri patlayacak.

Görülüyor ki, şimdi de emekçi örgütlerinin kesin bir biçimde tahrip edilmesi amaçlanıyor. Çünkü ABD, Türkiye'nin kendisine kayıtsız-şartsız tabi olmasını istiyor. Ayrıca, yükselen her türden muhalif sesin susturulmasını emrediyor iktidara. Bu durumda iktidarın yapacağı iş de, memleketin en güçlü ve örgütlü sesi olan işçi sınıfının sesini kesmek olacaktır elbette.

Emperyalizme bağımlılık, balçık içinde yürümeye çalışan

insanın durumuna benzer. Atılan her adım, dibe doğru gömülmekten başka bir işe yaramaz. O nedenle şimdi, kol ve kafa işçilerinin, örgütlü ve dayanışmalı mücadelesinin kaçınılmaz olduğu bir zamanı yaşıyoruz... Halk kalkışmalarının, direnişlerin, grevlerin ve genel grevlerin ardı kesilmemesi gereken bir zamanı...

Bu durum, işçi ve sanatçı arasında, sanatla kurulacak köprünün önemini de öne çıkarıyor. Böyle bir oluşumda da şiir her zaman başı çekiyor. Bu gereksinim, grev ve direniş şiirleri Antolojisi hazırlamayı gündeme getirdi.

Geçmişte işlenmemiş bir temayı içeren ve uzun bir süredir üzerinde çalıştığımız bu antoloji, böyle bir zamanda doğunca, yüzü aşkın şair de seslerini, grev ve direnişçilerin sesleriyle buluşturdu.

Taradığımız kitap dergi ve internette bulduğumuz grev şiirleri kitap oylumuna ulaşmadı. Bu nedenle, çalışmanın sınırlarını biraz daha genişlettik. Böylece, "Grev ve Direniş Şiirleri" oluştu.

Doğum tarihleri ve alfabetik olmak üzere, iki bölümlü düzenlenen antolojide, grevin şiirdeki akışını tarihsel süreç içinde izlemek de, olası duruma geldi. Doğum tarihlerine ulaşamadığımız şairler de alfabetik bölümde yer aldı. Özellikle işçi şairlere ve halk ozanlarına yer vermek isteyişimiz, böyle bir düzenlemeyi zorunlu kıldı. Şiir çözümlemelerinde gerekli olabilir düşüncesiyle grevin dünyada ve Türkiyedeki serüveni ile yapılan büyük grevler konusunda kısa, öz değinmeler yapmaya çalıştık. Çalışmalar yoğunlaştıkça, emek mücadelesindeki zenginlik, hem daha net, hem de antoloji boyutunu aşan bir gerçeklik olarak karşımıza çıktı. O nedenle, işçi hareketleriyle dolu nice yıllara değinerek yürümek zorunda kaldık.

Kitabın hazırlanmasında birçok arkadaşımızın katkısı ve desteği oldu. Ayrıca İrfan Ertel emekçiyi, emeğiyle güzelledi, Hasan Hüseyin Yalvaç göznurunu, Kadir İncesu da tükenmeyen özverisini koydu. Hepsine minnet duygularımızı belirtiriz.

"Şalterler İnince" seçkisi, bugüne dek yazılmış grev ve direniş şiirlerini derli toplu sunabilmek amacıyla hazırlandı. Bu konudaki gereksinimi karşılamanın ön adımı olabilirse, mutluluğu bize yetecek.

Ocak- Şubat 2005

GERÇEK SANAT YAYINLARI

EMEKLE AÇILAN SABAHLARDA YAŞAYANLAR

Güngör Gençay

Grev, Kapitalist üretim ilişkileri içinde, işçilerin topluca işi bırakma eylemidir. İşçiler, ücret ve çalışma koşullarında iyileştirme istemleriyle işverene karşı grev yaptıkları gibi, salt kendi sorunlarıyla ilgili olmayan ekonomik, sosyal ve politik nedenlerle de grev yaparlar.

Grevin çok değişik uygulanış biçimi vardır. En yaygın olanı işi durdurmaktır. İstemlerin elde edilmesine kadar sürecek olan, sınırlandırılmamış grevdir. İhtar grevi ya da sembolik grev, işin çok kısa bir zaman için bırakılma olgusudur. Ayrıca dayanışma, destek, oturma, işi kilitlemek için yapılan tıkaç grevleri de, gereksinime göre uygulanan yöntemlerdir. Memleketin hayatî sorunlarıyla ilişkili olarak yapılan müdahaleler ise, "Genel Grev"lerle gerçekleştirilir.

Grevler, işverene ya da iktidara karşı yapıldığı için, patronlar işten çıkararak, lokavt yaparak ya da grev kırıcılarını devreye sokarak; işçi eylemlerini engelleme yoluna giderler. İktidarlar ise yasak koyarak ya da polisiye güçlerini kullanarak işçileri yıldırmaya çalışırlar.

Kaba güç kullanımının değişik biçimlerde tepkileri olur. İşçiler daha çok yasanın kendilerine verdiği hakka dayanarak işyeri işgallerine yönelirler. Çünkü kullandıkları üretim araçları üzerinde, emeklerinden kaynaklanan bir hakları vardır.

Ne var ki, çoğu zaman işverenlerin uzlaşmaz tutumları iktidarlar tarafından görmezden gelinerek, kimi grevlerde zarar verme kastı aranır. Eyleme, gerçekte içermediği anlamlar yüklenerek, işçilere ve işçi örgütlerine suçlamalar yapılır.

Bilindiği gibi, işçi sınıfının (proletarya), sendikaların doğuşu ve sınıfa dayalı grevlerin başlaması sanayi devrimiyle birlikte hayata geçmiştir. Ama tarih, kölelik döneminden başlayıp, yüzyıllar boyunca süren ve adım adım da olsa gelişme gösteren birçok greve tanık olmuştur. Kölelik döneminden başlayıp günümüzde de gücünü gösteren grevler, Spartaküs damarının işlerliğini ortaya koymaktadır.

Sanayi Devrimiyle başlayan süreçte ise, gerek işçi eylemleri, gerekse işçi örgütlenmeleri yeni bir boyut kazanmıştır.

Sanayi Devrimi

18. yüzyıl İngiltere'sinde, nüfusun çoğu, üretim araçlarına sahip olan bağımsız üreticilerdi. Toplumsal barış ise, sömürgelerle yapılan ticari ilişkilerle sağlanıyordu. Bu durum, acımasız yöntemlerle elde dilen bir getirinin sonucuydu. En büyük işkolu, yünlü dokumanın yerini alan, pamuklu dokumaydı. Doğal olarak yününden yararlanılan hayvanların yetiştirilmesi durmuştu ve yeni buluşlar pamuklu dokumaya göre yapılıyordu.

Buharlı motor bulunmuş ve kömür madenlerinde kullanılmaya başlamıştı. Ayrıca, yeni yeni eğirme tezgahları imal ediliyordu. Önceleri, toplumsal gelişme sürecinde ilerici bir rol oynayan burjuvazi, yeni buluşlara da sahip çıkıyordu.

Böylece, Sanayi Devrimi'yle birlikte, emeklerini satarak geçinen ve sayıları gittikçe büyüyen İşçi Sınıfı doğmuştur.

Üretim araçları değişmiş, makineye dayalı üretim yapıldığı için, maliyet düşmüş ve emtia üretimi hızlanmıştır.

1819'da sert bir biçimde bastırılan eylem sonrasında bazı haklar elde edilmiş, 1825'de ise, sendika kurma hakkı yasalaşınca, örgütlenmelerde de yükseliş gözlenmiştir.

1840'lara gelindiğinde, işçilerin kendiliğinden ayaklanmalarının yanısıra, bilinçlenmeleri de başlamıştır.

Sanayi Devriminin etkileri süreç içinde Kıta Avrupası'nda da belirgin olarak görülmüştür.

Fransa / Lyon Eylemleri

Her ne kadar proletarya ve sendikaların doğuşu Sanayi Devrimi'yle birlikte İngiltere'de ortaya çıkmışsada, kendiliğinden olan, sonra bilinçli olarak gerçekleştirilen ilk grev ve direnişlere Fransa'da rastlanmaktadır. Burada işçiler, iktidarı ele geçirme mücadelesi yapmışlar, Fransız Devrimi'yle başlayan süreçte de emeğin özgürleşmesi yolunda uğraş vermişlerdir.

1279'da Douai'de kumaşa konan vergi nedeniyle ayaklanan dokumacılar, on iki kâhyayı öldürürler. Ayaklanma, Flandre kontunun kuvvet kullanımıyla bastırılır. 1280 yılında yine isyan eden dokumacıların eylemi sırasında Ypres ve Provins kentinin belediye başkanları öldürülür.

İpek dokumacılığının ve basım işlerinin yoğun ve rağbette

olduğu Lyon'da 1539 yılının ilkyazında, matbaacılar toplu olarak işi bırakırlar. 16. yüzyılda basımevi işçilerinin yaptığı bir genel grevdir bu.

Basımevi kalfalarının kurduğu dernek, üstünlük kazanarak, diğer kalfa örgütlerinin önünde yer alır ve yaygın olarak faaliyet gösterir. Bu derneğin üyeleri, bir işçinin istemiyle bile, topluca iş bırakmaya ant içmişlerdir. Kendilerinin özel bayrakları bulunuyor ve grev subaylarının komutasıyla hareket ediyorlardı.

Bir yardım kuruluşu olup, grev yardımları sağlayan "Lyon Büyük Yardım Sandığı"nın, kaynaklarının kuruduğunu açıklaması üzerine savcılık olaya el koyar. Kral buyrukları, savcı kararları ve grevlerle Lyon basımevlerinin kalfaları çok kısa bir süre sonra sefil duruma düşer... Matbaa işçilerinin iş günü, on altı saate çıkarılır. Zaman zaman koşullar değiştiyse de, basımevlerinin kalfaları hep ödün vermek durumunda kalırlar ve hep ezilen taraf olurlar.

17. yüzyıl sonlarındaki işçi koalisyonlarını "Tahıl Üzerine" adlı kitabında şöyle dile getiriyor Boisquilbert: "...işçiler arasında adalet mekanizmasına karşı öyle güçlü bir başkaldırı duygusu uyanmıştır ki, ticaret kentlerinde tek bir imalâthanenin yedi-sekiz yüz işçisi, bir anda ellerindeki işi olduğu gibi bırakır. Gündeliklerinin düşürülmek istendiği gerekçesiyle, hemen işlerinden ayrılırlar.

Bu işçiler, kimi zaman elden ele dolaşan tüzükler de hazırlamışlardır. İçeriğinde, gezgin ve yabancı işçiler için hükümler vardır. Bu hükümlerde, normal ücretleri düşürmeye yeltendiklerinde, sanatla uğraşmalarının yasaklanacağı belirtilir. Ayrıca, yabancı işçileri yanına alıp ucuz ücretle çalıştıran ustalara ilişkin konan ağır hükümler de bulunmaktadır...

1697 yılı Haziran'ında da Dernétal'daki kumaşçı kalfaları, bazı patronların yabancı işçi çalıştırması nedeniyle sokağa inerler. Üç-dört bin kişilik bir kitle olarak isyan ederler ve fabrikaları kapattırırlar.

Lyon kenti uzun süreler emek-sermaye çekişmesine sahne olur. Devrim öncesi de şapkacı kalfaların başkaldırısını yaşar. Yabancı işçileri çalıştırmamaları için ustaların gözünü korkutmak istiyen kalfaların ikiyüz kişilik başkaldırısında beş kişi ölür ve toplanma yasağı konur.

Dokumacılarında 1744, 1779 ve 1788 tarihlerinde olmak üzere, üç büyük grevi gerçekleşir.

...1744 Haziranında, *işçi ustalar*'ın ve kalfaların zararına olarak *fabrikacı ustalar*'a daha da büyük ayrıcalıklar getiren bir yönetmelik çıkarırlar. Bunun üzerine, büyük fabrikacıların hesabına *götürü* olarak çalışan işçi ustalar, onların aristokrasisine karşı, işçilerle gizlice işbirliğine girerler. Grev patlar. Ve bir isyan halini alır. Grevciler, *kenti ele geçirirler;* günlerce ellerinde tutarlar. Tüccarlar tutuklanır, itilip kakılırlar, şarap mahzenleri yağma edilir, Lyon yönetim görevlisinin evi işgal edilir.

...Bu "tuhaf işçi diktatörlüğü" kralın askerleri karşısında direnemez: bir işçi asılır, birçokları kürek cezasına mahkûm edilir. Kral, 1 Nisan 1745'te, *genel af* ilân eder.

...Bir kez ürkmüş olan büyük fabrikacılar, gerilemek ve yeni bir yönetmeliğe razı olmak zorunda kalırlar.

...1779'da savaş yeniden başlar. İşçiler bütün kumaşlar için bir *genel tarife*, karış başına da 2 metelik bir zam isterler. Yine isyan ve silahlı kuvvetlerin yeniden müdahalesi: üç işçinin asılması ve daha sonra kral tarafından ilân edilen tam ve yeni bir genel af...

İşçi sınıfı için bir bozgundur bu." **(1)**

1786'da, Lyon kenti, ücret sorunu nedeniyle bir kez daha çalkanır.

"...Müteahhitlerin hiç bir hesaba dayanmadan ödemede bulundukları duvarcılar, daha düzenli bir ödeme istiyorlardı. Şapkacılar da, kiraların ve besin maddesi fiyatlarının artması nedeniyle, gündeliklerinin, on iki saatlik çalışma için 32 metelikten 40 meteliğe yükseltilmesi isteğindeydiler.

...Bunun için, 7 Ağustos 1786'da, gün ağarırken, bir parolayla harekete geçen dokumacılar, şapkacılar, duvarcılar ve yapı rençperleri, atelyelerini bıraktılar. Tıpkı Roma plebleri gibi kentin kapılarına çekildiler, ancak istekleri yerine getirilirse Lyon'a döneceklerini bildirdiler. İşçi isyanı ordu tarafından bastırıldı; Bonaparte da o birliklerin içindeydi: topçu teğmeni olarak görev görüyordu. **(2)**

11 Ekim 1831 günü "Sendika" niteliğindeki ilk örgüt olan "Karşılıklı Görev Derneği"nin girişimiyle ücret konusunu görüşmek üzere bir toplantı yapılır. Gerçekleşen toplantıya 22 patron ve 22 işçi temsilcisi katılır. Aralarında belli bir anlaşmaya varmalarına karşın, patronlar sözlerinde durmaz. Bunun üzerine işçiler, 21 Kasım günü "Çalışarak Yaşamak ya da Dövüşerek Ölmek" sloganıyla; sonradan 1831 Lyon Ayaklanması'na dönüşecek olan yürüyüşe başlarlar. Ayaklanma, 600 kişinin

öldürülmesiyle bastırılır.

1848 ayaklanması ise, işçilerin başarısıyla son bulur.

1848 Avrupa Devrimleri; Fransa, Avusturya-Macaristan, İngiltere, Almanya, vd. ülkelerin ekonomi ve toplumsal koşullarına bağlı olarak kimi zaman ayaklanmaların, kimi zaman da karşı devrimlerin yaşandığı bir süreçten geçerek gelişti. Burjuva demokratik devrimlerinin temelleri atıldı. Ama, topluma gerçek anlamda siyasi özgürlükleri kazandırma mücadelesi, yine işçi sınıfı tarafından yapıldı.

19. Yüzyılın sonu ve 20. Yüzyılın başlarında görülen sermaye yoğunlaşması ve merkezileşmesindeki artış, kapitalizmin işleyişine önemli değişiklikler getirdi. Aynı yoğunlaşma ve merkezileşme, bankalarda da yaşanıyordu. Böylece, tekelleşen az sayıdaki banka, küçük bankaları ve sanayi kuruluşlarını egemenliği altına aldı. Sonuçta, tekelci sanayi sermayesiyle, tekelci banka sermayesinin bileşimi, Finans kapital doğurdu.

Amerika'da yaşanan iki iç savaş sonrasında kapitalizm kurumsallaştı. Buna karşın, işçi sınıfı üzerindeki sömürü daha da yoğunlaştı. 1900-1914 yılları arasında, sanayi çok iyi durumdayken, işçiler yine yoksuldu.

1920'li yıllarda dünyadaki değer ölçüsü, Sterlin'den dolar'a döndü. 1929'da başlayan Dünya Ekonomik Bunalımı, emekçi insanların proterleşmesine ve mülksüzleşmesine yol açtı.

1917'de gerçekleştirilen Sovyet Devrimi, sosyalist muhalefetin yükselmesine ve sömürünün önlenmesi bakımından önemli gelişmelerin yolunu açtı. Ancak, sosyalist blokun çökmesi, başını ABD'nin çektiği emperyalizmin günümüzde de devam eden saldırganlığını doğurdu. "Yeni Dünya Düzeni" adı altında dünyadaki yoksul ülkelerin yeniden paylaşımı başladı. Bu süreçlerdeki işçi sınıfının tavrı ve konumu ile doğanın ve insanın kapitalist-emperyalist güçler tarafından tahribatı, ayrı ayrı ele alınıp incelenmesi gereken konuları oluşturuyor.

Yazıda ve sözde birkaç cümleyle adımlanan takvim, devrim mücadelelerinde yüzyılları alıyor. Ne yazık ki yaşadığımız günlerde de zaman, emekçi insanların emeğini ve canını yiyerek yürüyor.

TÜRKİYE'DE GREVLER

İşçi sınıfı mücadelesini politik, ideolojik ve ekonomik olmak üzere üç alanda yürütür. Çünkü poiltik mücadeleyle, iktidar olmak amaçlanır. Ancak bu mücadele alanları, diyalektik bir bütünlük içinde olmasına karşın, belirleyici olan politik mücadeledir. Çünkü, politik mücadeleyle, iktidar olmak amaçlanır. Kapitalist üretim tarzıyla işçi sınıfının ve tüm emekçi halkın kurtuluşu ve sömürünün son bulması olasılığı yoktur. Bunu gerçekleştirmek için, sosyalist üretim tarzının yerleştirilmesi gerekir. Bu da burjuva iktidarının sona erdirilmesiyle gerçekleştirilebilir.

İdeolojik mücadeleyle, sınıfın çıkarlarını korumak amaçlanır. Bir sınıf ideolojisinin işlevi, o sınıfın tarihi gelişimiyle doğru orantılı olarak değişime uğrar. Örneğin; önceleri üretici güçleri geliştiren burjuvazi, daha sonra bu güçlere engel olmaya başlamıştır. Yani, başlangıçta ilerici bir ideolojiyi içeren burjuva ideolojisi, süreç içinde gericileşmiştir. Aynı zamanda işçi sınıfının ideolojisi olan Marksizmin günyüzüne çıkmasıyla aralarında uzlaşmaz bir çelişki doğmuştur. Çünkü burjuvazi toplumsal gelişmeye hız kazandırmak isteyen Marksizmin engelleyicisi olmuştur. Ancak politik iktidara sahip olduğu için, ideolojisini de daha kolay şırıngalayabilmiştir.

İşçi sınıfı, kapitalist düzen içindeki ekonomik mücadelesini, giderek alım gücünü aşan fiyat artışlarını önlemek, ücretlerini yükseltmek ya da çalışma koşullarının iyileştirilmesi için yapar. Ancak, ekonomik mücadele de ideolojik ve politik mücadele doğrultusunda biçimlendirilir.

İşçilerin çalıştıkları işyerlerinde işverene, fabrika sahibine karşı tek tek mücadele yürütmeleri ya da hak talebinde bulunmaları olası değildir. O nedenle işçiler düzene karşı muhalefetlerini sendika çatısı altında örgütlenerek, bilinçlenerek ve kendi içlerinden liderler çıkararak gerçekleştirirler.

Büyük kitle örgütleri olan sendikalar da ekonomik ve politik mücadeleyi bir bütünlük içinde yürütür. İşçilerin yaşam

koşullarının iyileştirilmesinin yanısıra, üyelerinin politik hayata katılmaları yolunda eğitim verir. Diğer işçi örgütleriyle dayanışmalı olarak eylemler yapar. Çünkü sendikaların asıl amacı işçi sınıfını, süreç içinde sosyalist toplumu yaratmaya doğru yönlendirmektir.

Grev, işçi sınıfının elinde hem güçlü bir silah, hem de içinde yetkinleştiği bir okuldur.

"...Grevler ve direnişler, işçi sınıfı biliminin kök salacağı sürülmüş ve gübrelenmiş topraktır. İşçi sınıfının nihai kurtuluşuna gönül vermiş bir sürü işçi militan, bu grev ve direnişlerde mücadele vere vere çelikleşir. Kitleler nihai çözümün gerekliliğine bu grev ve direniş deneylerinden geçe geçe ikna olurlar. Burjuvazi bu grev ve direnişlerden korkar. Grev ve direnişlere katılan işçi sayısındaki ve grevde geçen gün miktarindaki artışlar burjuvazinin sonunu bildirmek için çalan çanlardır." (3)

Osmanlı İmparatorluğu Dönemi

Osmanlı imparatorluğunda sanayileşme olgusu Batı Avrupa'daki gibi olmadı. Çünkü ilk Osmanlı sanayi kuruluşları, devlet siparişleriyle çalışan fabrikalardı.

Feshane, Osmanlı ordusunun fes gereksinimini karşılamak üzere 1835 yılında kuruldu.

Daha önce bir şahıs tarafından Beykoz'da işletilen (debbağhane) deri tabaklama 1910 yılında devlet tarafından satın alınıp geliştirildi.

1870'li yıllarda İzmir, Uşak, Isparta, Tokat ve Gördes'te halı ve kilim fabrikaları faaliyet gösterirken, Selânik'te de ona yakın fabrika bulunmakta, abacılık işkolunda da on bine yakın işçi çalışmaktaydı.

İstanbul tersanelerinde de 1871 yılından itibaren işçi sayısı giderek çoğalmıştır. Bursa, Van'daki çeşitli atelyelerde ipekli ve yünlü kumaş üreten kadınlı-kızlı, çok sayıda işçi çalışmaktaydı.

İşçi çalıştıran ilk fabrika 1839 yılında Rumeli'de kuruldu.

Zonguldak Kömür havzası, en çok işçinin en kötü koşullarla çalıştığı bir yerdi. Zonguldak'ta Valilik yapan Dilaver Paşa'nın hazırladığı nizamnameye göre 13 yaşından 50 yaşına kadar olan bölge halkı 15 gün tarlada 15 gün de madenlerde ve günde 10 saat süreyle çalıştırılıyordu. Nizamnamede belirtilmesine karşın işçinin sağlık ve yaşama ilişkin hiçbir gereksinim yerine getirilmiyor, Demir yollarında çalışan işçilere hastanede yattıkları

sürece para ödenmiyordu. 1839 yılında Tanzimat Fermanı'nın ilanından sonra memlekete giren yabancı sermaye de sömürge yasalarını uyguladı.

- 1901 yılında Osmanlı İmparatorluğunda çalışan işçi sayısı 409 bini bulmuştu. Buna karşın işçilerin hiç bir örgütü yoktu. İşçilerin arasındaki anlaşmazlık ve işsizlerin göçleri yerli ve yabancı sermayenin işini kolaylaştırıyor, sömürü düzenlerini rahatlıkla ellerinde tutmalarını sağlıyordu.

İlk Grevler

İşçiler İşverene karşı olan tavrını, önceleri makine kırıcılığıyla göstermiş ve bu protesto 20. yüzyılın başına kadar sürmüştür. İlk kurulan fabrikalarda görülen makine kırıcılığı ile ağır vergilere karşı duyulan tepki ve eylemleri; bir dizi yasağın konmasına neden oldu. Örgütlü ve düzenli eylemlerin, işçinin hayatına girmesiyle de, makine kırıcılığı son buldu.

- İlk grev, 1863 yılında Ereğli Kömür Madenleri'nde yapıldı.

Masonların güdümünde olan İstanbul Tramvay Şirketi'nin grevi de 1876'da gerçekleşti. Şirket, 4 Nisan 1876 günü araba atlarını Şişli Deposunda satışa çıkardı. Satışı önlemek isteyen arabacıları polis engellemeye kalkınca, çok sayıda yaralananlar oldu.

Haydarpaşa-İzmit Demiryolu'nda çalışan işçiler (1873) ödenmeyen ücretleri için greve gittiler. İzmir'deki terzi işçiler de ücretlerinin artırılması istemiyle 20 Mart 1876'da grev başlattılar. Grevin sağlıklı olarak yürüyebilmesi için de grev komitesi kurdular.

Aynı yıl Tersane, Darphane, Fişekhane işçileri de grev yaparak çoluk-çocuklarıyla Babıali'ye yürüdüler.

1878 yılı İstanbul terziler, Duvarcılar, Ayakkabıcılar grevi,

1979 yılı Yapı işçileri, Şirket-i Hayriye, İstanbul Muhasebecileri, Tersane işçileri grevi.

1880 "Haydarpaşa" Demiryolu İşçileri, Tophane işçileri, Haliç Vapurişçileriyle sürmüş. Tatavla'dakikunduracılargrevi, işçilerin haklarını almasıyla sonuçlanırken; Vapur işçileri grevi de Askeri Tersaneden getirilen işçilerle kırılmıştır.

1885 yılında Odun deposu işçileri grevi.

1886 yılında Beyoğlu mağaza personelinin pazar gününün tatil olması istemiyle başlattığı grev.

1906 İstanbul Mürettipler grevi.

1907 yılında İskeçe'deki Türk, Rum ve Bulgar işçiler ücretlerinin artması ve çalışmanın 14 saatten on saate inmesi için greve gitmişlerdir. Grev, isteklerinin kabul edilmesiyle sonuçlanmış; Reji Tütün işçilerinin grevleri ise sert bir biçimde bastırılmıştır.

1908 grevleri

İstibdat döneminde, yeraltında yürütülen işçi eylemleri, Meşrutiyet'in özgürlükçü havasıyla çoğalmış ve yaygınlaşmıştır.

İşçi sınıfı tarihine 1908 grevleri olarak geçen eylemlerin diğerlerinden farklılığı; işçilerin ücret artırımı, çalışma koşullarının iyileştirilmesi yanısıra sendika kurma özgürlüğü de talep etmiş olmalarıydı.

14 Ağustos'un ilk yarısında ve değişik işkollarında başlayan grev, yeni yeni grevci katılımlarıyla bir genel grev özelliği kazandı. Yüz bini aşkın işçi grevlere katıldı. Bu durumdan emperyalist güçler ve işbirlikçi egemen sınıfların tedirgin olması kaçınılmazdı. Özellikle tütün rejileri, tramvay, su, havagazı şirketleriyle demiryolları gibi Alman ve Fransız sermayeli işletmelerdeki grevler Alman emperyalizmini harekete geçirdi. Hükümet üzerinde kurdukları baskıyla, eylemlerin kanlı bir biçimde bastırılmasını sağladılar. Ayrıca, işçi-işveren ilişkilerini düzenleyecekleri söylemiyle işçi eylemlerini baltalayan, kamu hizmetinde çalışanların grev yapmasını yasaklayan "Tatil-i Eşgal Kanun-ı Muvakkati" yasasının çıkarılmasını hükümete dayattılar.

İlk işçi örgütlenmeleri

İşçi, esnaf ve diğer üreticilerin yaptıkları iş bırakma ile direniş eylemlerini, zabıta olayları olarak gören Padişah, 1845 yılında "Polis Nizamnamesi"ni çıkardı. Bu nizamnameye göre işçilerin örgütlenmesi mümkün değildi. Ticari şirketler de padişah tarafından siyasi örgüt olarak kabul edildiği, hatta birkaç kişinin bir araya gelmesi bile sakıncalı görülerek yasaklandığı için, 1878'den sonra yardım dernekleri kurulmaya başlandı.

İlk işçi örgütü olarak kabul edilen "Ameleperver Cemiyeti" de, gerçekte Masonlar tarafından kurulmuş olan bir yardımlaşma derneğiydi.

1876 yılında eylem yapan 200'den fazla arabacının bağlı olduğu İstanbul Tramvay Şirketi de masonların denetimindeydi. Değişik uluslardan birçok kişiye yardım yaptıkları halde, işçinin haketmiş olduğu ücreti ödemiyorlardı.

Tophanede savaş sanayi fabrikalarında çalışan işçiler tarafından 1894/1895 yılında İstanbul'da gizli olarak kurulan "Osmanlı Amele Cemiyeti" ilk gerçek işçi örgütü olarak kabul edilmektedir. Bir yandan işçileri örgütleyen, diğer yandan istibdada karşı halkı ayaklandırma girişiminde bulunan derneğin, kurucularının tutuklanması nedeniyle faaliyeti ancak bir yıl sürmüştür. Liderlerinin bir bölümü 1901-1902 yıllarında yeniden bir atılım yaparak örgütü canlandırmak istemişlerse de, başaramamışlar, tutuklanmışlar, dernek de kapatılmıştır. Tatil-i Eşgal yasasıyla işçi örgütlerine darbe vurulmasına karşın yine de örgütlenmeler hız kazanmıştır. 1910 yılında çeşitli işkollarındaki sendikalı işçilerin sayısı 150 bine vardı. Ne ki, sendikalı işçilerin çoğu bilinçli değildi. Olumlu ya da olumsuz sonuçlanan maddi taleplerinin sınırları içinde, başlayıp bitiyorlardı. Osmanlı işçi sınıfının içinde yabancı işçiler yer almasına rağmen, Osmanlı işçileri onlarla bağ kuramıyordu. Buna karşın sayıları az da olsa işçilere sınıf bilinci vermeyi amaçlayan ve çoğu selanikte kurulmuş olan örgütlenmeler vardı.

Ayrıca, II. Meşrutiyetin ilk yıllarında uzun ömürlü olmayan örgütler kurulmuştur.

Bunlardan "Osmanlı Ahrar Fırkası" (1908) olumsuz da olsa programında sendika sözcüğünü ilk kez kullanmıştır. Osmanlı Demokrat Fırkası (1908) her türlü tahakkümün kaldırılması için işçiler ve kapitalistler arasında girişimlerde bulunacağını belirtmiştir. Islahat-ı Esasiye-i Osmaniye Fırkası (1909), grevden söz etmeyerek, yardım sendikalarının kurulmasını programına almış, "Ahali Fırkası (1910) ise işçilerin haklarını koruyacak değişikliklerin yapılacağını belirtmiştir. "Osmanlı Sosyalist Fırkası (1910)" Başlangıçta sosyalist anlayışla pratik örgütlenmeler ile İttihat ve Terakki'ye muhalefet yapan Fırka, giderek yayın faaliyetiyle sınırlı kalmış 1913 yılında ittihatçılar tarafından kapatılmıştır. Bundan sonra 1923 yılına kadar olan örgütlü işçi hareketleri çok cılız bir biçimde sürmüştür.

Zonguldak Havzasında İşçi Hareketleri

Zonguldak Kömür Havzası, sömürünün en yoğunluklu sürdüğü yerlerden birisidir. O nedenle işçi eylemleri de, buna paralel bir tepkisellik göstermiş ve ardı kesilmemiştir.

1908 Fransız Şirketi Grevi:

sağlık kurumlarındaki giderlerin, işçi maşlarından kesilmesi

nedeniyle başlamış ve işçiler ücretsiz tedavi hakkını elde edinceye kadar ocağa inmemişlerdir.

1910 Gelik Grevi:

çok kötü olan çalışma koşullarına karşı başlatılmış ve işçiler istediklerini bir ölçüde elde etmişlerdir.

Deniz İşçileri Grevi: Yükleme işinde çalışan kayıkçı ve ameleler için istenilen zam kabul edilmeyince, işçiler 26 Ocak 1913 günü greve başlarlar. Üretim durur. Uzlaşma için yapılan girişimlerden de sonuç alınmaz. Şiddet kullanılarak bir bölüm işçiye işbaşı yaptırılsa da, büyük bir bölümü kovuşturmaya uğrar.

Fransız Şirketi Asma Ocağı Grevi:

İşveren tarafından yapılan haksız ücret kesintilerinin durdurulması ve ocaktan çıkan kömür arabalarının sayımında bir Türk görevlinin de bulundurulması istemi, şirket tarafından kabul edilmeyince, işçiler 2 Temmuz 1923 günü greve gider. Yapılan sözleşme sonrasında işbaşı yapan işçilerin ücret kesintisi devam ettirilince, 7 Temmuz 1923 günü ikinci kez ocağa inmez. İlki 12; ikincisi 24 saat süren grevlerle işçilerin istekleri kabul edilse de, şirket tarafından zaman zaman yerine getirilmemesi sonucu, yeni yeni direnişlere neden olur.

1923 Fransız Şömendifer Grevi:

Yabancı şirketler, 1921 yılında çıkan 151 sayılı yasayla tanınan hakları işçilere vermemekte diren-diler. Bu durum karşısında, havzanın en öğrenim görmüş kesimini oluşturan Ereğli Şirketi Şömendifer işçileri, kendilerine Laz Emin'i önder seçerek, isteklerini onun yoluyla yetkililere iletirler. Şirket, istekleri reddetmenin yanısıra, Laz Emin'i de işten çıkarınca grev başlar. Bütün uğraşmalarına karşın, şirket grevi kıramayınca, dördüncü günün sonunda, hafta tatili verilmesinin dışındaki işçi isteklerini kabul eder.(4)

9-10-11 Mart 1968 Grevi: 24 Temmuz 1963'de çıkan Toplu Sözleşme Yasası'nın 11. maddesi üzerinde işçi ve işveren arasında anlaşma sağlanamayınca, haklarını alamayan Gelik işçileri ocağa girmez. "Kozlu Olayları" olarak anılan bu direniş, daha sonra Karadon, Kilimli ve diğer bölgelere yayılır. 11 Mart günü, Kozlu'da olaya müdahale eden askeri birliğin açtığı ateş sonucu Mehmet Çavdar ve Satılmış Tepe yaşamını yitirir.

Bundan sonra grevler, arkası kesilmeden sürer. 1976 yılında Karadon, Gelik, Kozlu bölgesinde binlerce işçi greve gider.

Yöneticiler tarafından TTK İşletmesi hazineden geçinen bir

asalak olrak görülünce, 24 Şubat 1990'da Büyük Miting gerçekleştirilir. Hükümetin, kurumu gözden çıkarma kararlılığı sürüp, toplu sözleşmelerde de anlaşma sağlanamayınca, Genel Maden İş Sendikası üyesi olan 48 bin işçi 30 Kasım 1990 günü greve başlar. 4 Aralık'ta işveren lokavt ilan eder. 4 Ocak 1991'de de on binlerce işçinin katıldığı ve halk tarafından desteklenen ünlü "Ankara Yürüyüşü" başlar. 8 Ocak 1991'de iktidar tarafından isteklerin yerine getirileceğine söz verilince, direnişe son verilir.

Alpagut Olayı

Çorum/Alpagut Maden Ocağı'nda çalışan 786 işçinin hakları üzerinde yapılan kısıtlama, dört aylık maaşların ödenmemesi üzerine eyleme dönüşür. İşçiler, işletmenin yönetimine el koyarlar ve 35 gün boyunca, işleri başarılı bir biçimde yürütürler. Ancak, daha sonra eylem, devlet güçlerince bastırılır.(5)

1923 grevleri

1923 yılının Temmuz-Kasım ayları arasında işçi hareketleri yükselişe geçmiştir. Greve giden İstanbul'da Bomonti Bira Fabrikası, Matbaa, Tramvay, Gazhane, Terkos İşçileri; Zonguldak'ta maden işçileri, Aydın'da Şimendifer Hattı işçileri, İzmir'de İncir Toplama işçileri ücretlerin yükseltilmesi, iş koşullarının iyileştirilmesini istiyordu. Bundan başka işgalcilerle işbirliği yapmış yabancı işçilerin işten çıkartılması, işçilere kötü davranan memurların cezalandırılması, istemleri arasındayer alıyordu.

1908-1923 dönemi içinde yaptığı mücadeleler için ödediği bedel ağır olsa da, bu mücadeleler işçi sınıfının bilinçlenmesinde ön açıcı olmuştur.

İzmir İktisat Kongresi

17 Şubat-4 Mart 1923 tarihleri arasında toplanan İzmir İktisat Kongresi'ne, işçileri temsilen "İstanbul Umum Amele Birliği"yle, "Aydınlık Grubu" katıldı. Aydınlıkçılar, işçilerin istemlerini dile getirirken; tüccar grubun palazlandırdığı Amele Birliği, işçilerin yararına en küçük bir istemde bile bulunmadı. Kongre, sermaye sahiplerine büyük haklar sağlarken, işçilere grev hakkını tanımadan, ancak işgününü kağıt üzerinde sekiz saate alarak saptamasından ,ameleye işçi denmesinden ve 1 Mayıs'ın İşçi Bayramı olarak kabulünden öte bir şey getirmedi.

Takrir-i Sükûn Yasası'nın kalkması, ve 1924 Anayasası'yla

tanınan haklar işçi hareketlerinin canlanmasına yol açtı. Büyük kentlerde kurulan sanayi merkezleri, doğal olarak proletaryanın bu kentlerde yoğunlaşmasına, grev ve direnişlerin de artmasına neden oldu.

İlerici sendika yöneticilerinin, çoğalan sendikaları "Bölge Sendika Birlikleri" çatısı altında toplama girişiminden tedirgin olan iktidardaki Cumhuriyet Halk Fırkası, Zonguldak-Balya İşçi Birliği'yle, İstanbul İşçi Birliği'ni birleştirerek "Türk İşçi Birliği"ni kurdu. Böylece, işçi hareketini denetimi altına almayı amaçlıyordu. Nevarki, durumu farkeden işçiler, birlikten ayrılarak "Amele Teali Cemiyeti"ni kurdu. Kısa bir sürede üye sayısı otuz bini aştı. Birçok eylem düzenleyen Cemiyet, 1926'da kapatıldı.

1929-1933 yılları arasında yaşanan ekonomik krizin yanısıra yükselen grevler de 1933'de çıkarılan bir yasayla yasaklandı.

1923-1936döneminde, süreklilik kazanan otuz üç grev yapıldı. Bu grevlerde ücret artışı ve düzenli ödenmesi; konut ve sağlık sorunlarının çözümü, işgününün sekiz saat olarak kabulu, kadın-erkek ile yerli-yabancı işçilere aynı ücretin verilmesi ve işçi sendikalarının işveren tarafından tanınması istemleri yer alıyordu. 8 Haziran 1936'da çıkarılan İş Kanunu'yla; Kadın ve çocuk işçilerin yeraltındaçalıştırılmamaları, hastalık durumunda işçilere ücretlerinin belli bir bölümünün ödenmesi, kadınların doğum izni kullanmaları, işgününün sekiz saat (özel durumlarda onbir saat) olarak yasalaşıyordu. Ne ki, yasadan, işyerinde on kişiden çok işçi çalıştıran işletmeler yararlanabiliyordu. O nedenle 1937 yılında çalışan 400 bin işçiden, ancak 180 bini bu yasadan yararlanabilmişti.

28 Haziran 1938'de çıkarılan "Cemiyetler Kanunu"yla, siyasi örgüt, cemiyet ve sendika kurulmasının yanısıra, sınıf varlığından sözetmek yasaklanıyor, ayrıca hükümete de örgütleri kapatma yetkisi veriliyordu.

2. Dünya Savaşı yıllarında İstanbul, İzmit, Çanakkale ve Trakya'yı kapsayan illerde ilan edilen ve 22 Aralık 1947'ye kadar süren sıkıyönetim; örgütlenme ve eylemlere engel olduğu gibi, daha önce işçilere tanınan hakları işlemez bir duruma getiriyordu.

Savaşın bitiminden sonra, kaybettiği itibarı yeniden kazanmak isteyen CHP, çok partili döneme geçiş kararı alınca, 10 Haziran 1946'da "Cemiyetler Kanunu"nda değişiklikler yapıp siyasal örgütlenmelerin önündeki yasağı kaldırdı. Kısa sürede "Türkiye Sosyalist Partisi" ile "Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü

Partisi"ne bağlı sendikalardaki işçi sayısı, on binleri aştı. Bu gelişimi önlemek için "Türkiye İşçiler Derneği"ni kurduran CHP gerek "bağımsız sendikalar" olarak anılıp kendine yakın olan sendikalara yaptığı parasal yardım, gerekse KİT'lerde adamlarına yer verme uygulamalarıyla sarı sendikacılığı ve sendika bürokrasisine giden yolların taşlarını döşedi.

1946 yılında İzmir liman işçileri ve 1948 yılında İstanbul Çimento Fabrikası işçilerinin başarıyla sonuçlanan grevleri oldu. 1949 yılına gelindiğinde kadın, erkek ve çocukların oluşturduğu işçi sayısı 48.092'yi buluyordu.

(DP) Demokrat Parti Dönemi ve 27 Mayıs Sonrası

Makinelerin girişi nedeniyle tarımda oluşan işgücü fazlasıyla, büyük kentlerde artan sanayi yatırımları, işgücüne gereksinim duyunca; köylerden kentlere göç başladı.

1950 yılında işçi-işveren ilişkilerini düzenlemek amacıyla "İş Mahkemeleri" kuruldu. Aynı yıl o günün koşullarında emekli olmayı zorlaştıran "İhtiyarlık Sigortası" yürürlüğe girdi.

1951'de "Hafta Tatili ve Genel Tatil Günlerinde Ücret Ödenmesi Hakkındaki Kanun" ile 1952-1954 yılları arasında basın ve gemi işçileriyle hizmet karşılığı emek sunanlara ilişkin yasalarla maden yasası çıktı. 6 Nisan 1952'de de "Türk-İş" kuruldu.

Mülki amirler aracılığıyla baskıcı tavrını sürdürmesi nedeniyle, DP döneminde fazlaca işçi eylemlerine rastlanmadı.

1961 Anayasa'sı, grev hakkını tanımasına karşın, siyasal amaçlarla yapılmasına izin vermiyordu.

31 Ekim 1961'de "Türk-Alman İşçi Mübadele Anlaşması"nın taraflarca kabul edilmesinden sonra, başta Almanya olmak üzere, çoğunlukla Avrupa ülkelerine işçi göçü başladı.

İşten çıkarmalara karşı, İstanbul ve İzmir'de yapılan eylemlerin dışında, sendika özgürlüğü ve grev hakkı için 31 Aralık 1961 günü Türk-İş'in örgütlediği "Saraçhane Mitingi"ne Türkiye'nin her tarafından gelen 150 binden fazla işçi katıldı. 1963'de yürürlüğe giren 274 sayılı sendikalar yasasıyla da gerek işçi sendikaları, gerekse sendikalı işçi sayısında azımsanmayacak bir artış oldu.

1961-1963 yılları arasında grev, oturma grevi, sakal grevi, yemek grevi, miting ve gösteri, sessiz yürüyüş, bildiri-demeç olmak üzere toplam 199 eylem gerçekleştirildi.

1963-1971 arasında, ertelenen 37 grevin dışında 610 grev yapıldı. En çok grev, gıda işkolunda gerçekleştirilirken, onu yapı

ve tekstil işkolları izledi. Grevlerin çoğu, sırasıyla İstanbul, Adana, Balıkesir, İzmir ve Ankara'da yapılırken; sayısal çoğunluğun, çalışma koşullarının ağır ve sömürünün çok olduğu, özel işyerlerinde bulunduğu görüldü. Yine aynı tarihler arasında 18096 iş kazası meydana geldi.

15-16 Haziran 1970

Disk'e karşı olan hükümet, niyetini, Çalışma Bakanı Seyfi Öztürk'ün ağzından Türk-İş'in Erzurum Kongresi'nde: "Yakında DİSK'in canına ot tıkanacak" biçimin de ifade eden AP iktidarı, bu yolda hazırladığı tasarıyı TBMM gündemine getirmekte gecikmedi.

Bu tasarıyla, özgür sendikacılık yok ediliyor, sendikal düzen ve işçi mücadeleleri Türk-İş'in denetim ve tekeline sokuluyordu.

Memleketin sanatçı, gazeteci ve bilim adamları ile ilerici örgütlerin yöneticileri bu yasanın sakıncalarını söz ve yazıyla ayrıntılı olarak açıkladılar. Buna rağmen CHP milletvekillerinin AP'ye verdiği destekle, yasa tasarısı meclisten hızla geçti.

DİSK tarafından oluşturulan bir heyet, yaptığı girişimlerden sonuç alamayınca, son ziyareti Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'a yapıp, yasayı veto etmesini rica etti. Ama istek, Sunay tarafından sert bir biçimde reddedildi.

14 Haziran'da DİSK ve DİSK'e bağlı sendikaların yürütme yönetim, disiplin, denetim ve temsilcilerinin katıldığı toplantıda yapılan durum değerlendirmesinden sonra; 15 Haziran Pazartesi günü, durumun işçilere anlatılmasına ve işçilerin topluca kısa yürüyüşler yapmasına karar verildi.

15 Haziran günü işbaşı yapan işçiler, üretime geçmediler. İşyeri temsilcileriyle yapılan görüşmelerden sonra; alınan karar gereği protesto yürüyüşüne başlandı. Gebze, Çayırova, Tuzla yöresindeki fabrika işçileri, Ankara asfaltı üzerinde bir başka grupda Pendik, Kartal ve Maltepe yönünden Kadıköy'e doğru yürüyordu. Eyüp, Alibeyköy, Silahtar üzerinden gelenlerle Çekmece-Zeytinburnu-Topkapı ile Levent-Boğaz istikametinden yürüyüş yapanlar vardı.

Eyleme, Türk-İş'e bağlı işçiler de katılmış, sayıları da 150 bini aşmıştı.

16 Haziran günü de aynı dirençle yürüyüş başladı. Ama, Ankara-İstanbul yolu trafiğe kapandı. Anadolu ve Avrupa yakalarını birleştiren köprüler açıldı. Asker ve polis, belli noktalarda yığınak yaptı. Güvenlik güçleriyle çıkan çatışmada Mustafa

Bayram, Mehmet Gıdak ve Yaşar Yıldırım adlı üç işçi olmak üzere, beş kişi öldü ve yaklaşık 200 kişi de yaralandı. Tutuklananların sayısı 162, işten atılan işçilerin sayısı ise 422'ydi.

Eylemin yayılmasını önlemek için, hükümet tarafından sıkıyönetim ilân edildi. Disk yöneticileri, eylemi sona erdirmek için çağrı yapınca işçiler fabrikalarına döndüler.

12 Mart Sonrası

İşçi eylemlerinin giderek arttığı bu dönemde, işverenler de grevi uzatmaya çalışarak ya da yaşama geçmesi olanak dışı önerilerle sendikaları çökertmeye çalışıyordu. Kitlesel eylem gerçekleştiren işçi sınıfı, kazanılmış hakları koruyabilmenin de zorlu mücadelesini yapıyordu.

1971 sonrasında, en az otuz gün süreyle 16 grev ertelenirken, 1974-1975 yıllarında da 38 grev yasaklandı ve yükselen işçi hareketlerinden rahatsız olan patronlar 1974 yılı Haziran ayında 2582 işçiyi, işten attılar.

1975 yılının sonunda ise 6373 işçi grev ya da lokavttayken 13041 işçi de direniş yapıyordu.

1976 yılı da işçi eylemleri açısından yine çok hareketli geçti. Özellikle DGM direnişi, DİSK'in gerçekleştirdiği en büyük eylemlerden biriydi.

16 Eylül'de bir bildiri yayınlayan DİSK, 1977 seçimlerinde MC hükümetinin düşürülüp, halktan yana bir hükümet kuruluncaya kadar ülkede yas ilân etti. 16-17 Eylül günleri, işçiler onbir kentte iş bıraktılar. 18 Eylül'de Ereğli Demir-Çelik, İstanbul Temizlik İşçileri eyleme katıldı. Aliağa, Tüpraş Rafinerileri, Erdemir, Sungurlar, Türk Demir Döküm, Goodyear, Pirelli, Tofaş, Renault fabrikalarında üretim durdu. İşçiler 20 Eylül'de bildirilen karar doğrultusunda işbaşı yaptılar.

Ancak bu genel grev niteliğindeki eyleme karşı, işverenler de binlerce işçiyi işten attılar. Atılan işçiler, DİSK tarafından güvence altına alındı. Yürütme Kurulu üyeleri de tutuklandı.

DGM direnişi nedeniyle işten atılan 18 arkadaşı için, 22 Eylül 1976 günü tüm Profilo işçileri, direnişe geçti. 29 Eylül'de polisin fabrikayı sarıp gaz bombası kullanmasına karşın, işçileri dışarı çıkaramadı. Yakup Keser adlı bir işçi öldürüldü.

1976 yılında grev, miting, direniş, yürüyüş ve işyeri işgali olmak üzere, Türkiye genelinde, toplam 240 eylem gerçekleştirildi.

İşçiler tarafından çeşitli biçimlerde 260 eylemin gerçekleştirildiği 1977 yılına, 37 kişinin öldürüldüğü kanlı 1 Mayıs damgasını vurdu.

16 Mart 1978 günü, faşist bir grubun yedi üniversiteli öğrenciyi katletmesi üzerine, DİSK 20 Mart'ta, emekçi katılımının en yüksek sayıda gerçekleştiği "Faşizme İhtar Eylemi"ni düzenledi.

Yıl içinde ise, DİSK'e bağlı 27 sendika 131 işyerinde 30.770 işçiyle grev ve direnişe gitti.

26 Aralık 1978'de yapılan Kahramanmaraş kıyımı nedeniyle 5 Ocak'ta da düzenlenen "Faşizmi Lânetleme Eylemi" 1 Mayıs'ın dışında, "Mersin Soda İşçilerinin yürüyüşü, İstanbul'da otel, nakliyat ambarı işçilerinin grevleri, TMMOB üyelerinin 19 Eylül 1979'da gerçekleştirdikleri bir günlük iş bırakma eylemi, 29 Kasım'da dokuz bin İETT işçisinin iki günlük direnişi, 1200 Ülker işçisinin 28 Temmuz'da başlayıp yedi aya yakın süren direnişi 1979'un önemli eylemlerini oluşturdu."

1980 yılının ilk işçi eylemi, İzmir/Tariş'te başladı. 1979'un son aylarında işten çıkarılan işçilerin yerine MHP'lilerin alınmak istenmesi üzerine, Tariş İşçileri 22 Ocak'ta direnişe başladı. Olay gecekondu bölgelerine yayıldı. Bir yanıyla direnişe halk da katıldı. Ege Üniversitesi öğrencileri dayanışma için okulu işgal etti.

14 Şubat günü İplik Fabrikası havadan ve karadan kuşatıldı. İşçiler fabrikadan çıkartılarak 200 işçiye dava açıldı.

Yasaklı 1 Mayıs'ı, 22 Temmuz 1980 günü DİSK'in kurucusu ve Maden-İş Sendikası'nın Başkanı Kemal Türkler'in faşistler tarafından öldürülmesi izledi. Türkler; Tahir Öztürk, Necmettin Giritlioğlu'ndan sonra öldürülen üçüncü sendikacıydı.

12 Eylül Darbesi/Diktatörlüğü

Halkın umut bağladığı partiler, yanlış uygulamalarla kendini tüketmeye başlayınca; İslâmcı ve Faşist partilerin, iktidarı ele geçirme, ideolojik temel atma ve kadrolaşma girişimleri, bağlı olduğu kaynaklardan beslenerek memleketi bir karmaşa içine soktu.

1974 sonrası hızla yaygınlaşan faşist terör, lise ve ortaokul öğrencilerine kurşun sıkacak, mahalle kahvelerini ve yolcu otobüslerini kurşunlayacak kadar gemi azıya aldı. Buna karşı oluşan tepki de doğal olarak antifaşist direnişi yarattı.

Terörist saldırılar, 1978 yılından itibaren daha bütünlüklü ve organize biçimde gerçekleştirildi. Kitlesel saldırılar ve katliamlar

yapılmaya başlandı. CHP döneminde düzenlenen, özgürlükleri kısıtlayıp polisin yetkisini artıran yasalar kabul edilince, devlet terörü de devreye girdi. Birçok bilim adamı, sanatçı ve gazeteci, suikast yapılarak öldürüldü.

1980 yılının Ocak-Haziran ayları arasında yalnızca "Dur Emri"ne uymadıkları gerekçesiyle 144 kişi öldürüldü... Gelinen nokta ise 12 Eylül Darbesi, ardından da diktatörlüğü...

12 Eylül Darbesi'nden sonra, emek-sermaye ilişkileri yeniden düzenlenmeye başlandı. Sermayenin önünü açmak için, emekçi örgütlerinin ve liderlerinin tasfiyesine girişildi.

Yargı, yasama ve yürütme erkini kendisinde toplayan MGK, aynı zamanda bir terör dönemi başlattı. Sansürle yürütülen bu dönemde, terörü gündelik hayata soktu. Türk-İş'e bağlı sendikacılar ile Hak-İş Federasyonu dışında kalan DİSK, MİSK gibi ilerici örgütlerin tümü kapatıldı. Yöneticilerine davalar açıldı.

Dolup taşan hapishanelerde insanlık dışı uygulamalarla, gözaltında yapılan işkenceler, sıradan cezalar durumuna getirildi. 1980-1983 yılları arasında elli beş kişi işkenceyle öldürülürken, dönem içinde de elli bin kadar kişi gözaltına alındı.

12 Eylül Diktatörlüğü, Türkiye İşçi hareketinde de çok derin olumsuz etkiler bırakarak ömrünü tamamladı.

Günümüzde de yıkımının izleri duyumsanan 12 Eylül, Türkiye'nin miladı oldu. Altyapı ve üstyapı kurumlarının; 12 Eylül öncesi ve sonrası olarak değerlendirilmesi yapılmadan , herhangi bir konu üzerinde fikir yürütmeye çalışmak, aradan yirmi beş yıl geçmesine rağmen, yine de gerçekçi olmaz.

(1) Emeğin ve Emekçinin Tarihi. Sh. 254-255.
(2)Emeğin ve Emekçinin Tarihi. Sh. 255.
(3) Türkiye İşçi Sınıfı Tarihi, Tüm İktisatçılar Birliği çalışma grubu.
(4) (Geniş bilgi için bkz. Emin Dayı/ Saffet Can, Zonguldak 1995)
(5)Geniş bilgi için bkz. Alpagut Olayı, Haşmet Zeybek, İst.1974)

NAZIM HİKMET (1902-1963)

TÜRKİYE İŞÇİ SINIFINA SELÂM

Türkiye işçi sınıfına selâm!
Selâm yaratana!
Tohumların tohumuna, serpilip gelişene selâm!
Bütün yemişler dallarınızdadır.
Beklenen günler, güzel günlerimiz, ellerinizdedir,
haklı günler, büyük günler,
gündüzlerinde sömürülmeyen, gecelerinde aç yatılmayan,
ekmek, gül ve hürriyet günleri.

Türkiye işçi sınıfına selâm!
Meydanlarda hasretimizi haykıranlara,
toprağa, kitaba, işe hasretimizi,
hasretimizi, ayyıldızı esir bayrağımıza.

Düşmanı yenecek işçi sınıfımıza selâm!
Paranın padişahlığını,
karanlığını yobazın
ve yabancının roketini yenecek işçi sınıfına selâm!

Türkiye işçi sınıfına selam!
Selâm yaratana!

Bütün Eserleri, Y.K.Y İst.

STANBUL AMELELERİNE

GREV

Stop!
Fren!
Zınkk!
Dur-du.
Amele
Başparmağını tele
Dokundurdu.
Akinmülatör, dinamo, motör, buhar, benzin
Elek-trik
Tırrrrrrik
Durdu.
Siyah tuğla bacalarda dumanlar donakaldı,
Koptu kayışlar.
"— Patron sabotaj var.
"— Koş telefona.
"— İşlemiyor.
"— Telgraf
"— Teller kesilmiş makina bomboş
"— Koş

Karşımda durma avanak
Hangarda ne varsa üstüne atlıyarak
Koşun şehre
Kırkikilik, tayyare, tank
Ne bulursanız
Yetiştirin."
Birden
Bisiklet, motosiklet, otomobil, omnibüs
Tozu dumana kattılar dumanı toza
Fakat
Yine birden
Ekşi boza,
Ne ileri
Ne geri
Pah... Fisss...
Patladı lâstikleri...
Geç kaldılar
Geç
Dan
Dan
Dan
Tika taka frev
Edildi ilân
Umumî grev

Aydınlıkçı Şair Aydınlıkçı Yazar Hazırlayan: Metin İlkin Oda Yayın. İst. 1976

SÜLEYMAN ŞAHİN TAR (1913-1990)

ÖLEBİLMİŞLERSE

Ölebilmişlerse onlar güzel için, iyi için;
Yaşamayı bilebildiklerindendir.
Bir böcek gibi var olmak nedir ki,
Bir kertenkele gibi görebilmek?
En güzel yanı insanın ölürcesine verebilmek.

Onlar itebilmişlerse bir kenara yalını,
yürümüşlerse üstüne boşun,
Ölebilmişlerse ne güzel...
Prangaların türküsü gömülürken etin içine;
Yumruklar yumruk olur;
Vur.

Yaşamak bir ot gibi midelerin cünbüşünde;
Yaşamak mıdır?
Görebiliyor musun beş ucundan beş kıtayı,
kucaklayabiliyor musun evreni;
Değişmiş olur alışkanlıklar; her şey yeni.

Onlar, Gerçek Sanat Yayın. İst.1989

FAZIL HÜSNÜ DAĞLARCA (1914 -)

MAGİRUS İŞ BIRAKIMI

-Gözcümüz vurulmuş, gözümüz kan,
Gözümüz büyük daha.-

İşi bırakmak, kişi ölüme aday mı
Soluğun biraz yok
Dağ ayakların
Ova ellerin yok.

Ah mı, of mu, vay mı,
Yüreğimizdeki ses
Bizden, bütün köylere, bütün yeryüzüne,
Gidip kör kör gelen ses,

Aç günler ay mı
Öylesin uzun
Kavak yükseli değil
Üzüntü uzun.

İşi bırakmak kolay mı
İşi bırakmak
Çoluğu çocuğu nice karanlıklarda
Ekmeksiz bırakmak.

İşi bırakmak bir yalaz tay mı hey
Ki koşar su doğru yıldız doğru
Kopmuş gövdemiz onunla canlanır bir daha
Ki koşar bir aydınlığa doğru.

A. KADİR (MERİÇBOYU) (1917-1985)

GREV

Fabrikada, sokakta,
Alnı açık duranların yanında
Dev gibi doğruldular.

Zafer yakında.

Bilek var, vuruşmaya.
Güç var, korunmaya.
Soluk var, harcanmaya.

Zafer yakında.

Can var, verilecek,
Kardeş var ayakta.
Kardeşe can feda.

Zafer yakında.

Dilden Dile, İst. 1970

NEZİHİ GÜLCÜOĞLU (1917-1993)

EMEKÇİ YAŞAMI

Vardiya tutar kapılarında
Beykoz yapısı ökçeler
lokavt eylemindeki fabrikaların.

Denenir
Gizlavet dökümü copların gücü
Garp Cephesi'ne mermi taşıyan
yaşmaklı bir soyun yorgun omuzlarında.

Görmez öfkenin kör gözleri,
Açlığın neden diz çökmediğini.

Defter düren ellerde
konuşur sorumsuz tetikleri.
Ve, karanfil gibi açar
yanık yüreklerde
serseri kovanların kanlı çekirdekleri.

Patron kasalarında sayılırken
zamanın atan nabzı...
Öteki dünyada hakkını aramak için,
koynuna almaz toprak
parasız ölenleri.

Dört Yandan May Yayın. 1979

ENVER GÖKÇE (1920-1981)

OY BENİ

I
Türkiye yaşanmaz oldu!
Her gün bir başka zehir.
Görmedik,
Bir bahçe, bir çiçek, bir şehir,
Görmedik bir gülen,
Hasılı bir ferah, bir rahat:
Uğruna çekilen,
Derttir, mihnettir
Senden yana olduğumuz sebeptir
Kollektif hayat!

II
Türkiye yaşanmaz oldu!
Gel gör halimiz yaman!
Haramiler, bezirgânlar elinden
Aman, el aman!
Kesilmiş mümkünüm, çarem
Vay ne hal olmuş vatan!
Güzel yarim İstanbul'dan ne haber?
Dil-Tarih'ten, Emekçi'den, Sendika'dan?
Şiddetin sabahı yakındır
Dayan dizlerim dayan

MEHMED KEMAL (1920 - 1998)

URGAN VE YORGAN

İnmem ocaklarına,
Kendileri girsin!
Kendileri döğsün demirlerini...
Ocak mı benim, fırın mı benim?

Ekmem arpayı, buğdayı, Ekmem yulafı, çavdarı,
Tarla mı benim, tapan mı benim?

Kömür gözlü üzümleri,
Baldudak incirleri,
Kızyanağı elmaları,
Na'yersiniz!

Dikmiyorum ağacını, Bellemiyorum toprağını,
Bağ mı benim, bostan mı benim?

Bundan kelli
Üstümü örtmez bu yorgan,
Yükümü çekemez bu urgan!...

Tükenmez (Bütün Şiirleri) Gerçek Sanat Yayın. İst. 1990

ÖMER FARUK TOPRAK (1920 - 1979)

GÜNEŞLİ SABAHA BİR SONNET

hey deli dumrul kim bilir öyküm nasıl bitecek
karşımda değilsin ama görüyorum seni
unutmuşum mavi camdaki gülümsemeni
biliyorum kırmızı güneş bir gün kapımı itecek

yaklaşık yirmi bir yıl gözaltında yürüdüm
şiirlerimi antolojilerin kapılarında durdurdular
hatta yazın erleri bileklerime kelepçe vurdular
öysa benim güzl günleri yazmakla geçti ömrüm

birlikte tırmandık dağları al şafakta
acıları buruşuk kâğıtlar gibi rüzgâra atmışız
ne ölüm var ne korku yürü dostum toprakta

kitapları yakmışlar insanlara kurşun sıkmışlar
yenileri basılır bebekler büyür anasını satmışız
bizler gitsek de aldırma yanar tepedeki ışıklar

Tüm Şiirleri, Adam Yayın. İst. 1983

AVNİ MEMEDOĞLU (1924-1998)

FIRTINA YAKIN

Kusacaklar! kusacaklar!
Kusturacağız!
O gün gelecek!
Vakit tamamdır!
Bunca acılar, ölümler boşuna mıdır
Haksızlık suçsuzların umudunu tazeler..
Öfkesini çoğaltır...
Kusacaklar, kusturacağız, yakındır!
Kara bulutları parçalayacak sarsılmaz inancımız.
Al şafaklarla günşimiz doğacak
Nasırlı ellerinde proleteryanın
Ağlamayı bırakın
Geliyor
Fırtına yakın...

Kusacaklar, kusacaklar
Kusturacağız!
O gün gelecek..
Vakit yakındır..
Bulutlar kararıyor
Fırtına yakın
Yağmur yağacak..
Caddelerde sel
Bir sel ki kızıl bayraklar
Ellerinde
Dalga dalga akan
proletaryanın seli
o sel ki
temizleyecek
kapitalizmin
bütün pisliklerini...

1950 Ocak İstanbul

Emeğin Ressamı Sorun Yayınları, İstanbul '99

ARİF DAMAR (1925 -)

ÖLÜM YOK Kİ

Şevki Akşit'e

Gözü arkada kalmaz devrimcinin
Bilir ki
Ölüm yok ki
Su
Sudur
Toprak
Topraktır işte
Zeytin ağacı zeytin verir
Kendi adı Mehmet'tir
Lenin'in
Vladimir İlyiç Ulyanov
Gorki
"Acı" demektir
Su
Akar
Zeytin yeşil
Lenin ölümsüz
Yunus balıklarıdır geçen
Bir altından bir üstünden denizin
"-Yunuslar geçiyor..." der
Bekler
Bekleyişinden inanın ki
İçlerinden en dirisi
Delikanlısı
Sanki bir sevinç şarkısı
Gökkuşağına erişmek için
Sıçrar, yükselir birden
Balkır güneşte

Döner
Sarı papatya bir çocuğun elindeki
Mavi fırıldak gibi
Ölüm yok ki
Düşer aklına düşümüz gerçeğimiz
Daha onaltısında
Daha eli
Bir kızın eline değmemişken
-Bir kızın eline değer gibi-
Sevişmenin yetkinliğini bilmezken daha
Seçtiği
Katıldığı düş
Öncesizden sonrasıza yürürken adım adım
O en önümüzde giden
Boyuna kanımızla boyadığımız bayrak
Yere düşürmediğimiz o
O gelen
Yaklaşan gelecek
O bilinç
O inanç
O gerçek
O hani ilk adımımızdaki
Ölüm yok ki
Yaprak ölür daldan düşünce
Balık sudan çıkınca
O ölmez
Ölmez o
Düşünden caymadıkça
Serçeler yağmurda der ki
Ölüm yok ki
Ölüm yok ki
Mustafa Suphi yoldaş
Bugün aramızdaki
Ölüm yok ki
Katı karanlık
Ölümün cam kırığı sessizliğinde
Çıt çıkmıyor
Yel
Esmiyormuş
İpte

Boylu boyunca dikiliyor
Tan yerine doğru
Ağır ağır dönüyormuş yiğit
Şafak söktü sökecek
Kıyıcıların
Can kıyıcılarının
Omuzları elleri silâhları
Korkunun
Korkulu denizinde yüzerken bitkin
Çıt yokken
Birdenbire bir
Pat pat pat sesi
"- Baskın mı verdi yoksa memleket emekçisi!..."
Kanları donmuş
Bet beniz uçuk
Boyunsuz başlarını çevirmişler sesin geldiği yöne
Gündöndüler gibi değil
Kargalar gibi kara kargalar
Meğer bir güvercinden geliyormuş bu ses
Bu isyan
Utanmışlar bu kez de korkularından
"- Ateş!" demiş paslı bir ses "yaylım ateş..."
Güvercini kodunsa bul
Boşuna delik deşik olmuş duvar
Gün açmadan indirilmiş
İpteki bayrak
Bunlar da
Bu yüreksiz
Kanı soğuk hayvanlar da
Birer bebek olarak geldiler ilkin
Oğullu kızlıdır kimi de belki
Bilmezler ki
İlk ışığı selâmladı güvercin
Kanadına değen ilk ışığı
Ölüm yok ki
Grevde
Yürüyüşte
Kavgada
Şiirde şarkıda kanda
Dökülen kanda

Kimler yok ki
Ölüm yok ki
Boyun eğmemiş
Dayatmışsak
Elden ele geçmişse bayrağımız
Değeri biçilemez bir nice yiğit
Ölümü yadsıdı ondan
Ölümü hiçe sayıp
Ölüme meydannn
Okuduğundan
Ben belledim
Ben derim ki
Ölüm yok ki
Ölüm yok ki
Çiçekler kokusunu göndermez olur
-Başucumuzdaki çiçekler-
Su bardağına uzanamaz artık elimiz
Sevdiklerimizin yüzünü seçemez
Son soluğumuz tükenirken
Birden
Sıçrar
Yükselir
Balkır güneşte
O delikanlı yunus
Masmavi fırıldaklar döner
Papatyadan çocukların elinde
Gündöndüler çevirir yüzlerini yüzümüze
Açılır pencereler kapılar
Bir güvercin gelir konar
Konar uçar
Uçar konar
Kanadı kırık
Kanadında aydınlık
Dallar suya eğilir
Hep bir ağızdan der ki
Ölüm yok ki
Ölüm yok ki

ATTİLA İLHAN (1925 -)

GENEL GREV

şehirde ne olduysa birden saatler durdu
sokak lambaları deli sarı patladılar
canavar düdükleri uğulduyordu
üç sehpa kuruldu üç adam asıldılar
genç bir kız bir mavi timsah doğurdu

sessizliği büyütüyor radyo pilonları
dudak dudağa değse yangın parlayacak
bir yıldırım tutuklamış telefonları
musluklarda ıslıklar sular akmayacak
özgür ve bağımsız sokakta çöp bidonları

bu nasıl şey gerçi kımıldamıyor nabız
dil simsiyah sarkmış gözler buzlu cam
oysa yürek nurdan kocaman bir yıldız
kan hâlâ sıcak iştahlı duman duman
karşıtların birliği mi yaşadığımız

GREV OYLAMASI

yıldız alacasında çoktular çok basıyorlardı yere
saklı gülüşmeleriyle utangaç birer çocuktular
omuzları dalga dalgaydı sığmıyordu hiçbir yere
ağır çekiyorlardı yumruklarıyla korkunçtular

durmuştu duracaktı transmisyon kayışları fabrikanın
dinamolar şafakta son ampullerini çatlatıyordu
şalteri indirecekti birazdan son işçisi son vardiyanın
dışardaki kalabalık sessiz ve kararlı dayatıyordu

bin başlı on bin ayaklı sanki bir devdiler
grev oylamasında bir ağızdan grev dediler

Tutuklunun Günlüğü, Adam Yayın.

SABRİ ALTINEL (1926-1985)

SABAHIN İÇİNDE

Sabahın içinde bir kuş sesi
Doğuşun habercisi dönüp duran tek başına
Uçsuz bucaksız evren yaşamı saran ince deri
Bir gümüş dumanı örttü çiçeği
Ve kendi içinde kendi eytişiminde
Doğanın kendi saatleri

Ey eski ve dayanıksız yaşam
Sürüp geldin acının kanadında
Açılan boynuyla ötelere dökülen güneş
Sabahın içinde toprağın sesi insanın eylemi
Kışlaklarında ezikliğin yalnızlığın
Ne ağla ne yerin artık ölüm örttü günü

Yitik çocuklar aşınmış kelimeler
Kadınlar geçer yorgun bir rüzgâr gibi
İnsanın camdan soluğu sokaklarda
Grevlerde metalürji işçileri
Utku aydınlığı gözlerinde
Çürümeler kırık yürekler yüzler
Harman yerlerinde maden ocaklarında işyerlerinde
Nehirler gibi akan keder

Günlerin uzaklığına girmişsen eğer
Varırsan ovada ak kavaklara
Çığlıklar uğultular unutulmuş sular
Ölüme yer verme amansız belleğinde
Direniyorsun acının güne dönüşümünde
Yanında yaşamı kutsayan ellerin
Kan lekeleri yüzlerde ve gizli telgraflar
Ağlamaların sokakları ve yas göğü
Kapıları kapalı borsalar
Taşlar sahte yazgılar
Direniyorsun zamanın ortasında
Kendi kendisi olabilmesi için insanın

Kardeşler kardeşler
Gecenin içinde sabahlara kadar açık bir çan gibi
Ağaran ufku gördük parıldayan alnı
Çalışan eli uğraşlar alın terleri
Gülümseyişin mevsimlerini gördük diri yürekte
Ayrılıkların sisini gördük
Kanın çığlığını umudun güneşini
İnsana saygıyı özgürlüğün anlatılmazlığında

(Zamanın Yüreği)

AYHAN HÜNALP (1927 -)

SÖZLEŞMESİZ IRGATLAR GREVİ

Hep başkaları için ev yaptık
Başkalarına yemek taşıdık
Bize hiç ev yapmadılar

Don diktik yosmalara
Ellerle yatsınlar diye
Bizimle hiç yatmadılar

Hep yabancı gibi yaşadık bu dünyada
Morglarda demirbaş olduk
Güneş yüzü görmeyen odalarda
Beşer onar uyurduk
Birgün geldi uyanmayı unuttuk

Yaşadık mı yaşamadık mı bilmedik
Seçmen kütüklerinde adımız olmadı
Muhtarlar "ikametgâh" vermezdi bize
Bir tek iyi gün yüzü görmedik
Ardımızdan şiirler yazdı ozanlar
Analar ağıt yaktı
Hiçbirinizin haberi olmazdı bizden
Bunlar da olmasaydı

Uzak Maniler. İst. 1982

HASAN HÜSEYİN (1927-1984)

KAVEL

İşime karım dedim
karıma kavel diyeceğim
ve soluğumun tükenmedikçe bu doyumsuz dünyada
güneşe karışmadıkça etim
kavel grevcilerinin türküsünü söyleyeceğim
ve izin verirlerse istinyeli emekçi kardeşlerim
izin verirlerse kavel grevcileri
ve ben kendimi tutabilirsem eğer
sesimi tutabilirsem
o çoban ateşlerinin parladığı yerde kavel'de
o erkekçe direnilen yerde kavel'de
karın altında nişanlanıp
dostlarımın arasında öpeceğim
nişanlımı kavel kapısında

ve izin verirlerse istinyeli emekçi kardeşlerim
izin verirlerse kavel grevcileri
ilk çocuğumun adını
kavel koyacağım

Kavel. Yeditepe Yayın. İst. 1972

METİN ELOĞLU (1927-1985)

UYAN

Hadi uyan
Günışığı çilemeye başladı başucunda
Denizler bir mavilik edindi günden
Seher yeline uyup kuşlar tüneğinden uçtu
Bu türküyü dinlemeyecek misin

Hadi uyan
Aydınlığa çık da çil gözlerin ışısın
İlkyazlar sıcağı biriksin yüreğine
Yoksul olsan da uyan
Garip olsan da uyan
Madem ki güzelsin, güzeli yaşatmak için
Madem ki iyisin, iyiliği yaşatmak için
Madem ki umutlusun, umudu yaşatmak için
Hadi uyan
Denizi dinle yaşamak desin
Toprağı dinle barışmak desin
Göğü dinle sevişmek desin
Bir plak konmuş gibi gramofona
İşte aşk işte özlem işte savaşmak gücü
Uyan diyor uyansana

Hadi uyan
Sevdiğim uyan
N'olur uyan

ŞÜKRAN KURDAKUL (1927-2004)

ÖZGÜRLÜK ZEYBEĞİ

Ellerimi arıyor dargınlığın gurbetinde
Canevinde aydınlanmış gözleri
Uzaktaki sokaklardan soruyor beni

Sözcükler tutkunu nerelerdesin?
Sabırlar yorgunu buralardayım.

Esinlerin rüzgarlândı anıların kentinde
Özgürlük zeybeği, ölümsüz, bilge
Grevlerden, yürüyüşlerden soruyor beni

Dizeler sürgünü nerelerdesin?
Umutlar kırgını buralardayım.

İhtiyar Yüzyıla, Evrensel Basım Yayın, İst.2001

İBRAHİM YILDIZ (1928-1994)

GÖNÜL SESİNİN İKİ KESİTİ

1.
kuş olup uçar örsün sesi
fabrika kokusu kanatlarında
satırbaşı yaparım çekicimle seni
demire yazdığım mektuplarda
çeliğin kıvılcımları düşer üstüne
bir kokunun
bir sesin
gelinliğe benzer akpak imge
vardıya düdüğünde misin

2.
karnı aç olsa da işçinin
demir gibi kavi
dik çelik gibi
onuru okunur
grevde
emeğin
bir görsen vurulursun
bir duysan
bir

yoksun ki
gel ne olursun

03.02.1989
03.05.1991

Işığın Kanı, Gerçek Sanat Yayın. İst. 1991

İLHAN DEMİRASLAN (1928-1980)

DEVRİM ADINA ŞİİR

İkirciliği gece kuşlarının
Camları tırmalayan ayışığı
Tan arttığında görülen aydınlık
Ve kuşların alaca sarmaşığı

Dağ başında çiçek açan akasya
Ve gelin otlarına yamaçların
Ve sonra bilinmeyen otlar için
Açacak olanlar için de yarın

Tüm çocuk ellerine sömürülen
Gecekonduların orda bakımsız
Tüm analar için dul ve yetimli
Tüm erkekler için yoksul kadınsız

Umutla başlatılan el emeği
Alınterine göz nuruna bir bir
Güllerin ve karanfillerin rengine
Devrim adına söylendi bu şiir

Sanat Emeği, Şubat 1980, Sayı: 24

CAN YÜCEL (1929-1999)

G. G.

Yapraklar kıpramıyor
Analar sütten kesilmiş
Deniz katran bir liman
Kadınlar meydanlarda örgü örüyor
Ayak sesleriyle erkeklerin
Bu göğsü körük gibi şehirde
Çocuklar ağlamıyor ağladıkları yeter
Işığa karşı çevrilmiş yumrukları
Tek ünlem: Genel Grev
Sessiz bir deprem

TAKSİM MİTİNGİNDEN İZLENİM

Milletçe
Ayaklanmaya da
Paklanmaya da
Çivit
Çivit
Çivit
Çivit
Çivit
Çivit
Çivit
Çivit
Çivit
Çivit
Çivit

ÇİVİT MAVİSİ

Ölüm ve Oğlum

MUAZZEZ MENEMENCİOĞLU (1929 -)

KAVGA KURULUR (1)

İşte geldi haklı kavga kuruldu;
İşçiler kurşunlandı, grevler durduruldu
Yazılıp okunan şiirler yasaklar oldu
Nice yiğit gençlere soru soruldu
İşkenceler her birinde madalya
Dadaloğlu, şimdi dağlar nasıldır?

ŞAFAKTA UYANANLAR(2)

Grev uzayabilir.
Söz doyurmaz karınları.
Umutlar sönebilir,
vaat'lere kanan olur.
Azabiliriz,
bir, iki, üç, beş...
ama yolu yok arkadaşlar
topluca direnmekten başka.

Patrona göre biz
sapı silik insanlarız.
A'yı görsek mertek,
b'yi görsek köstek sanırız.
Baldırı çıplak ya da serseri
yemek yemeyi bile bilmeyiz.
Bize ekmek, bize iş,
ondan gelirmiş!

Şafakta uyanıp alacakaranlıkta
yollara dökülürüz.
Gün batmış olur iş sonu,
eve dönerken yorgun.
Sağduyu olur dayanağımız
kurak'tan kurtulak amacımız,
karşılıklı hoşgörü.
Erinde, gecinde anlatacağız.

Grev kırılırsa
korkumuza verilir.
Korkarak beslemeyelim
korkularını.
Çünkü kuşkuları
ele veriyor korkularını.
Pişmanlık duyacağımız bir geri adımı,
çiçek atar gibi atmayalım.

Savaşta er, barışta işçiyiz.
Emeğimiz tek servetimiz.
Direnmeliyiz. -Yolu yok-
Direnelim ki,
çocuklarımız okusun;
insanca yaşamak
hakkımız olsun.

(1)Davullar Vurur, İst. 1979
(2)Gözlerinde Atlar Koşuyor, Gerçek Sanat Yayın. İst. 1992

ÖMER NİDA (1929 - 2004)

EMEK EĞİTİMDİR

Adam taşlarla boğuşuyor
yonttukça yontuyor mermerleri
elleri nasır tutmuş
alnında ter taneleri
durmadan yontuyor adamcağız
bir yandan mermerleri
bir yandan kendini

YÖNÜMÜZ İNSANA

Sizin bildiğinizi ben bilemem
benim bildiğimi siz,
kurtulmak istiyorsak karanlıklardan
çıkmak istiyorsak aydınlıklara
insana yönelelim insana...

1989

Dikenler de Okşanır, Toplumsal Dönüşüm Yayın. İst, 1996

CEMAL SÜREYA (1931-1990)

BİR BÜST İÇİN ELLİ YIL SONRA SÖYLENMİŞTİR

Bıyıkların
Hakikatlı mermerde
Algın karanfil

Bakışların
Yalnız hayatın değil
İşçilik bedeli tarihin de

Ağzında
Filtreli
Şanlı Haziran

Üstünde
İdris Nebi gibi
Biçtiğin hulle

Doğumun
T.Ö.
Yani Tariş'ten Önce

Ölümün
Bilinmiyor,
Söylence.

Sevda Sözleri

PROMETE/DEN

Zulüm bulutların altında
Promete'nin izinden
bir yiğit daha yürüyordu
duymuştu Promete'nin tavrını
beğenmiş özenmişti ona
yaşanacaksa böyle yaşanmalıydı
Kılıç, ok, yay ve tüm silahlarıyla
çıkmıştı yola
yapılması gerekeni yapmak için
Bastığı yeri sarsarak geldi
geldi Kaf Dağına
buldu Promete'yi.

Dokununca ayağındaki zincire
yandı elleri
yüreği yandı burkuldu
görüyordu bu tutsak bedenin içinde
o yüce ruh özgürdü.

Sonra düşündü
Promete yenilseydi eğer
Promete yolunda biri daha
yani kendisi
Herkül
çıkmazdı ki
demek bir bir daha
böyle çoğalacaklardı.

Kartalın görev saati gelince
kartal ölümüne geldi
sürgit zulüm sürgit kötülük
vahşet, işkence
bitecekti
Herkül
yüreğinde iyi günler umudu
gözlerinde hınç
gerdi yayı, gerdi, gerdi
koyverdi oku
kötü bir düş gibi kartal
siliniverdi.

"Oh be," dedi bir
"Bir kara gölgeyi hakladık
bunca yıldır korkanlar
görün ki biz başladık."
Sonra başladı zincirleri
kırmaya birer birer
çekti aldı göğsünden
o çakılı çiviyi

Promete zincirden
kurtarınca elini
uzattı yoldaşına
"Herkül hoşgeldin," dedi.

durumu gördü Zeus
düşündü kara kara
verdiği cezalar ve de işkence
o tutsak bedenin giremedi ruhuna
hem de o görkemli ruh
Herkül'ü de çekti
çekti kendi yanına.
Demek ki ikisini de
cezalandırsa baştan
üçüncüsü çıkacak
dördüncü, beşinci de
vaz geçti cezalardan.

Promete güneşe
ve toprağa ve suya
ve ıpıl ıpıl üzümlerin arasında
ve kentlerde
gülen, koşan, okuyan, öğrenen
çocuklara baktı
sevgiyi gördü
"Günaydın," dedi
kardeşliği gördü beğendi
özgürlük ki o hiç vazgeçilmeyen
özgürdü
ve mutlu bir gülümseme dudaklarında
"Tanrı sizsiniz,"
dedi çocuklara.

İlk Kahraman Promete, Gerçek Sanat Yayın. İst. 1994

CENGİZ BEKTAŞ (1934 -)

Bir yapı yaptık, bir yapımyeri.. Köyden gelenler taş taşıdılar, kum taşıdılar. Derken duvar ördüler, beton döktüler. Yapı bitti, yapımyerine işçi oldular. Ve birgün öylesine doğaldı ki grevleri... Hem de bu yerde, eski adı Laodicea (Halkın adaleti) olan Denizli'de

GREV ÇİFTETELLİSİ LAODİCEA'NİN

ÖNCE

Bütün dokumacıları Laodicea'nın toplandılar
dericiler de
bakırcılar da
Hepbirlikte oynadılar
yelken açacak deniz
ayak basacak toprak
bırakılmayacak
soygunculara
Laodicea
Bir ağızdan
iki tiyatrosuyla
Gerçek insan sesiydi o gün

SONRA

Bütün bakırcılar
demirciler
sonra urgancılar sandıkçılar
terziler kunduracılar çerçiler
kuyumcular

Bütün Denizli çarşısı
Sabah namazından çıkıp
Hasaslar "Bismillah"
açtılar kae kapısını

Sulandı asmalar ve gölgeleri
Evlerden getirilmiş yıldız çiçekleri yediveren güller
Cam bardaklara kondu
Silinip süpürülüp çiçekler gibi açıldı dükkanlar
Bütün Denizli çarşısı güne bir ağız seslendi
İnsanlığı unutma ha
Unutma ha kardeşliği

DAHA SONRA

Babadağ Yarangüme
Kızılhisar Kızılcabölük
Srayköy
ve Buldan
Onbinlerce dokuma tezgahı
Denizli pazarına inerlerdi
Bir gün indiler gene
Paylaşım savaşıydı yeryüzünde
ve de Denizli çarşısında
Sattılar dokuduklarını
Dokunacak ipliğe parayı dengeldemediler
Bu açığı kim kapatır
Faizciler
tefeciler

Osmanın Memedin Alinin
Sarardı benizleri çocukların
Çöp gibi ayakları
Ortası yükseldi kentin
demokrasi adına
Çevresi yayıldı gitti geceleri
Tarlalar bağlar bahçeler insan olup
Yürüdüler Denizli'nin ortasına

UYANIR TOPRAK GİBİ

Pamuk çapasından pamuklu elleri daha
Bitmemiş gecekondusu daha
Osman
    Çaydanlıktan bildiği buharı verip yapımyerine
Hayran kaldığında birken beşyüz olmuşcasına
Kimin için işleyecek makinalar
        sezinleyip ossaat
Varıp durdu grev yerine

Mühendis beyi yanlış kapılardayken
Hacali
    satarken yüzelli arkadaşını bir top beze
Sarı sendika şu bu sallanmadan
Şaşkın bakıp kendine şaşanlara Osman
Yıkadı ellerini
Yürüdü geçti alanı
Gelip kendinden olanların içine
Durdu grev çiftetellisine

BUGÜN

Bu güzel kalabalık
        bizimkiler
        bu yanda
Karşı yan vali
        karşı yan jandarma
Baktı
        baktı da Osman
Birden bir gelinevi oldu yapımyeri

Makinası üzerine
        "Cemilem" yazmıştı Halil
        Cemilem
        Ureten
        Dokunur dokunmaz
            dişiliğini duyduğum
Emeğimin helali Cemilem

VE BÖYLECE

Laodicea
Honaz'a Karcı'ya Babadağ'a
Dört evden birinden
Almanyaya giden
Seslendi çocuklarına

Seslendi çocuklarına
sokak sokak
ev ev
oğullarına kızlarına
okumaya gidip dönmeyen

Seslende de Laodicea
Durdu
Grev çiftetellisine

DOĞAN ÖZ (1934-1978)

GÜNAYDIN İŞÇİ DOST, KÖYLÜ DOST

Günaydın işçi dost
Yürüdüğün yol
Açılıyor

Günaydın köylü dost
Bir şarkıdır
Pulluktan dökülen toprak

Ellerin saban sapında büyüdü
Bozkırı anızlar yırtar yumuşak
Çift sürer gibi kolayca ve güçlü
Ellerin geleceğe ulaşacak

Ellerin makinalar üstünde
Onlar ki genç kız gibi ürperir
Bitecek bir gün bu uzun gece
Ellerin geleceğe getirir

Çocuklara dipdiri güzellikte bir dünya doğacak
Grevlerimizden zindanlarınızdan
Güneşiniz batıyor
Sizin güneşiniz
Bizi karartan bizim çiçek emeklerimizi sömüren
Bütün Anadolu bizim bahçemiz

Dal dal, çiçek çiçek
Acılarımız geleceğin gücü
İnanırız buna tümümüz
Açlık, umutsuzluk olsa bile
Çağırır bir ses
Hadi gidelim ırmağımıza

GÜNGÖR GENÇAY (1934 -)

KİBRİTİN UCUNDAKİ YANGIN

Kıpır kıpır tomurları baharın
Karakışlarda gizleniyor
Üşümüş gecelerin sıcak insanı
Işıtıp bir grev gününü daha
Doğacak güne yaslanıyor

Ayşedir tüm kadınlarının adı
Necmiye ya da Hatça
Şimdi aynı oktavda büyüyen sesleriyle
Grev türküleri şenleniyor

Sözleri çiçeğidir bir ağacın
Yürekleri koruyucu yapraklar
Bir sevdanın çeperinde dolanıp
Birbirine kitleniyor

Yarına ve bin yıl ötelere
Söylenecek sözleri var.
Kibritin ucunda ateş
Ateşin yandığı yer Malazlar
Malazlar'da her doğan günle birlikte
Geleceğin türküsü söyleniyor.

Mart.1999

Çalı Dergisi. Nisan 2004-Sayı: 62

KEMAL ÖZER (1935 -)

SÜREKLİ YARGILANMA

20 Eylül 1973
Yargılıyor beni Eylül rüzgârı
Anadolu bozkırına uğrayıp gelen,
uğrayıp saçlarına açılırken okullar
bu yıl da okulsuz kalmış çocukların.

Yargılıyor beni Haliç kıyıları
geçerek solgun yüzlerinden Ayvansaray'da,
açlık grevine yatana kadar
sesini duyuramamış bir avuç işçinin.

Yargılıyor beni Bursa lokavtı
ellinci yıl cumhuriyetin
ertelenen grevler, verilecek oylar
kazanılmış ya da kazanılacak kurtuluş savaşları.

Gün alıp da yatanlar bir inanç uğruna
bir direnişi başlatan ilk kurşun
ihanetler, acılar yargılıyor beni
dünyanın neresinde olursa olsun.

Yargılıyor beni ölüm tırpanı
Şili'de bire on ürün kaldıran,
yaşadığımız kanlı günler, yiğit Allende
aldatılan halk, susturulan düşünce.

Sorumlu olmak yargılıyor beni
bilinçli olmak yargılıyor beni
yargılıyor geleceğe inanmak, çağı tanımak
zafer için çarpışmak gerçeklerin.

Bütün Şiirleri-I, Yordam Yayın. İst. 2000

RUŞEN HAKKI (1936 -)

ÜRETİMDE SEVDA

Bir yaz sonrası
eylül aralığından
yüzümüze gül döken

adını bağışla

İşte bir yaprak daha
kıyısına yüreğimin
düşerken anımsıyorum

grev bitti
üretimde sevda

Adı bir çiçekten kaynaklanan
gül döken yüzümüze
eylül aralığından

hazırlan bir yeni güne
ekimin karnı burnunda.

Üretimde Sevda, Gerçek Sanat Yayın. İst. 1993

YETKİN ARÖZ (1936 -)

ÇOK ...ÇOK GEÇ OLMADAN

Kulaklarımı sağır ediyor
Bu büyük suskunluk
Durmadan durmadan
Karartıyor yüreğimi
Bu yoz aydınlık
Midemdeki bulantı
Bu çürümüşlük kokusundan

Bağırmak... bağırmak istiyorum
Artık çok geç olmadan
Kalkıp yürümek... yürümek
Çıkıp gitmek
Bu büyük suskunluğun kapısından

Anlatmalıyım olup bitenleri
Anlatmalıyım durmadan
Yırtıp utancını suskunluğun
Bağır bağır bağırmalıyım
Silkelemek için her birini
Kırk haramiler sarmış yurdumu
Artık yok ötesi

Duyuyor musunuz
Kulaklarınıza geliyor mu
Bu büyük suskunluğun sesi
Bu yoz aydınlığın
Bu çürümüşlük kokusunun
Çalıyor mu, çalıyor mu durmadan
Zilleri toplan borusunun
Çok... çok geç olmadan

Yeniden, Güldikeni Yayın. Ankara 2004

TEKİN SÖNMEZ (1936 -)

ŞİLİ 1907-1QUİQUE

türkü söylerken öldürülen ikibin işçi
dallar ikibin kez koparılmış Şili ağacında
çocuklar en çocuk türkülerini söylerken ikibin
babalar ikibin Şili haykırışı maden ocaklarında.

analar-bacılar türkü söylerken acılı ikibin
çarmıha gerilmiş Şili'den ikibin portakal ağacı
gece acıların ve soyguncunun oynaşı orada da
1907-ikibin işçinin kanıyla vurgun bir Şili limanı.

(Yansıma, Haziran 1975)

1/GREVE GİDEN İÇİN

Sürgünseldi papatyalar, sürgünseldi zerdali, çağıltı dallarda
Lâle, nergis, mormenevşe, sürgünseldi yüreğimin çileği
Grevden yiğit haberin aldım, bir nar fidesi diktim toprağa
Yüreği yeryüzü buğdayı şahan, yar eylen ben de gelim.

1/GREVDEN BİR EZGİ

Grev gözcüsü olduk, türkü söyledik Bolu beyine karşı
Bir türküde Şili'den geldi, İspanya'dan, Vietnam'dan yel ile
Bir türküde Torlak Kemal'den anacan, yüreğimiz uludağ gibi
Kocca bir türkü olduk hepimiz, ırmaklarda allı turnam can ile

3/GREVE GİDEN İÇİN BİR EZGİ DAHA

Ağdı geçti seher yeli, bulutları sara sara havadan
Grevden selamın geldi, yüreği yeryüzü nakışlım yar
Sana-bana, bizim gibi olanlara yasaklanan bahardan
Mayıs seli türküler çağıran yar: yar eylen ben de gelim.

Kanatsız Kuş, İst. 1981

KEMAL BURKAY (1937 -)

BİZİM DÜNYAMIZ GENİŞTİR

Kim bizim kadar sevebilir
Bu çığlık çığlığa doğan günü
Kanımızla boyanmış günü
Bu açlığımız, acılarımızdır
Binlerce yıldır süregelmiş
Öfkemiz, hıncımız, kavgamızdır

Söyler tarlakuşu türküsünü
Söyler karınca
Çiçek, dal, rüzgâr ve su
Söyler türküsünü bir ağızdan
Emekçi kardeşlerim
Anam, kardeşim, karım
Bu türkülerin en güzelidir

Bizi bekliyor işte topra
Dallar yaprak açmaya
Başaklar dolgun olacak
Bekliyor vermek için en kırmızıyı
En ballıyı
En sevdalıyı
Hayat

Ve makinalar şimdi düşmanım değil
Dostumdur
Namlular uzanmaz gözlerime

Geçmezler sevincimin umudumun üstünden
Tanklar, toplar, uçaklar
Hapishane duvarları değil
Evler öreriz ak taşlarla
Balkonlarında çiçekler ve çocuklar

Sen olmadan önce sömürgen
Biz vardık
Kuşlar, çiçekler, insanlardık
Vardı sen olmadan önce sömürgen
Toprağa söylenen türküler
Yıldızların ışıltısı
Denizlerin soluğu
Vardı acıların güzelliği
Hüzün ve umut
Aşk ve alınteri
Sen öldükten sonra yine olacak

Bu bizim dünyamızdır geniştir
Uçsuz bucaksızdır bu evren
Geniştir tarlaların, ormanların gönlü
Arıların, balıkların, kiraz dallarının
Gecenin ve aydınlığın
Gözlerin sevinci, ellerin kardeşliği
Biz ne yapalım tel örgüleri
İşkenceleri ne yapalım sömürgen

Açlık
O gencecik soluğumun üstündeki dağ
Benim binlerce yıllık emekçi serencamım
Gider bir daha geriye dönmemek üzere
Gider acı ve kin
Ölür prangalar

Söyler tarlakuşu türküsünü
Söyler bir ağızdan emekçi kardeşlerim
Türkülerin en güzelini

Dersim. 1975

METİN DEMİRTAŞ (1938 -)

TÜRKÜ

Dövülmüş acıların örsünde
Gürültüsüz türkü söyleyenleri seviyorum.
Şimdi yurdun herhangi bir yerinde
Kuşatılmış çalılıklar içinde bir gelincik
Çarpışıyor kan içinde.

Saklamamış kavgada yumruğunu.
Sürülmüş buralara bu yüzden.
Kıyıda, kuytuda kalanları
Onuruyla sessizce ölüp gidenleri...

Anılırsa her'hal bir gün
Onların adlarıyla anılır doğum yerleri.

Hazırol Kalbim, Can Yayın. İst. 2004

AYDIN HATİPOĞLU (1940 -)

CAM

Paşabahçe Cam Fabrikası
İşçilerine Sevgiyle

İnsanın doğayla savaşı
Ateşin akkorunda ışıyan
Terli beden
Ak emek
Hünerli el
Işığın kardeşi
Büyüsü inancın
Su gibi duru pırıltılı serin
Ateşten ateşe
Doğadan doğaya
Hünerle emekle yoğrulan
Kırılgan duyarlı soylu ve saydam
Nefesi uzayı biçimleyen adam
İnsandan insana sunulan cam

Yalnız Karanfil Sokağı Evrensel Ekim 2003

M. GÜNER DEMİRAY (1940 -)

İŞÇİNİN TÜRKÜSÜ

Bahçemde emeğin gülü
Yeni baharlara açar
Yaratışın şimşeği
Ellerimde iş olur.

Evren dev tezgâhımda
İlmik ilmik örülür,
Bu, aydınlığa koşudur,
Çay toplanır göl olur.

Bir yanık çarkım ben,
Zaman su alır kaynağımdan,
Döllenmiş toprağımda
Gün olur, harman olur.

Geçmişimden doğar gelecek,
Ve kanlı çağlardan süzülür,
Şafağımda yeni insan
Bir çağdaş doku olur.

Halk Çiçekleri. 1978

ATAOL BEHRAMOĞLU (1942 -)

BİR GÜN MUTLAKA

Bugün seviştim, yürüyüşe katıldım sonra
Yorgunum, bahar geldi, silâh kullanmayı öğrenmeliyim bu
yaz
Kitaplar birikiyor, saçlarım uzuyor, her yerde gümbür güm
bür
bir telâş
Gencim daha, dünyayı görmek istiyorum, öpüşmek ne güzel,
düşünmek ne güzel, bir gün mutlaka
yeneceğiz!
Bir gün mutlaka yeneceğiz, ey eski zaman sarrafları!
Ey kaz kafalılar, Ey sadrazam!

Sevgilim on sekizinde bir kız, yürüyoruz bulvarda,
sandviç yiyoruz, dünyadan konuşuyoruz.
Çiçekler açıyor durmadan savaşlar oluyor, her şey
nasıl bitebilir bir bombayla, nasıl kazanabilir o kirli adamlar
Uzun uzun düşünüyor, sularla yıkıyorum yüzümü,
temiz bir gömlek giyiyorum
Bitecek bir gün bu zulüm, bitecek bi hân-ı yağma
Ama yorgunum şimdi, çok sigara içiyorum, sırtımda
kirli bir pardesü
Kalorifer dumanları çıkıyor göğe, cebimde Vietnamca şiir
kitapları
Dünyanın öbür ucundaki dostları düşünüyorum,
öbür ucundaki ırmakları
Bir kız sessizce ölüyor, sessizce ölüyor orda
Köprülerden geçiyorum karanlık yağmurlu bir gün, yürüyo
rum

istasyona
Bu evler hüzünlendiriyor beni, bu derme çatma dünya
İnsanlar, motor sesleri, sis, akıp giden su
Ne yapsam... ne yapsam... her yerde bir hüzün tortusu
Alnımı soğuk bir demire dayıyorum, o eski günler geliyor
aklıma
Ben de çocuktum, sevgilerim olacaktı elbette
Sinema dönüşlerini düşünüyorum, annemi, her şey
nasıl ölebilir, nasıl unutulur insan

Ey gök! senin altında sessizce yatardım, ey pırıl pırıl tarlalar
Ne yapsam... ne yapsam... Dekart okuyorum sonradan

Sakallarım uzuyor, ben bu kızı seviyorum ufak bir yürüyüş
Çankaya'ya
Bir pazar, güneşli bir pazar, nasıl coşuyor yüreğim,
nasıl karışıyorum insanlara
Bir çocuk bakıyor pencereden, hülyalı kocaman gözlü nefis
bir
çocuk
Lermontov'un çocukluk fotoğraflarına benzeyen
kardeşi bakıyor sonra
Ben şiir yazıyorum daktiloda, gazeteleri merak ediyorum, kuş
sesleri geliyor kulağıma
Ben mütevazı bir şairim, sevgilim, her şey coşkulandırıyor
beni
Sanki ağlayacaklar ne var bakarken bir halk adamına
Bakıyorum adamın kulaklarına, boynuna, gözlerine,
kaşlarına, yüzünün oynamasına
Ey halk diyorum, ey çocuk derken bende bir ağlama
İlençliyorum bütün bireyci şairleri, hale gidiyorum portakal
almaya
İlençliyorum o laf kalabalıklarını, kurumuş yürekleri, bireyin
kurtuluşunu filan
İlençliyorum o kitap kurtlarını, bağışlıyorum sonradan
Uzun kış gecelerinden sonra kimbilir nasıl olur her şey
Uzun kış gecelerinden sonra, masallarda anlatılan
Durup durup bunları düşünüyorum, bir sevinci bir hüzün
izliyor arkadan
Yüreğim ipe sapa gelmez bir bahar göğü, Türkçe bir yürek

kısaca
Beklemek usandırıyor, telâşlı telâşlı bir şeyler
anlatıyorum sağda solda
Bir otobüse biniyorum, inceliyorum bir böceği
tutarak kanatlarında merakla
Yürürdüm eskiden baharda, o yıkıntıların ve çayırların
olduğu
alanlara
Aklıma şiiri gelirdi o yaşlı Amerikalı'nın, sonbaharı anlatan
şiiri
Çayırlar vardı o şiirde, baharı anımsatan ne de olsa
Böylece yeniden hazırlanıyorum bir coşkuya,
yeniden sokaklara fırlamaya
Kendimi atmak bir uçurumdan balıklama

Büyük ve mavi bir şey izlenimi var bende, gördüğüm
filmlerden mi ne
Bir şapka, telaşlı bir gök, sıcak yapay bir dünya
Anlat anlat bitmiyor, bitmiyor bendeki daüssıla
Bütün sevgilerimi harcayabilirim bir çırpıda, yağmurlu o yol
lar
geliyor aklıma
Benzin kokuları, ıslak direkler, babamın esmer bir somun gibi
tombul ve sıcak elleri

Uyurdum. Bir de bakmışsın yeni bir film sinemada,
şehirde yeni bir kız, kahvede yeni bir garson
O üzgün ve sabahlıklı dururdu balkonda...

Şimdi ne var hüzünlenecek burda, nedir bu çatlatan yüreğimi bu telâş
Sanki yarın ölecek gibiyim, birazdan polisler gelecek ya da
Gelip alacaklar kitaplarımı, daktilomu, bu şiiri,
sevgilimin fotoğrafını duvarda
Soracaklar babanın adı ne, nerde doğdun, teşrif eder misiniz karakola
Dünyanın öbür ucundaki dostları düşünüyorum,
öbür ucundaki ırmakları
Bir kız sessizce ölüyor, sessizce ölüyor Vietnam'da
Ağlayarak bir yürek resmi çiziyorum havaya
Uyanıyorum ağlayarak, bir gün mutlaka yeneceğiz!
Bir gün mutlaka yeneceğiz, ey ithalatçılar, ihracatçılar, ey şeyhülislam!
Bir gün mutlaka yeneceğiz! Bir gün mutlaka yeneceğiz! Bir gün mutlaka yeneceğiz!
Bunu söyleyeceğiz bin defa!
Sonra bin defa daha, sonra bin defa daha, çoğaltacağız marşlarla
Ben ve sevgilim ve arkadaşlar yürüyeceğiz bulvarda
Yürüyeceğiz yeniden yaratılmanın coşkusuyla
Yürüyeceğiz çoğala çoğala...

Bir Gün Mutlaka. İst. 1970

HÜSEYİN ÇETİNKAYA (1942 -)

SUNGURLAR KAZAN FABRİKASI

-sözüm sanadır ya Vahit-
sungurlar kazan fabrikasında
kazan kaldırdı işçiler
tavşan kırı saçları
ve kalem gibi boyuyla
baş temsilci çıktı kürsüye

tırnaklarını geçirircesine metale
ve el basıp DAS KATİPAL'e
eve ekmek götürenlerle
evden ekmek yürütenlerin
kavgası sürecek dedi

dediği oldu.

Papirüs, Sayı: 38-Nisan 2000

M. TANJU AKERMAN (1942 -)

GREVE ÇEYREK KALA

-kırıldı grev

ezilmedi onur

utanç kimde kalan-
kırdılar grevi orta yerinden
ortasız kaldı yaşam
koşu emek yoğun çalışma
alınteri boş geçti
yürüdü kaldırım
cama takıldı

amaç emeği büyütmek
darbe aldı
çıkış yağmuru vurdu içe
sallandı
emek dışa düştü
islendi
beyaz yaka ve gömlek
karşı düşen
alıp gitti ağırlığını
kişiliğinde yeniden doğup
tek dilim ekmek
onur
miras kaldı

ezildi içe düşen
yalpalandı
duruşu gibiydi gidişi
duvara vurdu

sermaye
güç çıkardı
karardı gün
giden ağırlığını aldığından
kepenk kapattı işlik

bitti ekmek umudu
bitmedi onurlu yürüyüş
bitmedi emek
yürüdü çağlara inat
çiçek açtı

Ben Sana Hayır, Elçi Yayın. İst. 2004

SURURİ BAYKAL (1942 -)

GREV

Çöpçüler
en büyük çevreci
onlar bu kenti kirletmediler
yıllar yılı gece gündüz
keyfinizi izlediler
geçim denen bir kavgada şimdi
akvaryumda çöpçü balıklar
yemsiz gözlerinizi temizler

Madem ki işlevleri
bu denli önemli
hastalıklar kapıda
tutuyor kenti
verin ekmeklerini
ıslak iken terleri

Taşarona havale
çöplüğe çare değil
süpürgede saçlarını sömürür
ucuz emek
cehennemi memleketim

Memurlar da emekçi
aç bırakan işçi değil
ondan esirgerken
memura verseniz
hiç dert değil

Grevi ertelemek
sorunları yığmaktır
seni de ertelerler
kendine gel hüküm'et

Bu grev bitmeli
biter elbet
gönderde terli karanfil
böyle bilsin
muhalefet demlerinde
yıldız dağıtanlar

Damar Dergisi. Sayı: 16-17

ABDÜLKADİR BULUT (1943-1985)

SAMANDAĞLI ANALARDAN DİRENİŞTEKİ İŞÇİLERE

Bugün sevgilimle gezebilirim
Şiir okuyabilirim Nâzım'dan
Çünkü Samandağlı analar
Cephane sevk eder gibi cepheye
Tam üç kamyon dolusu
Patlıcan ve biber göndermişler
Direnişteki maden işçilerine

Bugün türküler okuyabilirim
Patlıcan ve biber gönderen
Anaların adlarına baktım
Biri Rum analardan adalı Eleni
Birisi Ermeni analardan Eşo
Ve bir diğeri Türk anası Asi

Bugün eski bir dostun
Koluna girerek dolaşabilirim
Çünkü Taşeli'nden bir yörük gelini
Çeyiz sandığına sakladığı
Acem dokuması şalını
Grevci işçilere göndermiş
Halaylarda baş çekenlere
Verilmek için

Bugün mektup yazabilirim
Bismil'deki öğretmen Şehmuz'a
Bütün analardan kardeşliğini
Suların dağların ovaların
Yasak bir şiir kitabının
Sayfaları olduklarını
Israrla yazabilirim artık

Ülkemin Şiir Atlası, 1987

MEHMET KIYAT (1943 -)

SONSUZ AYMAZLIKLAR

Erdem prangada
güzelliğin sesi kısık
Kötülerin çizdiği gündem
Paslı kilitlerde
Kör unutkanlıkta bekletti bizi
Seviye yürek olamadık
dün dündür diyerek
Gölgelerimize düşen bulut
yağmurunu çevirdi
Sonsuz aymazlıklarda
eksik çoğaldı ekinlerimiz

SENNUR SEZER (1943 -)

HANGİ KAN

Bir sözle kuruldu dünya
Hep o sözü aradım ve buldum: Emek
Dokunulmamış toprağı işlemek
Dokunmak ayva tüylü sevgili yüze
Ve kan ter mutlu vurmak uykuya.

Emek:
Dizgin vurmak suya
Su gibi akıtmak iplikleri
Harfleri iplik gibi dokumak
Ve soğumadan alın teri
Düşünmek yarın işleyeceğini.

Emek paramparça kâğıt paralarla
Satıldığında kaç yaşındaydı dünya?

Emekle oluştu dünya
Sonra ellerimiz kilit vurdu uykuya
Atıldı bir bir arkadaşlarımız
Suyu yitmiş bir yemiş gibi
Kanı azaldıkça.

Ne zaman öğrendik direnmeyi
Birbiri ardına toplanmayı
Yürümeyi...

Osmanlı tarihi söyler
Tersane grevi
Tramvay grevi...

Ya daha önce
Piramit yontulurken
Hangi kan karıştı harcına
Hangi kan?

ARALIKTA BİR AKŞAM

Gittikçe büyüyen bir çekiç gibi
Kentin uğuldayan sesi
Düşmanlık, çıkar ve sınıf ayrımı
Adımını bastığın her yerde.
Dilimde dostluğun şarkısı
Ansızın bir şeyler olmasını bekliyorum
Yağmurda dikilen

Ben gönülsüz çiçekleri severim
Kolay yemekleri, bulgur, tarhana ve yumurta
Durmadan değişen bir sofrada
Yenilen tek yemek alın teri.
Hiç terlememiş açlerle
Deodoranlar, parfümler ve hisse senetleri
Her akşam aynı saatte

Aşk diyorsunuz, gülünç bu kentte
Neden gülünç değil işbirlikçinin neşesi
Çocuk yuvaları, hastaneler ve mezarlar
Sınıf sınıf
Ama sınıf ayrımından söz etmek yasak
En doğal şekilde.

Tutup kırmak gerek
Neyi bilmiyorum.
Kalemleri değil, değil düşünen beyinleri
Onu kırmak şimdi paranın işi.
Kırmak gerek bir gönülsüz çiçeği
Ve sokmak toprağa
Yeşersin, çoğalsın
Direnç örneği...

Direnç Şiirleri-Toplu Şiirler, Evrensel Basım Yayın. İst. 1995

ALİ RIZA ERTAN (1944-1979)

KAVGADA YERİN VAR SENİN

Acıyı karşıla, göğü konuş
Parklarda dolaşma, sabırlı ol
Sakalların uzasın varsın
Kavgada yerin var senin, hoşnut ol

Gülü hazırla, dikeni kov
Ve direncin kardeşi ol
Konuş dikili ağaç üstüne
Kavgada yerin var senin, hoşnut ol

Üzüntün boşuna dememiş miydiler sana
Gezginci dostların, kır çiçekleri
Unutma sözünü, ününü topla
Sesin var senin kavgada

Düş Kırımı (Toplu Şiirler) Kültür Bakan. Ankara 2001

ERTUĞRUL OĞUZ (1944 -)

GREV

-ereğli demir-çelik grevinde
77 gün direnen arkadaşlarıma-
sustu motor gürültüleri
durdu vinçler
ve fabrika
saat yirmiüç
grev grev grev

güleçli işçi
güçlü
evde çoluk çocuk
ve tüm aile
bütünüyle halk bütünüyle güleçli kendine
işçi yürekli işçi bitimsiz işçi azimli
7 gün değil 7 yıl geçse de dayanacağız

adımlar sessiz
adımlar bir özge kendine
yeni adımlar gelecek yeni güçlerle
güçler birlik doğada
doğa yasa kokar doğa hak doğa gerçek
yaslan bre işçim yaslan koynuma
9 gün 9 yıl geçse de dayanacağız

bir yelek üzerimde "grev gözcüsü" yazar
ben beklerim o bekle
ıssız anadolu kıraç oldu gözlerim
zam zam üzerine eklenir
ekler işveren
yaşama kendine ağır
taşınmaz
çoluk çocuk grev yerine taşınır da
haklar
gerçekler

ekmek taşınmaz
bu yürek kavga değil
yaşam ister insanca
15 gün değil 15 yıl geçse de dayanacağız.

amaç neye uygulanır
bu ayaklar çiğner toprağı
gençleşir
işveren bir kulak ulatır kendine
taşlaşır
motorlar
vinçler
haddeler
fırın ısıtmaz ellerini
ben kapıda grev gözcüsü
ellerimle toprağı deştiğim
soluk soluk bitirdiğim gazlı hava
yokumsanır da
işveren gelmez kendine
gün gün
16 gün değil 16 yıl geçse de dayanacağız

adım
ayak bastı toprağa
toprak bereket kokar toprak ana
işlemek gerek toprağı bellemek
uyuma ey kazma kürek seni yapan eller gerek
gerek bu halka
işlemek gerek toprağı
bitimsizce
karnı delik tohumu
onarmak gerek
gün gün
10 gün değil 10 yıl geçse de dayanacağız

gülmek bir özge güzel
hakça
halkça direndikçe
bir bütün karınca koyulur mu işsiz
yapılır mı

bir yuva çalışmayınca
yurdum gelişme ister
durulur mu ya
bize iş gerek bize çalışma
bir kör karınca değilim ben
bilinçsiz
bir solucan değilim
asalak
yurdum gelişme ister
halkım ekmek
ve ben hak isterim kaç gün oldu
11 gün değil 11 yıl geçse de dayanacağız

ben grev gözcüsü
düşlerim geniş
bir işyerim olur
çalışanlarım
ortak ederim onları işyerime
bulutlar dökülür göklerden
bereketlenir toprağım
döllenir ağaçlarım
yeni bir nesil gelir
gelenek ötesinde yaşamı
özgürce
ben grev gözcüsü
o nesil için
17 gün değil 17 yıl geçse de dayanacağız

onsekizine ayak bastı çocuğum
arkadaş gibiyiz ikimiz
öyle alıştım ki
kuşkuluyum bu alışkanlığa
yaş onsekiz kolay değil
bir güç gelişiminde gözler
gözler içine işler
grev çocuğum
77 gün değil 77 yıl geçse de dayanacağız

ekim1973

disk gazetesi 1978

İSMAİL GENÇTÜRK (1944-2001)

SEN VE GÖZLERİN

kazanılmış bir grev sonrası
gözlerini gördüm
anlamlı bir güzellikteydi
ve dupduruydu
temmuz gökleri gibi

Çok Adresli Bir Mektup, Ardıç Yayın. 1994

REFİK DURBAŞ (1944 -)

ELMAS AYNA

Parmakları kınalı gül, menevşe, sümbül
bir alev mahşerinde yansıyarak
sesini boğdu makinelerin
o madenî ağudan, çelik tortudan
boşandı yetim öksüz rüzgâr
yaralarına tuz basılmış vardiya
değişmedi ve ulaştı geceden gündüze
onurun, emeğin, inancın afişleri
ve alınteriyle bezenmiş bildirisi
"Bu iş yerinde grev var"

Narin bir sigara sarar gibi
tornada acıyı oyar gibi
inkârı bozar, zamanı çalar gibi
mavi gözlü gözcüleri şafağın
kurdu fabrikanın yüreğine
çadırını bulutların
alınteriyle nakışlı kuşlar
ses verdi gündüzden karanlığa
kaderden inanca, acıdan umuda:
"Bu işyerinde grev var"

Yıldız yağıyor şimdi mercan ağaçlarına
ayışığı kuşatmış zulmetin bahçesini
elmas bir ayna şafağın elinde
baktıkça ölüyor ecelin gözleri
ezberimde artık binlerce kelime
borsalar, tutanalar, cellatlar
vakit geldi, duruldu yaralı sular
yürekten damıtılan el emeği, alınteri
ezberimde artık, ölüme alıştım:
"Bu işyerinde grev var"

ALİ F. BİLİR (1945 -)

YOL

Defne ve Kuzey'e

Perçinlemelisin
son kulaçlarınla
uçurumun ucunda bekleyen
ileri geri salınan hayatı

takmalısın
sıcacık göğsüne
nice yangınlardan geçirdiğin
sevgiyi

yeniden yeniden yürümelisin
bu ıssız yolu

Ocak '94

Göç Türküsü, e Yayın. İst. 1995

ASIM GÖNEN (1945 -)

BİZ Kİ YAŞAMI ÖLÜMSÜZ YARATTIK

çemaş grevini yaratanlara

alnımda kıtlık ağrısı
alnımdan nehirler gibi akıyorum
kara pazarlarda kara paylarda
bir ikindin güneşi gibi yanıyorum
varıyorum
biryerlere durmadan varıyorum
en diri okyanuslarda
kardeşliği sonsuz sular gibi yaratıyorum
yeni bir grev rüzgârında
yani ekmeğin destanını yazıyorum

o bizdik
kızamıklı çocuklardık kömürsüz kışlar
ilacın ortasında ilaçsız acılardık
en çoğul rüzgârdık en ağır dal
ne seferberlik vardı ne kanlı kuraklar
derinden işleyen bir yaraydı yaşadığımız
ve bir yemen türküsüydü sofram
durmadan işimizle evliydik biz
durmadan yuvasız kuşlardık
en doğurgan iştahla gebeydik mutluluğa
en sevdalı hasretle
biz ömrümüzü en meyveli dallar gibi salladık
her vardiya dövülmüş kırıklarla
yırtılmış kaslarla işe gidiyorum
her vardiya makinelerle
her vardiya zamanla yarışıyorum
yıkılmış bir beden ve en cahil yoksullukla
aşsız ve ekmeksiz yaşıyorum
dönüyorum ki kavuşmak değil bu

dönüyorum ki kızıl güller yangını karım
neresine dokunsam uçurumlara düşüyorum
neresine dokunsam
ciğerimi parçalıyor rengi çocukların

kime baksam yüzünde gül kurusu açlık
kime baksam kan sızıyor türkülerimden
gömmüş ağzını göğsüme sülük dudaklı bir ejderha
emdikçe çoğalıyor yüzünde hırsızlık elmaları
emdikçe kar yağıyor rengine çocukların
nasıl ki bir ihanet haberi gibi saplanır ciğerime bu oyun
nasıl ki yenilmez olur bu azgın sularda kulaçlarım
artık yitiklerimi istiyorum en bilgin kavgalarda taçlanan
artık ne ağlarınız tutar beni ne zindanlarınız
en yanık türküler gibi çoğaldık birbirimizde biz
en büyük hasretler gibi
biz artık en kardeş sevgiler yumağıyız.

sular durur mu bu ateşler ortasında
durur mu bu yürek etleri diken diken
vaktolur ki acı kalk emri olur
vaktolur ki bilinir dost düşman
artık ne sendika ağası ne grev kırıcısı
ne de meyvesi koparılmış bir dal gibidir
bende yoksulluk acısı
artık ne uzunhavalar gibi yanar etimde çaresizlik
ne de sipsivri batar ciğerime dağınıklık
biz ki yaşamı ölümsüz yarattık
biz ki çiçeği burnunda durduk ölüme
birbirimize benzeriz biz kuru ekmek acı soğan
severiz birbirimizi
birbirimizde idamları yaşarız
ne acı kaderimizdir bizim ne açlık hakkımız
dişimizle çözeceğiz bu düğümü tırnağımızla
ve boşanacak zincirinden insanlık

yoksulluk kaçıncı çiçeklerini açtı gözyaşlarında
gözyaşlarında ölüm tükendi/artık ölümsüzdür öfkem

KADİR USLU (1945 -)

GREV

Işıklı kitapları süsleyen güzel kelime
Hep sormuşumdur kendi kendime
Grev mi yoksa grevciyi mi daha çok seviyorum diye.

Düğüne davul yaraşır biliyorum
Biraz yoksul ailelerde
Davulsuz düğün yapılır yine de
Siz, davulsuz olan grev gördünüz mü.

Başladığı gün sevindiğimiz
Bittiği gün sevindiğimiz
Yapmak istediğimiz değil
Yapmak zorunda bırakıldığımız.

Ben paslı makinaları sevmem
Hem çalışsın hem ışılasın isterim.
Tezgaha, üretimde olmayan tezgaha
Ben tezgah mı derim.

Işıklı kitapları süsleyen güzel kelime
Siz de sorun kendi kendinize
Grevi mi yoksa grevciyi mi daha çok seviyorsunuz diye.

Ben alın terimi kimselere komam
Alır hakkımı öyle giderim.

Tersakan'ın kabardığı yıl
Elmaların yanına varılmaz.
El emeği ödenmediği gün,
İş başı yapılmaz.

Onlar, lokavt demiş olsa bile
Kanayan bir yaradır
Çözülen iş akti.

Leke sürdürmeyiz
Grev gözcüsü gömleğimize
Dokunmayın ekmeğimize.

Ben alın terimi kimselere komam
Alır çocuklara götürürüm.

Ekmeğin Adresi, Kendi Yayını Ankara 1980

MUAMMER HACIOĞLU (1945-1992)

GREV

zaman
bıyıkları donmuş bir eşkiya gibi gecenin
sınırından geçiyor
birazdan şubat güneşi soluk bir
yüz gibi doğacak
bütün evler yummuş gözlerini
bütün sokaklarda kar
hiç böyle mutlu olmamıştım
"uzel"de grev var

fırladım yerimden
"uzel"in kapısındayım
nazım'ın resmini çizmişler duvara
genç bir kız çetin altan'ı okuyor
bebesini emziriyor bir kadın
bir adam "aldırma gönül"ü söylüyor
çizmeleri kara gömülmüş
susmuş bütün makinalar
herkesin gözlerinde bir mavi ışık
herkesin içinde bayram var

nice bayramlara çetin altan'ı okuyan genç kız
nice bayramlara çizmeleri kara gömülmüş adam
nice bayramlara bebesini emziren kadın
yüreğim sizler için yanıyor
sizler için çırpınıyor ellerim
nice bayramlar işçi kardeşlerim

Ateş Benzin Emiyor, Erdini Basım Yayın. İst. 1979

AHMET NERGİZ (1946 -)

GÜLEREK KAVGAYA GİDİYORUZ

Gülerek kavgaya gidiyoruz
Oysa biz
Sevmeyiz kavgayı
İnsan insana
Doğayla olmalı
Deriz kavga
Değişmeli doğa
Evcil bir hayvan gibi
Tüm güzelliklerini
Paylaşmalı insanla
Bütün insanlar
Bu kavgada
Omuz omuza savaşmalı
Kurmak için
Yeni bir dünya.

Ama biz
Şunu da biliriz ki
Özünde kavgayı taşıyan
Sömürü düzeni
Ve çağdışı cehalet
Yok edilmedikçe
Silah silahla
Yenilmedikçe
Umut şafağa dönüşmez
Gülerek kavgaya gidiyoruz
Zulüm
Kavgasız yenilmez.

Mor Sancının Rengidir Sevdalım. Sone yayın. İst. 2004

AHMET TELLİ (1946 -)

GÜZ GELMEDEN

Sırtında taşıdığım kıhı heybe
dağ rüzgârı ve lor peyniri
gibi doluysa kır çiçekleriyle
sesler türkülere dönecektir
üzünçse ışıklı bir sevince

Dudaklarında özlem türküleri
ve gözlerinin menevşesinde aşk
çağıldıyorsa çavlanlar gibi
usulca gir umudun menziline
hüznü gerilerde bırak

Türküler paylaşılıyorsa eğer
dağ rüzgârları paylaşılıyorsa
sevinç de dahildir buna
ve o zaman bütün bir yaşam
paylaşılacak kadar güzeldir artık

Heybendeki kır çiçekleri
bir yangındır güze doğru
tutuşturur yüreğinde
uzak özlemlerin külünü
hiç beklemediğin bir anda

Güz gelip de yangın başlamadan
tutmalsın doğanın yelesinden
yüreğindeki seher yeli
varmalıdır sabah olmadan
gül bahçesine sevda hevengine

Aşk ve Sevda Şiirleri, 271

ABDULLAH ŞANAL (1947 -)

ŞİLİLİ İŞÇİLERE

"gel ey sevda şiirim
türkülerin vakti geldi"
(Pablo Neruda)

zaman sularca aktı
nettin türkülerini?
alanlardan kesildin
hapsettin grevini
direncini azıkla
su emzir çeliğine,
tetik düşür elinle
karanfil acısında,
ki emeğe can veren
canlar ki ay kız-oğul
hangi şafaktı yağdın
göksel bereketini,
yıldızlar ışığında
kum gibi kaynayan kim?
bilirsin ki ey işçim
zindanlar kuran sensin
parçala maden maden
kır şu zincirlerimi!

Gerçek Sanat Dergisi. Nisan 1987-Sayı: 5

BAHREM YILDIZ (1947 -)

(18)

Bir haziran sabahının ilk haberleri
Kalkışmış
Can kokulu terli gövdeler
Üreten parmaklarda
Gzlenmiş pençe
Yürüdü
Kilit vurup fabrikalara
Hasat bitti dedi
Suskun tarlalar
Pamuk rulman
Kömür petrol ayakta
Yerçekimine
Yenik düştü şarteller
Titredi mum ışığı rüzgârlarından
İstanbul emek topu
Sarılmış dört bir yanından
Tarih düşürüldü titrek ellerle
Kalemlerde gurur
Yarım kaldı Haziran'ın külleri

Sonsuza Rüzgârdı. Sone Yayın. İst. 2005

ARKADAŞ Z. ÖZGER (1948-1973)

FERHAT

kara yeller ak yelleri dövende
sevdanı yüreğine kuşat
al sesimi vur karnının gümbürtüsüne
zamanıdır dağları delmenin, Ferhat

dağların başı yaslı
Ferhat'ın sevdası kan ağlar
yüreğin sağlam, bileğin güçlü Ferhat
istesen dağlar dağlar...

ateşi üfle Ferhat
körüğü iyi kullan
bu can bunca hasrete dayanır
soludukça içimde sevdan

sevdan ki bir yıkıcı kuştur yüreğimde
gümbürder zulme karşı kan gibi
ölürsem dağlar için ölürüm Ferhat
kalırsam vuruşkan şahan gibi

Aşk ve Sevda Şiirleri. 221

AHMET ADA (1947 -)

YARALI GÜLLER

Koyunların ilk merhabasıyla
Dağ eteklerinden dökülür kuş sesleri
Giderim güne karşı bayırda
Çeler gözlerimi papatyaların şöleni

Günlerce gecelerce aylarca
Külhan uykusuz sevdalı
Şehir kalır arkamda
Bir yanı ışık tufanı
Bir yanı gözbağı

Fabrikalarında
Emeğin cengi vurur
Hırçın
Güzel
Halayda

Yüreğin bordasında rüzgâr
Selamlar o çelik öfkeyi
Harami elinde mahzun
Yaralı gülleri

Bulutlar gider, nergisler
Giderim yamaçlarda düşünceli
Çelik pırıltısı taşır düşlerim
Bir yanım kıvılcım
Bir yanım kar çiçekleri

Gün Doğsun Gül Üstüne. 1980

ABİDİN AYDIN (1948 -)

GREV İCAT OLDU

Bizden selam olsun
Para beyine
Dolar beyine
Tekellere
Kartellere
Konsorsiyum emperyal majestelere

Grev icad oldu
Tüfek bozuldu
Vurgun bozuldu
Yaşasın birliğimiz
Yinede hey heey
Yaşasın sendika

PAYDOS BORUSU

Çalınmış yılların baskısında
Sancılı bir akşam üzeri
Paydos borusunu beklerken
Bedelini çoktan ödedik ama
Halâ ipotekli grevlerimiz

Biz çıkınca bomboş fabrika
Kapılar kapanır ardımızdan
Kampanalar vurur tok sesli
Sokaklar dolar hıncahınç
Bozbulanık akar sellerimiz

Paydos borusu öterken
Bir gün daha çaldırdık
Sömürüden ateş aldı fitili
Patladı patlayacak neredeyse
Dinamit lokumu öfkemiz

Kıvılcım Yağmuru, Alev Yayın. İst. 1991

BAK DİNLE GECEKUŞU

Umarsız düşlerde değildi yüzüm
Yağmurlarda yunmuş sevilere
Banarken yüreğimi
Yüzümden Kemal'i ölümle süpürdün.

Onüç şubat günleri
Yüzümün doğum günüdür
Düğün bayram gibi
Onüçümdeki yüzümü
Eylülde götürdün

Bak dinle gecekuşu
Bu karanlık, bu belirsizlik boşuna
Of bile demedim bilesin
Devirdiğin bunca acıyı koymam
Hüzünleri olmayan şarkıma

Umarsız düşlerde değilim yine
Yeni yüzün doğar benim
Umutlarım grevde şimdi
Grevler yüzüme gebe

Laspetkim. İş Dergisi, Sayı: 8

SEYFETTİN AYAKYAY (1948 -)

BİLSEN

Bir bilsen
Siyahın beyazdan, sarının kahveden
Ayrıda olsa tenleri insan olduklarını

Bir bilsen
Davul ve zurnaların
Yalnız düğünlerde çalınmadığını

Bir bilsen
Bu insanların ne için
Nöbet tuttuklarını fabrika kapılarında

Bir bilsen
Okulun bitiminde çocuğun
Babasına neden yemek götürdüğünü

Bir bilsen
Grevdekilerin kimlere karşı direndiklerini
Soğuk sıcak demeden vede yılmadan
Türküleri neden söylediklerini
Bir bilsen
Bir bile bilsen
Sende katılırdın onlara
ve onlarla yaşardın grevleri.

Umudun Şafağı

ÖNER CİRAVOĞLU (1948 -)

BİR GREV TÜRKÜSÜ

Alınterini çizer aydınlığa
Bir çift kara elmas
Bir çift yalnızlık
Dokunmasa umut
Gökyüzüleyin
Çıkar ortaya

Bir çift son deyi
Ocaklarda grizu uykusu

Dokunmasa kalk borusu

Kalepark. Sel Yayın. İst. 1995

MEHMET KILIÇOĞLU (1948 -)

GREV

Yürüdünüz yedi koldan
Dağlarda akan ırmaklar gibi
Bastıkça altınızda yer sarsıldı
Gür sesiniz yükseldi göğe
Kimine göre yüz bindiniz
Kimine göre azdınız

Gök yüzüne özgürce
Grev yaptınız.

Dostumsan da Gece Gelme. Marmara Yayın. İst. 1996

SABRİ YÜCEL (1948 -)

HAYDİ GENEL GREVE

Soyguna talana son vermek için,
İşçi-memur haydi genel greve;
Kuyruklu yalana dur demek için,
İşçi-köylü haydi genel greve!

Yıllardır sürüyor azgın sömürü
KİT'ler zarar eder neden ötürü,
Bitsin dersen hırsızlığın her türü
İşçi-memur haydi genel greve!

İşçi-köylü isteyince para yok,
Derler hazinemiz dardır, çare yok,
Soyguncudan emekçiye sıra yok,
İşçiköylü haydi genel greve!

Zengine milyarlık krediler var,
Algısız-vergisiz dolar kasalar,
Neden hep yoksula işler yasalar
İşçi-memur haydi genel greve!

Holdingler, tekeller sağmakta halkı,
Milletin koyundan kalmamış farkı,
Dursun istiyorsak sömürü çarkı,
İşçi-köylü haydi genel greve!

Enflasyon, pahalılık, her gün zam,
Zenginin elinde saray, han, hamam,
Emekçiye düşen yalnız keder, gam,
İşçi-memur haydi genel greve!

Bu yazıyı böyle yazıp çizenden,
Emekçiyi hor görüp de ezenden,
Hesap sorulmalı böyle düzenden,
İşçi-köylü haydi genel greve!

Kapıkulu mudur işçiyle memur,
Hiç kimse derdini eylemez umur,
Üreten aç-sefil, patronsa mamur,
İşçi-memur haydi genel greve!

Sam Amca'dan buyruk gelir tellerle,
Ülke yönetilir halis kullarla,
Yıkılsın bu düzen nasırl'ellerle
İşçi-köylü haydi genel greve!

KİZİLGÜL'üm savaşımız halk için,
Özgürce ve insanca yaşamak için,
Adalet, eşitlik, hak-hukuk için,
Emekçiler haydi genel greve

Kızılgü'üm Yanar 2 Temmuzda, İzmir 2005

TANER CANYURT (1948 -)

YA SEN? BİLİR MİSİN?

Senden ayrıldım ya.
Zeynebim
Ülküm
Fatmam.
Kan doldu içime
Kavgalarımı düşündüm
Uğruna verdiğim
Yüz otuz yedi gün
Grev gömlekleri giydiğim
Aşım işim sevdiğim

Tay Dergisi, Sayı: 6

BEHÇET AYSAN (1949-1993)

İLK KAR

savrularak inceden
yumuşak dokunuşlarla
serpilip avuç avuç usta fırça vuruşlarla
bir çini karanfil
bir atlastan şal
sağdı puslu bulutların gri hüznünü
çatlayan yüreklerin nar kabuğu testisine
sevdalı bir gülücüğün yeşim taşlı peçesine
ve öveçler'de
bir evin gecekondu bahçesine
yağdı ilk kar.

önce bir gelin alayına
bir grev halayına sonra
gözyaşına
ve acıyla
yalnız başına tornada
kesik bir kola
yağdı cami avlusunda
üşümüş sokuluşlarla dolanan çocuklara

ergen aynalarda
okşayıp biblo gibi kendi bedenini
buzul çiçeklerle süslü
eski giysilerini
çıkardı sandıktan
çıkardı kar
duvak tadıyla

savrularak inceden
yumuşak dokunuşlarla
serpilip avuç avuç usta fırça
vuruşlarla
düştü
kurşunlanan bir dostum yakadaki resmine
kan izine
ve bütün gölgelerin perçemine
bir çini karanfil gibi kar.

1979

Karşı Gece, Yeni Türkü Şiir Yayın. İst. 1983

GÜLSÜM CENGİZ (1949 -)

SENİN ADIN UMUT

Senin adın umut
sevginin, dostluğun, aşkın adı.
Masmavi gökyüzünün, gün ışıklarının
kırlarda gelinciklerin
peygamber çiçeklerinin sevinci,
kuytularda menekşelerin kokusu sensin.
Sen, sevdiğim her şeysin.

Al yazmalı güzelliğim
grev halaylarının coşkususun başımda.

Sen,
deniz kıyısında yosun kokulu
bir bardak çaysın
birlikte içilen
ve yaşamaya sevdalı olan ben
seni seviyorum
Sana inanıyorum.

Sevdamız Çiçeklenir Zulada. Demet Yayın. İsit. 1990

ASIM ÖZTÜRK (1950 -)

GREV ÇADIRLARI

Çadırın önünde üç arkadaşız
Grev önlükleri üstümüzde
Grev kırkıncı gününde
Sigaralarımızı yakıp aynı ateşten
Gecenin sessizliğini dinliyoruz
Sesimiz aydınlığın içinde asılı
Yıldız kümeleri gibi
Işık ışık
Umutlu,
Güven dolu,
Yayılıyor karanlığa
Üç işçiyiz gece nöbetinde
Üç yürek,
Atıyor kendi bildiğine
Evimiz,
Çocuklarımız,
Yarınlarımız,
Deviniyor karanlığa.
Greve çıkalı kaç gün oldu
Birbirimize soruyoruz
Umurumuzda değil işverenin tavrı
Umurumuzda değil baskılar
Grev sürmeli
Haklarımızı alıncaya dek

Grevler uzanıyor karanlığa.
Çadırın önünde tahta sandalyeler
Birinin bacağı kırıldı;
Dışardan dostlar gelince
Yere bağdaş kurup oturuyoruz
Soframız tüm emekçilere açık
Soframızı,
Grev günlerinde geleceğe kurup,
Duyuruyoruz karanlığa.
Gece nöbetinde üç uykusuz yürek
Dalıp çıkıyor işçilerin oturduğu sokaklara
Evlerin kapıları açık,
Fesleğen kokuyor pencereler;
Üç uykusuz yürek
Sokaklarda,
Evlerde,
Aç, açık;
Yaşam kör bir at gibi
Kapaklanmış üstlerine,
Yaşam alınteri değirmeni
Dönüyor,
Sömürüyor,
Kuralım grev çadırlarını
Karşı duralım karanlığa...

Sanat Emeği. Eylül 1980, Sayı: 31

DURSUN ÖZDEN (1950 -)

BÜYÜK GREVDE GÜZ İŞÇİLERİ

Güz işçileri güz yangınlarına eş
Emeğin ırmağı coşkulu, sinmiş şafağa
Alın teri-göz nuru serinliğinde güneş
İşçilerin koyu gölgesi basmış toprağa.

Ülkemin şah damarında akıyor yüzbinler
Karayolcularla, yolda yol çiçekleri açar
Zap suyu, Zigana, Gülek, İstanbul boğazı bize dar
Kara yazgıya başkaldırır, sökün eder dağlar.

Son güzde, "işçiden işçiden yana esiyor yel!"
Kızım turunç taşır grevcilere, türkü dolu
Bir sepet yıldızla GREV GÖZCÜSÜ yine gel
Anonim türküler gibi, hep bir ağızdan umudu solu.

Zamanın ateşinde, yine "çeliğe su verildi"
Bir öğünlük yanık ekmek kokusu bakıra çalan
"EKMEK-BARIŞ-ÖZGÜRLÜK" sevdasında, grev gülü açıldı.
Zora karşı örgütlenip-birleşip, suyu ateşe banan.

Onurun doruğuna koşan emekçiler, dünyayı kuran
"Mavi-Beyaz-Altın yakalılar" döküldüler sokağa
Kuytulardan, tarlalardan, fabrikadan, okuldan
Sökün ediyor yıldız göçü, akıp giden ırmağa.
Kalk uyan, bu sömürü bu t alan durmasın diye biz
Karşı koyaklardan, Özden bir ses yükselir
"Yol-İş, Yol-İş tek dileğimiz
Yaşatacak seni tunç bileğimiz"

"Yüreğini yüreğimizin yanına kat,"
yankılansın dağlar
"Ekek yoksa Barış da yok"
diyerek güz işçileri
"Adımları eş etmektir yürümek" ırmaklar
denize çağlar
Halay çeker gibi omuz omuza bu bayramda
"güneşe akın var!..."

Sevginin Uçları, Marmara Yayın.

OZAN TELLİ (1950 -)

-şanlı profilo direnişinde şehit düşen
yiğit işçi yakup keser'e-

alanda ezgisi içinde marşın
kan çiçeği açmış kalbinde kurşun
kefeni biçilmiş bilmem kaç arşın
emekçi ellerle dokunan bezden

dişinde kenetli bir sınıf kini
adamış emeğin uğrunda canı
krışmış terine al kızıl kanı
yarası yaramız sararız tezden

yörede yavrular uğunur döner
dağlanmış bağrımız göğünür yanar
bu zulmün ateşi gün gelir söner
geriye kül kalır kor gibi közden

faşistlere bayram konaklar süslü
işçilere mahrem kondular yaslı
dağlar dumanlıdır ovalar sisli
acımız ağudur akıyor gözden

fabrikaya adı verilir birgün
patronun defteri dürülür birgün
işçinin düzeni kurulur birgün
elbet yürüdükçe bir doğru izden

Komünülere Eskimemiş Şiirler, El Kitapları, 2002

SEYYİT NEZİR (1950 -)

AŞKA DA

Aşka da dost, aşa da
Çeliğin sızlattığı parmaklarından
Düşmana sivriliyorsa göğsün
Sayımızı çoğaltan oranda
Aşka da yer var unutma

Aşka da dost, aşka da
Kazanılmış bir grevden döndüğün anda
Bir ilişkiyi daha kurtarmaya
Aşka da yer var unutma

Aşka da dost, aşka da
Henüz çıkmışsın mapusaneden
Yeni marşlarla karşılanarak
Toplantıya katılmışsın hemen
Silmek için yüreğinin tozunu
Aşka da yer var unutma

Aşka da dost, aşka da
Kuşatılmış bir geceyarısında
Koltuğunda tomarlarla bildiri
Varoşlara gidecek haber dolusun,
Sert bir dille konuşmanın işbaşında
Mührünü gecikmeden vurmalısın,
Telaşlanma birbirine dolaşmasın ellerin
Göz göze geldin diye sevdanla,
Vaktini şaşırmıyorsa kalbin
Görevin kalmadıysa başka
Aşka da aramızda yer var unutma

Aşka da dost, aşka da
Ekmeğe pankartlar hazırlamışsın
Mitinge boyanmışız binlerle
En kötüsü bir sigara içimlik zamanda
Helalleşmek zorundasın yârinle
İşte orda, işte orda
Gecikmiyor, hayatı bırakmıyorsan zorda
Aşka da mutlaka yer var unutma

Mor ve Gülistan, Broy Yayın. İst.

TİMUÇİN ÖZYÜREKLİ (1950 -)

ÇILDIRTMASIN SENİ YAŞAMAK

içisin mavi tulumunda terden hartalar
kekremsi bir acılığı taşırsın daima
öfken gözlerinden okunur
olanca sakinliğine rağmen...

bir grev türküsü şenliğiyle varırsın sabahlara
gözlerinde aşina parıltılar ve ince uzun bir ışık
böler makinaları dağılır yorgun paydosa
okursun senden söz eden gazteleri
yumruğun aklınla büyük taşar alanlara...

yaşanılan ne varsa kırarak zincirleri
nakşolur alımlı çizgileriyle hayata
içinden korku silinir
gözlerin parçalar çevreni saran sisi
bir vakit sonra şahlanır
kuşatırsın geleceği ve görülür:
mavi tulumunda kızıl gülden hartalar...

(1878)

Şafağın Buğusu, Türkiye Yazıları, 1982

A. UĞUR OLGAR (1951 -)

KOVMALISIN KARANLIĞI

Görmelisin arkadaşım
Etrafını saran karanlığın yakınlığını
ve bir kibrit olsun çakabilmelisin
Aydınlığın için

Duymalısın arkadaşım
Yaklaşan sinsi ayak seslerini gecenin
ve uyandırmalısın siyah uykulardan
Dingin yüreğini

Çoğaltmalısın öfkelerini arkadaşım
Çevirmelisin toplumsal öfkeye hatta
ve unutmamalısın tekdüze öfkenin bile
Çatlattığını sabır taşlarını

Korkmamalısın arkadaşım
Leviathan'dan beter karanlık canavarından
ve bir tutam çiçek gereğinde
Silahın olmaladar senin

İnanmalısın arkadaşım
Kirli suda nilüfer çiçeklerinin açacağına bir gün
ve geçirmelisin kendini tülbentten
Süzmelisin yılgınlıklarını

Yaşamalısın arkadaşım
Sağanak yağmurda açılan şemsiyenin sevincini
ve getirmelisin yagmurdan sonra güneşli yeşillikleri
Sevdana

Sevmelisin arkadaşım
Halkını dağ başları kadar
ve tutmalısın kılcal damarlarını
Sevgili ülkenin

Susmamalısın arkadaşım
Bilmelisin sustukça sana geleceğini sıranın
ve bir mum da sen yakmalısın
Kovmalısın karanlığı...

demiri süzüyordu topraktan

Çağrısız Gelen, 1997

ÇETİN BOĞA (1951 -)

VARDİYALAR

Sabahın köründe başlar
acı dolu her günümüz
Kanalın köprüsünde toplanıp
sonra yine döndüğümüz

Herkes uyurken geceleri
fabrikaya ulaşır otobüsümüz
Bükeriz ipliğini sevgilerin
vardiyalardır ömrümüz

Makinalar terimizle ıslanır
Dişlilerle çoğalır gücümüz
Yapraklar tel, tel olur dökülür
Biz işçiler hayatın sözcüsüyüz.

İş dönüşleri buruk bir sevinçtir
Yüreğimizde hüzünle büyüttüğümüz
Hep yorgun kollarımızda umut;
direnç kurtuluş ve özgürlüğümüz

İşte uzun ücret kısa grev yasak!
Ekmeğimiz için gerekirse döğüşürüz
Sendika yok haklarımız askıda!
Biz çelikten birliklerin öncüsüyüz.

Eşimiz kendimiz çocuklarımız için
İnsanca yaşayaübilmektir düşümüz
Kardeşliği öreriz demir tavında
Biz emeğin en şanlı türküsüyüz.

Güneş Dergisi, Sayı:10

HASAN HÜSEYİN YALVAÇ (1951 -)

ÇOCUK ve TREN

Tren amca benide alırmısın?
Biletim yok ama
Gitmem gerek oralara
Yemek götüreceğim
Grevci amcalara.

Umudun Şafağı

M. ZEKİ GEZİCİ (1951 -)

HALK ŞARKISI

Çürümüş portakal gibi
dünyayı sıksan
kan dökülür parmaklarından.

Sokakta insan ölüleri ve zulüm
çiçek takılmış
yakamızdan batıyor güneş
ne deniz mavisi gözlerimiz
topuklarımız ve kırlangıç yumurtası
çıplak
gövdemizden
büyük ve uzun kemiklerimiz
açlığı bir madalyon gibi sarkıtarak
kadınlarımızın gurbeti kadar geniş
caddelerde işçilik yaparak
ölümle kolkola geziyor.

Güneşe batırıp
parmakla çizdiğimiz ayın altında
kurşun gibi eriyip
giden
karanlık bir gecenin
göğsündeki yıldızlar kadar uzak
ve petrol kuyularından
dan ve derin
toprak kokan gönlümüzün dört yanını
kanlı
bir hançer gibi kıvrılarak
kuşatsa da gök
sulardan ve acılardan
dokunmuş ölümle
kolkola gezen kemiklerimiz
bakırdan ve nar çiçeğinden
urgan gibi sevda çekiyor.

Biz halkız
emeği terden
sevdayı gönüldin vermişiz

Sana Aşk Dedim Ey Ölümsüz, İst. 1999

ERDAL ALOVA (1952-)

SON NEFESİM

Can Yücel'e

Uzun ince bir gündeyim
Tutulmuş bir güneşle
Genel grev arasında

Şiir Oku, Sayı: 22

MEHMET MÜFİT (1952 -)

GREVİN FABRİKADA 320. GÜNÜ

O bir işsizdir
ümitsiz değil
fabrikada grevin
320'nci günü
nasıl yaşadığını sormayın
bir gün ekmek
bir gün su.
şaşırır,
şaşırır bazı
bayram günleri ekmek-su.

O bir işsizdir
kör ve dilsiz değil
grevin fabrikada
320'nci günü.
uykusuzluktan kızaran gözleri
ışır da ışır
yüreği cıvıl cıvıl onun
kıvılcımlanır içi
enternasyonal'i
her gürleyişinde nefesi.

Sanat Emeği, Nisan 1979-Sayı: 14

SELMA AĞABEYOĞLU (1952 -)

SANA ANLATACAKTIM

sana anlatacaktım
nasıl öğrendik ölmeyi
gitmeseydin...

gitmeseydin, tuzağa düşmüş ceylan gibi
kurumuş iki damla yanağının altında
yenilgilere inat umut doğururdun unuttun
döndün bakmadan koca bir kentin ayaklanmasına

sana anlatacaktım
nasıl harlanır sevda
gitmeseydin...

gitmeseydin, gelincik bahçelerinin baskını olup
rüzgârdın, yoldun ağıda giden
terkindeydi bir ateş tufanı yağmasaydın
ateşi kor edemezsin artık zemheriden...

sana anlatacaktım
yangının çığlığını
gitmeseydin...

gitmeseydin, acı kuşanıp yaralı bir kuş gibi
üstlenip bütün hikâyesini bir aşkın usulca
giderken rehin tutuyorum ömrün kırık yanını
şimdi elbet bir kardelen açar dağlarda

sana anlatacaktım

Gecikmiş Bir Çocuk. Ümit Yayın. Ankara 2000

YILMAZ YEŞİLDAĞ (1952 -)

VAROŞLARDA SÖYLEŞİ'den

Tutku: Aynalara patlak gözlerimiz yapışır kırmızı
Ki sırra kadem basmıştır uyku
Duvar resimleri nakışlarız
Sabahlar iyi tanır bizi

Vardiya zilleri yorgun bedenler
Mitinglerde kolkola omuz omuza
Oku oku yaz yaz yaz oku
Kim karışabilir ki;
Emek, sendika ,grev
Merhaba politika...
Yaşam. Haftalıklar taksitçilere cirolu...
İnanç : Bilincimin kilitleri kırıldı
Yaşamak başkaları için
İhaneti tanımayan onurumdu...

Kavga: Haram olsun
Gerlla yüreğimi alıp elime
Mavzerime sürüp yağlı kurşunları
Ölüp dirilip binlerce kez
Öpmezsem alnını ölümün
Haram olsun onsekiz yaş gençliğime...

Öksüz ve asi dağlarda
Yalımlanan gençliğimdir
Asi ve öksüz dağlarda

Öksüz Ülkenin Söylencesi. Gerçek Sanat Yayın. İst. 1990

ADNAN YÜCEL (1953-2002)

BU GÖKYÜZÜNDE GREV VAR

Çılgın bir Akdeniz baharı gönlüm
Dereboylarında püsküren zakkumlar
Pembe beyaz bir tufan kucaklıyorlar

Vardiyalar değişmiyor uykusuzluğu
Bir grevin üstüne yağmur yağıyor
Şalterler inmiş
Tezgahlar susmuş
Fırınlar soğumuş
Bir büyük sabır altında fabrikalar
Grevciler aynı dilden halaya durmuş

Çılgın bir Akdeniz baharı gönlüm
Ter ve yağmur altında bütün kıyılar
İşte türküleri türkülerimize karışan
Tanrıları paylaşamadığımız Yunanistan
İşte İtalya sımsıcak kaynayan kan
İşte dünyanın özgürlük öncüsü
Komünarlar destanı Fransa
İskenderun'dan Valensia kıyılarına
Hep aynı sözü yineliyor dalgalar
Bu gökyüzünde grev var

Çılgın bir akdeniz baharı gönlüm
Havada toprağın sevişme kokusu var
Ne ki fabrikalar bu grevde
Bankalar madenler ne ki
Yollar kapalı kalkmıyor uçaklar
Telefonlar susmuş
İşlevsiz kalmış gökteki uydular

Bir grevin üstüne yağıyor yağmur
İnce ince
Tek tek ve çiseleyerek
Her damla bir grev gözcüsü
Her gökgürültüsü bir slogan
Açılıyor birdenbire pankartlar
Bu gökyüzünde grev var

Lül Dergisi. Sayı: 3

BABÜR PINAR (1953 -)

DİRENCİN TÜRKÜSÜ

Kan ter ve sessiz demirle yoğrulu evler
Panzerlerin önünde, selviler gibi sallanıyor
Almanya'dan işçi Hasan'ın gönderdiği radyo
Usanmadan türkü söylüyor "Oy zalım oy"

İşte Hasan'ın Albert'in ürettiğinin ağrısı
Tam siper bütün silahlar ve temkinli karanlık
Ve kimsenin, saksıların ve çiçekli perdelerin
Kurşun seslerinden ve türkülerden gayrı
Dinleyeceği kalmamıştır sanki.
Oysa bahardır ve çok şeyler konuşulabilir
Onurlu yarına ve yargılı köke dair

Gecekondular önünde emek yiyiciler ve haydutları
Güneşe ve merhametli saate karşı
Silahlı ve korkak
Dişlerini parlatır kudurarak
Bu kadar çabuk unutabilir mi insan
Unutabilir ve yabancılaşabilir mi bu kadar
Gülün kanadı değil midir kurşunlanan

Gecekonduların umudu, kırılan su
Çelik putrelli binaların yanında
Bir çocuğun gözleri kadar
Kanadı kırılmış bir çalıkuşunun
Gökyüzüne bakışı kadar körpedir.

Ah hangi haldan bilmez yırtar gülün kanadını
Niçin yırtar
Hiç uyuyan bebek öpmemiş midir
Bilmez mi
Bilmez mi can parçası sevgiyi, yırtılan sesi
Hangi ana yavrusunu dağa bırakabilir
Ve hangi yar kendi kalbinden önce
Yar kalbini paralar.

Açlık kurşun ve kanla yoğrulan
Kuş uğrağı evlerin arsaları
Gül bahçeleri olabilirdi, çoğalabilirdi
Ama kimileri sevmeyebiliyor
Sevmeyebiliyor yaratan ve yeşerten eli
Veya sevdirmiyorlar, herneyse

Havada hedefe varmanın sancısıyla
Kurşunlar çırpınıyor

Sorgusuz dirençli gözüpek, yanıtsız
Alıp götürülen delikanlılar
Çelik cemakânlı dükkanların kırılan camları
Kan gölü kaldırım taşları
Ve faşizm
Ağır ve nöbetsiz bir köpek gibi, bürünerek suçu
Yorgunlaşarak, çırpınan sermayenin, yurtsuz kılıcın
Ölüm öfkesiyle kurşun kurşuna
Saldırısıdır ak boyunlara

İşte açlık kan ve demir bundandır
Bundandır zulüm

Ah çocuklar susmayın, susmayın analar
Hiçbir zaman böylesi yakın olmadı
Ve böylesine sevişmedi zulüm ve direnç
Ve kalbim böylesine yakın bulmadı
Zulmü ve direnci kendine

Ah mağrur ve yaralı kalbim
Kitaplarımı ve türkülerimi bırakabilir miyim

Yanıtsız bırakma sen beni, düşe bırakma
Ah kalbim sen beni
Yaralı bir kuşa döndürme.

Analaron döllenen gözyaşları, tuz ve ak
Canavar kesilen silahlar, gemsiz atlar
Grevlerin vurulması arkadan, serin bıçak
Ve kan ter içinde kalması evlerin
Ve faşizm
Mülti milyoner korsanların, irinli gururun
Artı değeri alamamanın sivri dişiyle
Can çekişen korkusuyla, yaban hıncıyla
Kuduz ve hoyrat saldırısıdır yurtlara

Ah kalbim seni ben
Seni ben Profilo'da, San Salvador'da, Zaatar'da
Yeni haziranlara büyütürük
Seni ben kalbim
Kıraç toprağı ve korunaksız dağları
yeşerten bereketle
Seni ben genç emekçi kızların ve delikanlıların
Bir ölümsüz, bir belalı sevdası için
Seni ben, Spartakus'tan bu yana
Kan ter içinde büyütürüm.

Ah kalbim dayanmalısın
Çocuklarıma söyleyecek şiirim olmalı
Dayanılmalı

Diren kalbim
Direncin gökyüzünü hüzünden kurtaracaktır.

Şiir Ayaktadır, Mayıs Yayın. Ank. 1985

HALİL TEMEL (1953 -)

EMEK İÇİNDEKİ ÇELİK (1953)

Başarı ne kadar sahip olduğunuza değil,
sahip olduklarınızla ne kadar yetindiğinize bağlı.

Çeliğin bükülmezliği içinde;
Su verilince,
boğulur zalim ateş.

Akşam olur,
daha;
sabahtan emeğe düşülmüştür ter.
Yükselir kimliğinden alev ve ateş.
Cilası dökülmeye başlar gençliğin.

Akla gelmez dün kaybettiğin emek,
ateşe uzatırsın çeliğin gülünü,
kalbinin sızına düşer emeğin gücü
göğsünde devleşen enkazın penceresinden.

Başucunda muhteşemdir gökyüzü
işlemiş iliklerine kadar.

gün küser,
akşam güler,
büyür yüreğinde açtığın
çelikten korkusu,
gün sonundaki hedef
emek,

yıldırıma baş tutar,
tutku benliğinden fışkırır,
taşar.
tohuma durur düşüncelerin.

Kim demiş...!
Biz halkız;
milyon defa güleriz,
milyon defa çiçek açarız
çeliğin içinde.
Kim demiş...?
biz emeğiz;
burgu gibi delerde geçeriz sessizliği.
"Çekilmeye gelmez boynumuz."

Çelik ve emek;
hakkın,
haklının,
bükülmezliği içinde;
başta bayrağım,
sancağım...
Sancağım dalgalanacak ürün üstünde

Elçi Dergisi

KUTSİYE BOZOKLAR (1953 -)

KAVGA DÜŞTÜ PAYIMA

Anımsa, ilk yazda üleştik
yarını
Payıma kavga düştü
sevdaysa senin
Ben, kavgamla sevdalıyım
gülüm
Ve sen, sevdanla kavgalı
Kavga gibi sevdan olsun
derim
Yaşamak bu olmalı

14 Ocak '86

Kavga Düştü Payıma, Ceylan Yayın. İst. 1998

BİLGE ÖNGÖRE (1953 -)

YANLIŞ SEÇİM

Sessizliği seçtiğimizde
Vicdanımızı yıkadık
Suskunluk denizlerinde
"Suskunluk erdemdir" diye
Ama; düşünemedik
Bu korkak gecelerimizi
Ve kapalı gözlerimizi
Nasıl açıklayacağız
Gelecek kuşaklara
Gömdüğümüz düşüncelerimizi
Kireç kuyularına

Kozada Uyku, Güldikeni Yayın. Ankara 2000

METE ALPSAR (1953 -)

DİRENİŞ ŞARKILARI

Asturias efsanesi'nin gölgesinde
sarhoş menekşeler
albenili eteklerinde güller
her telinde flamenkoların
direniş şarkıları
venedikli bir napoliten
endülüs'ü seslenirken lorka'ya
şanzelize'de özgürlük direniyordu
karmenliğinde yeni guernika'lar
hr guernika'sında rodrıgoların
direniş şarkıları
kastanyetlerin esmer sıcaklığıyla
ve oynak topuklarıyla ispanya'nın
madnit'i yaşatıyorlar
kimbilir kaçıncı kez
acısına yurdumun
ölüsüne yurdumun
her sevdalanışında tutsak umutların
direniş şarkıları

Direniş Şarkıları, Öykü-Şiir Yayın. Ankara 1993

ŞÜKRÜ ERBAŞ (1953 -)

AYKIRI YAŞAMAK

Geriye dönerek yanıtlıyoruz birbirimizi
Bir destek aranır bir güç alırcasına
Dönerek ikide bir anıların ülkesine...
Alnımızı gererek konuşuyoruz, kaşlarımızı
Bir ince eğimle siper edip bakışlarımıza
Çok iyi bildiğimiz bir duyguyu
-O biraz yenilgiye biraz ezikliğe benzer
Ortak yaşadığımız sızım sızım-
Saklamaya çalışıyoruz birbirimizden.

Uzun uzun susuyoruz sözün kıyılarında
Hangi kapıyı aralasak bir uzaklık esiyor
Hiçbir düşünceyi sonuna dek götüremiyoruz.
-Böyle belirlenmiş sınırlar içinde
Bir iç denetimle, bir dış denetimle
Konuşmak da eski tadını yitirdi-
Düşler kuruyoruz yeniden gelecek üzerine
Kaldırıp kirpiklerimizi ayak uçlarımızdan
Dağlara bakıyoruz, ufuklara, bulutlara
-Ah, o insan yüreğinin değişmeen tutkusu–

Bir güncel sesle sonra, çirkin ve çiğ
Bir kirli görüntüyle hayata ilişkin
Dönüyoruz gerçeğin o kalın çizgisine...
Yeni yeni yaşamlar kuruyoruz ödünler vererek
Aklımızda yüzlerce geçerli açıklama:
"Yaşamak zorundayız nasılsa, iyidir
Hiç yoktan var olmak" adına
Karşı çıktığımız ne varsa yapıyoruz hepsini.
Bir kan pıhtısı gibi yarada kuruyan
Binlerce uyuşturucu merhemle donuyor kalbimizde
Anılar inançlar inceliklerdüşler...

Aykırı Yaşamak, FE Yayın.

YAŞAR MİRAÇ (1953 -)

GISLAVET GREVİ

Gıslavet'te grev var
Yolun üstünde
Fabrika karşısı
Serviler içre
Mezarlığa kuruluvermiş çadırlar.

Gıslavet'te grev var
Günlerden cuma
Ayın ilk haftası
Çarpık ayak bir
masadan dağılır grev parası.

Ta yukarlardan
Gecekondulardan
Davulcular gelir
İki servi arası
küçük bir alan
Kadınlı erkekli halay çekilir.

Gıslavet'te grev var
Kara lastikler
Keçiyollarından doğrulmuş bakar.

Sanat Emeği Dergisi, Ağustos 1978-Sayı: 6

MUSTAFA YILDIZ (1954 -)

DEVRİM

Fenerler söndü içlerinde
onlar sönmediler
yüzlerini karanlığa
dönmediler
nice dehlizlerden geçen
devrimciler

Birbirine düşman
iki kardeş gibidir
kılıcının iki yanı
bir yanında yanar
harlı bir ateş
bir yanı kül
bir yanı hoşgörü
kendine dönük
acımasız yanı

İki kardeş benzer mi hep
birbirine
aydınlatmasına karşın gündüzün
görünmez kılmaz mı her şeyi
kardeşi gece

Engellerle karşılaşır
doğal akışına uygun oluşmazsa evrim
haksızlığa uğrar insanlar
kaçınılmaz olur devrim

Fotoğraflarda Ölü Kuşlar, Damar Yayın. Ankara 2002

HÜSEYİN FERHAD (1954 -)

UÇURUMLAR DOLAMBACI

1
Camın üzerinde, ışığa tırmanan bir bal arısıyım;
yorgun beynime vurdukça penceremin demiri
yuvarlanıyorum aklımın uğuldayan bayırında.
Bir tabanca, saksıda bir çiçek, turuncu bir resim
ve mor lekelerden başka birşey yok bu karanlıklar ormanında.

Parçalanmış bir bayrak gibi sallanıyor başım
yüreğime çakılmış bir mızrağın ucunda;
acılar, yenilgiler ve kuşatılmış insan sesleri
yükseliyor ha bire bu uçurumlar dolambacında.

Camın üzerinde, ışığa tırmanan bir bal arısıyım;
yüzümü gölgeliyor kan birikintileriyle sulanan bir saydam
ağaç
fabrikaların güneşe bakan uzak kıyılarında.
— Bu kırmızı lekeler de ne, ellerimi tutan kim?
— Niye böyle yaşlı, niye böyle gencim?
Dipçikle ezilmiş çığlıklar, çiğnenmiş grev bildirileri;
bir toplu iğneyle boynuma asılan suçlu bilinç.
Hayır, tüm soruların yanıtını biliyorum aslında,
üzerime çevrili silahların namlusunda sallanıyor tutku ve
erinç.

Ve Yürüdük Gecenin Ateşleri İçinden, İst. 1984

İDRİS ATMACA (1954 -)

OSMANBEY RIHTIMINDA ÜÇ DAKİKA'dan

.....
ve birden durdu yağmur
aydınlandı ortalık
karşıda yürüyordu
garson
dimdik kalabalığa
yanında işine son verilmiş
sarı yüzlü
grevci bid işçiyle

indin birçırpıda omuzlarından
ayakları dibine okulumun
geçtim sel denizini yürüyerek
ve yürüdüm beraberce
iki k'şiyle

ve doğdum
osmanbey rıhtıkında ban
üç dakikada
saat: 12.48

osmanbey rıhtımında şimdi
üç ceset yatıyordu
ve üç yürek yürüyordu
dimdik kalabalığa.

Şafak Sökerken, İst. 1978

MEHMET MADEN (1954 -)

GİT O YERE

-Sevil Tekyar'a-

Acıları ilk durakta bırak
yüreğin kanatlansın
yüreğin kanatlansın.
Otobüs penceresinde buğulanırsa dostluk
bil ki,
yabanıl bir ormandır ayrılık
uçarı düşlerini kucaklayan,

Kaç sıradağ göreceksin söyle
kaç nehir akacak gözpınarlarından?
Perdesiz evler kanatabilir o eskimeyen yaranı

hiç kırıklarını duyan olmasın sakın
gecenin beyaz rahmine dolarken uçurumlar.

Simsiyah bir yalnızlıktır sürgünler
inanarak katıldığımız bu onurlu kavgada.
Kan kardeşi olduk hep hasret şarkılarıyla,
seslensen
o ilk grev sabahına döneriz belki
hani o alanda kol kolaydık seninle

makineli tüfek namlularına kar yağıyordu
kar yağıyordu en sıcak düşlerimize

Artık yazma bana
o kara mektupları yazma
Acılar ilk durakta kalsın
yabanıl bir orman olsun ayrılık
sürgünler büyütsün dostlukları
ve yüzünü dönme hasret şarkılarına.

Seslensen,
o ilk grev sabahına döneriz belki.
İşte yaşanmış bir günü yolluyorum sana
kara mektuplar yazmayı bırak.
Seslen
mesafeler tutuşsun geceye düşen ilk kelimende
ilk kelimende/o grev sabahına dönsün karanlıklar.
Seslen
yırtma yüreğini/usulca seslen
duyarım seni ben inan
duyarım yedi kat yerin dibinden

Yeni Şiir Dergisi, Sayı: 11-12

VEYSEL ÇOLAK (1954 -)

EMEĞİN ÇIRPINTISINDA

Hudut köylerinde yasak sözlerle konuşulur şimdi
bıçak kesiklerine kaçak tütünler basılır
tetikler düşürülür de
duvardan sazlar indirilmez mi?
Yeni bir hasret düşer gözbebeklerimize,
bizi tanıyanlara sorarsanız
bir hal olmuş derler,
yeni bir kavga girmiştir yaşantılarına...
Demir kafesler içinden fışkıran türküler var
karışıyor dağ sularına
acıtıyor da d enilebilir.
Güzeli sevmenin,
kıvranarak yaşamak istemenin
suçu nedirki buna yanık sevda dediler?
İşçilerin gümrahlığı,
güneş altında yanan toprağın
yaşamak isteniliyorsa eğer
bunca ömrün tek sözüdür:
- Öfkeden bu gökyüzü parçalanmalı!

Yürümekler, dinmeyen acımız.
Onlar da hesapta var,
bizimkiler, elbette direnmekten yana olanlar.
Rotatiflerle yeni yayınların sayfalarına
koyu kara lekeler, kan lekeleri,
çiçeklerin, yeşil bir dalın üstüne
altı çizilmiş paragrafların,
senden yana olanların
teslim olmayı sevmeyenlerin alınları üstüne
mermiler düşürülüyor.

Fabrikalara alın teri, kıpırtılar
sevilene çok renkli kır çiçekleri
silik bir resim,
sonra herbiri çırpıntılar içinde
arkadaşlara andaçlar bırakılıyor,
- Çalkalanıyor şehir, acılar içindeyim.

Bir başlangıca girdik, varıp hazırlan
havada birleşmenin dövüşken kokusu var.
Durmadan, yorulmadan yaşanılmaktadır,
orada, fabrikalarda
kentin ücra köşelerinde bir hançer bileniyor.
Hünerlerim, uzak dağlara bakamıyorum. Neden?
Bende onmaz yaralar açılıyor...
Birbirine karışıyor gölgelerimiz,
çoğalmışlığımız, ortalığın karışması
göğsümdeki nefes aşkım falan
bir uzun hava gibi, taşıdıkça sevdiğim
elleri nasırlı gencadamların yabaniliği
düşünülen yürüyüşler, kavga tortuları,
bu bilinmişlik, arkadaşlara katılmanın telaşı,
düşüyor kentin sokaklarına.

- Artık bizden olmayan âşık sayılmaz.

AYDOĞAN YAVAŞLI (1955 -)

ESKİ BİR ANI

vapurlar sabah başkalarını taşır karşıya
gülüşleri bir bardak sıcak çay
tırnakları yitik dudakları bıçaktır
gözleri pembe bir uykusuzluk gibi
körfezi erken görmekten usanmış

çiğli banliyösü direncin tarihi kadar yaşlı
sevincin al gülü kadar kokuludur sabahları
şemikler'den kalfalar alaybey'den memurlar
niye uyandırırlar gidip de alsancak'ları

spartaküsünü bekler gibi bayraklı sırtları
antik bir hüzün şarkısı söyler daracık sokakları
serviste dolmuşta ferdi'leri orhan'ları
kiminin gazetesi yok kiminin çıplak kadınlı
işsizlik yürek boğuntusu grev eski bir anı

var mı dosdoğru kuracak onların bu çalar saatını

HÜSEYİN HİLMİ BULUNMAZ (1955 -)

SABAHIN YAKLAŞTIĞI AN

yıldızı kırparlar aydan
arslan kesilir güneşten düşen
ve yıldız el sallar mavnalara
denizde hüzün
denizde balıkların grevi var
bütün ülkenin fabrikaları haraç mezat
tütünde uykusuz yaşam
pamukta nöbet tutar martılar
bu uzay çağında kararır korkuluk
utanır tarlanın susuzluğundan karga
ve darı ekilmez
pekmez bekler üzümün molasını
ülkemin ortasında susar çeşme
susar dağların börtü böceği

Taş Bebek Ağlamaz ki, Bulunmaz Yayın. İst. 1996

KAMİL BAYRAK (1955 -)

VE GECE VARDİYALARI
VE SEN KADINIM

Gece vardiyaları siyahtır
Ömrün bedeliyle
Beyazlaşır ekmek.

Kadınım
Yine uykuyu unuttun ben de
Sevişmeleri unuttun
Saat yirmiüçotuz
Fabrika yolunu tuttun.

Başka birşey unuttun mu
A canım
Çocuklarının yanaklarına
Kondurduğun öpücük
Onların düşlerinde
Aydınlık ülke mi olsun.

Gece vardiyaları siyahtır
Düşlere katılan öpücükle
Beyazlaşır emek.

Eylül-92

Petrol-iş Nisan 93 Sayı: 91

MEHMET SARI (1955 -)

MUZAFFER'İN TABLOSUNDA NED KELLY

Bizim Köroğlu
Gerçek bir kişi miydi
Yoksa bir efsane mi
Ama yaşatıp getirdi onu
Günümüze dek
Ülkenin ezilenleri
Yüzyıllar boyu
Güzelleştirip çoğaltarak
Kendi umudu ve özlemini
ona katarak.

Avustralyalı Ned Kelly
Daha dünkü çocuk
Ne efsane, ne düş
Yani sapasağlam gerçek kişi
Ve yiğit bir dövüşçü
Çapulcu beylerin bağrında
Keskin bir hançer gibi
Şerif eşkiyasının korkulu düşü
Ned Kelly isyan demektir
Ned Kelly Avustralya yoksullarının direnci

Ned Kelly koca bir orman
Ned Kelly tek bir kahraman
Muzaffer'in tablosunda
okudum ben bu şiiri
Ned Kelly ormanların eşi
Ned Kelly bir değil binlerce kişi
Ned Kelly bir isyan ateşi
"Ala çamın mor meşesin altında
Silah çatıp yatmağa"
Tıpkı bizim Köroğlu gibi
Haksızlığa uğrayan mazlumun
onurudur Ned Kelly
Geleceği karartılan yoksulun
umududur Ned Kelly
Okaliptüs ormanlarınca derin
Okaliptüs ağaçlarınca güçlü
Her ağacın altında bir Ned Kelly yatar
Her ağacın gövdesinde bir Ned Kelly
Bakışları devlet eşkiyasının üstünde
Çapulcu beylerin göğsünde saplı hançeri.

Pasifik Güneşi Gerçek Sanat Yayın. İst. 2003

XI
önce sessizdiler
sonra
alkış sesleri
ıslığa
sakal bırakma
çılak ayağa
tencere çalmalar
bağırmaya
daha sonra:
yürümeye başladı uyuyan dev
direnişler
grevler
yürüyüşler
yürümeye başladı bedeni sıska
rengi uçuk
uğultulu bağırsak
Yürümeye başladı ocaklar
şehirler boyu
el eleydi zonguldaktan botana
alev ışığında kızıl gölgeler
geliyordu beyninde sürgün
ağzında sansür
bileğinde zincir
geliyordu düşe kalka
sürgünü
sansürü
sermayesi zinciri
prangaları parçalaya parçalaya

Sevdamıza Prangalar Vurulmaz

FAHRİ BOZBAŞ (1956 -)

68 GREVİ

Sokakta gün doğarken işçilerin gür sesi
Bu bir dönüm noktası 68 Grevi

Yürüdüler yürüdüler elde kazma ile kürek
Yürüdüler yürüdüler tek bir yumruk bir yürek

Kozlu, Kilimli, Asma, Çaydamar Ocakları
Sömürü, zulme karşı eçtılar bayrakları

Boşaldı işçi seli Zonguldağın içine
Bir çığ gibi büyüdü işçinin sınıf hıncı

Ne patronu polisi ne sendika ağası
Durduramadı seli jendermesı ordusu

YAŞAR ERKOÇ (1956 -)

KISACA

Bir
günün
alacasına
geçirdim
ellerimi
sağımını
ışığın
tellerine
özgürlüğü
damıttım
direnişin
suyundan...

Nisan 1990

Madencinin Türküsü, Belge yayın. İst. '94

MUHAMMET GÜZEL (1956 -)

HÜZÜN YAZILIR

gecelerim çiğnenir
en güzel yerinde ayva çiçeğinin
mektuplarımda diş izi
kapılara dayanır kar
baharlar katledilir çocuk gözlerimde
yazılır günlerime hüzün

zor biniliyor otobüslere
saksıda karanfil zor
tutun beni kırlardan, yetişemiyorum işime
çırpınır dağ-bayır gizlediğim yabangüvercini
sinekler üşüşür camda fesleğenlere
saplanmış pencereme demir direkler
duvarda serçe hüzün

nergiz kokuyor balkon
turaçlarım palazlanıyor
böğürüyor vardiya düdüğü
çelik tırnaklı bir gölge kapımda
pankartına sarınıyor grevci
bir martı yuvarlanıyor kayadan
kanadında nar çiçeğinin hüznü

bir ninniyi taşır yüzünde serçe
dayanır demir sütunlara
karışır çığlık çığlığa dalgalara martılar
bir yonga kopar duvardan
çoğalır kumlarda
saçaklanır tohum değer suya
bir dalga
bir dalga daha
kuşatır kırlangıçlar denizikindilerini
pembe kestaneler ürperir yosun yosun
bir saçak
bir saçak daha
iz olur hüzün

Sis Yazı, Beksav Yayın. İst. 1997

OSMAN BOZKURT (1956 -)

GREV

Grev ekmek demek
Denenirken denemek
Öğrenmek uğruna
İnsana bakış demire nakış işlemeyi
Simidin yarısını arkadaşına verip
Diğer yarısını dişlemeyi

Şubat2003

Berfin Bahar Dergisi, Sayı:85- Mart 2005

TURGAY FİŞEKÇİ (1956 -)

GREVCİ ÇOCUĞU

Sana bakıp da
seni sarıp sarmalamak
düşmez mi insana
Aç bakan gözlerine
sıcaklığı
yumuşaklığı
bir doygunluk kokusunu
sunamaz mı insanlar.

Soluğun duyuluyor çocuğum
Soğuklar içindeki sokaklarda
Açlığınla düşünüyorsun
kitaplarını
öğretmenini
sekiz aydır grevdeki babanı
Hepsi senden yana

Sıra arkadaşını karşılar gibi bir gün
Sıcaklığa
bilgiye
sevince
açıvereceksin kapıyı kuru ellerinle.

Durmuş, küçücük boş avuçlarına baktıkça
Uçuşuyor yıllar sonrasının pırıltıları avuçlarından
Sen hayatın, yarının için
düşünmeye vakit bulamadan
Yarınlar
doldu senin yüreğine
baktıkça
sekiz aydır grevdekilere.

Yitik Bahar,, Adam Yayın. İst.. 1989

ERSİN ERGÜN (1957 -)

BİZ SUSARSAK

biz susarsak gün ölür
dudaklarımıza dökülür kırlangiç ölüleri
biz susarsak yıldızlar söner
susku kıskaçlarında bütün denizler
biz susarsak bayraklar yere dökülür
biz susarsak toprak ölür
ve kavalı susar akıp giden hayatın

Aralık 1988

Kaybana Şiirler, Mephist Yayın. İst.2004

FERHAT İŞLEK (1957 -)

SÜNGÜ UCUNDADIR ERTELENEN YAŞAM

"Aç ve kavruk bir memeden
Direnmeyi yudum yudum emen
Bir çocuk gibi öğrendik
Ve direndik
Acıya kurşun işlemez artık
Biz yaşamayı zulümsüz sevdik."

I/
denilir ki bunca birikim
bunca söz
bunca küfürle
ve düşman düşmanlığını bildi bileli
senin yüreğin tarih kadardır
fakat geride bırakılan hep ağır sancılardır
ve yalnızca güneş kimi kez ısıtır düşleri
sözcükler çırpınır durur
bir tek yalnızlıktan kurtulmanın sevinci yaşanır

ve bir de gelincik saçan
sloganlardır güne karışan

şimdi hiç bir asılı tabloda yoksun sen
öyküler sana küskün
şiirler sırt çevirir nedensiz
ve denizden alır rengini mavi iş önlüğün
ellerin toprak kokar
gözlerinde doğaçlama açan
çiçeklerdir hayata sunduğun

fakat insanlar inandıkları kadar güçlüdür
ve inanan insanların gördükçe gücünü
toprak daha da bizimdir
apre/iplik/kalite kontrol
okul yolundaki çocuk
penceredeki sevgili
ve dokunan kumaşın deseni
şimdilerde daha da özlemimdir

II/

nasıl anlatmalı tarihe
dost ve düşmandan örülü bu duvarı
her gün yeniden yaşamak zorunda olduğumuz sabahı
evde sevince dair haber bekleyen eş ve çocukları

ve sen
beylerin dil dökerek, kandırıp kaçırdığı ekmeğin gülü!

seni yaratan eller şimdi
diz çöküp bir fabrika önünde
yokluğundan bilenmekte

ve biliyorlar ki onlar hiçbir güvercin seni
geri getirmemekte

ve sen ey tarafsız insan!
yediğin ekmeğin gülü eksiktir diyerek
umursamaz yaşadığın günlerden kurtulman için
duran zamanı dinlemesi mi gerekir
ağıtların harmanından yükselen seslerin

ve şimdi nasıl anlatmalı tarihe
gücendirmeden yaşama sevincini
politik çıkmazları
sendeleyen vardiya nöbetini
ucu bitmez kalemle yazılan
korkunç uçurumların kıyısında gezinen
yarınsız yüzlerin gerekçesini

III/

sayısız geceler yaşandı bu ülkede
ve gölgelenen sayısız geceden biriydiler onlar
onlar gecelerce haykırıyorlardı
dönen bir tekerleğin ivmesinden

hak
yarım bir yaşamdan arta kalan
ekmeğin sıcaklığıydı
ve onlar yorgun bir barikattılar
fabrika önlerinde
umutlu ellerinden aşklarıydı erteledikleri
çiçeklerden kar yağarken üstlerine

fakat çirkinlikler bir gün erir
yaşamı ıslatan alın teri
pamuktan, çırçırdan ve çiğitten gelir
yani mücadele şimdi ekmeğin gülleridir
yaşanan sayısız gecelerin bir ozan tarafı çıkagelir

Sevdalar Çiçeklenir, Homeros Kitaplığı, İzmir 2002

SÜHEYLA TAŞÇIER (1958 -)

SESLENİŞ

Ne sarışın kadın başbakandı
Ne Abdullah Çatlı bir kahramandı

O
Birileri
Birileri var ya
Ölümüne gözlemlediğin
Onlar
Milletin vekili değildi

Göktepe
Çiçeği burnunda gazeteciydi
Birileri=Spor olsun diye katlltti

Kürtçe ağıtlar yaktı anası
Yumurta katkılı
Kınalı saçlarını yoldu

Haftasına
Galatasaray'da yerini aldı
Dağlanan yüreğinde
Bir çift gamze ses verdi
Metin ol ana
Metin

Kar kış demdi
Sürgün mahkemelerde sürüklendi

Bıraksalardı
Afyon ovasından atlyacaktı
Katillerin
Üstüne
Üstüne

TAŞKIN AŞAN (1958 -)

İYİ BİLİNE

GÜLÜM
biz düşüneceğiz
onlar bizi YAKACAKLAR,
BUGÜN
biz direneceğiz
onlar bizi COPLAYACAKLAR,
YARIN
biz konuşacağız
onlar bizi ALKIŞLAYACAKLAR,
BİRGÜN
darağacı kurup meydanlara
çocuklarımızı ASAMAYACAKLAR!...

21.10.99-13.00 Ev Güngören

Şiir de Şiir, İlgi Yayın. İst.

MUSTAFA KÖZ (1959 -)

ATEŞ BAĞI

Böğürtlen tarlasını biçiyor nisan kılıcı
çınlarken katı ulumalarla bozkır toprağı
yeni bir giysi yapmak için genç ölülerden.
Bırakın geçsin önünüzden
bu ağırbaşlı nehirler
bulandırmayın onları yaban sözlerinizle
bırakın dinlensinler
yol uzun, gün yakıcı
tutamazsınız onları ardıç gövdelerinde
yıkarlar yapmak için kemiklerinizden
şimşeklerle bilenmiş bıçaklarını
bakmak onların işidir
sizden öteye

siperli yataklarında bir küçük yıldız
düğmeleri yakut
çifte su verilmiş öfkelerine
görkem beklemeyin onlardan
yeni bir tansık...
buyruk almazlar kendilerinden başka kimseden
tanık olmazlar kimsenin iri yalanlarına
demirin demirdeki şavkıyla
parlar erdemleri
çelikle ve ipekle dövüşür onlar.

Bir tepedirler
çiğner dağ rüzgârları şafakla
dikmiştir sancaklarını iki ordu
o sancaklar ki sıtmalı iki oğlan çocuğu
gibi çırpınır ötelerinde
onlarla anlarlar yeneni yenileni

bazen bir kartaldırlar
kanatlarında o soylu güneş
bazen bir tutam toprak
isteyen alır onları
ovmak için mutfaklarındaki kabı kacağı

kuru bir yemiştir dalgınlıkları
ne tunç ne bronz
ağıtlar yakılmaz adları için
bir ulak beklerler düşmeden sabah çiyi
erimeden son kıvılcımları tandırlarımızın
Uzaktan geldim
siz de gelmelisiniz benimle
kararmadan gün, ezilmeden kirli ökçelerde
saf onur.

biz o nehirleriz
genç kızlar inerler alnacımıza
yumak için esvaplarını erlerinin.

Verilmedi bize yeryüzü
kederlerimiz için
şen şakrak geçiyoruz alaylar kargışlarla
çınlıyor kent yolları
patikalar, bağ araları
ama yine de kim diyorlar geçen
suskun, başıdik bu genç ölüler
kıvancı öğretecek kardeşlerinizdir onlar
açlığın ve tokluğun gözüpek kardeşleri
anımsayın bir şey istemediler
sizden gün gece
yeterdi mataralarında su
somunlarına denk üç beş zeytin
tarlalarınızdandı onlar da
onlarla ekip biçtiniz buğdayınızı
belki istediler doyurmak için
özgürlük denen o dev ağızı
konuşmak için o dev ağızla sizlerle
oturmak için alınlarınıza kurulmuş
ışıltısız tahtlara

anımsayın onları ekmeğin, tuzun bağışı için
anımsayın, unutun
sormayın onlara nereden geldiklerini
ve gittiklerini nereye.

Bilirler ne dinlendirir
ne alır yorgunluklarını
akşamdan açık bırakılmış birkaç pencere
dolsun diye ilk meltemle
yaz çiçekleri odalarına
gelip yerleşsin diye vazolarına
o küçük yıldız
dinlenirler bakarak koklayarak onları
yıldızlar ve çiçeklerle değişir hayat
yoksa neden toplanalım ki
bu kanlı pazar yerine

yoktur onların büyük pişmanlıkları
büyük yanılgıları
yakınmazlar kara şahan pençesinde
bala kuş gibi
bir sessizliği geçirirler iğnelerinden
büyüyüp bir gürültüye dönüşen
o ağır sessizliği
terzilerdir çünkü onlar sonsuz uzaklıkların
budur onların tek gerçek yasası
konuşmazlar demirin ve bakırın soğuk ucunda

bir çapa gbi tarar karanlığı gözleri.

Ateş Bağı, Papirüs Yayın. İst. 2004

NEŞE YAŞIN (1959 -)

YILDIZLARIN ÖPÜCÜKLERİ

Biraz sonra yıldızlar titrer,
ve gözlerinden öper dağlardaki ölülerin
ufacık elleri belelerin,
üşümüş, yılgın

Karanlık seni ürkütmesin yavrucuğum,
aydınlığa, aş erer gebe toplumlar.
Güneşler, karanlıklar üstüne doğar.

Mutlaka yarın
sınırlara çiçekler dikerler
eflatunu, kızılı, moru
yeğ tutup karasına silahın.

Biraz sonra yıldızlar titrer
ve gülüşünü öper çukulata yiyen çocukların.

Her tohum yadsır kendini
değişmeye çırpınır,
açlık, yalnızlık ve yoksulluk
ezilir güçlü ellerinde aydınlığın
dostluk denizini içer yudum yudum
tutsaklığı duyguların

Onlar bir ses etmeye görsün yavrucuğum
Uyanır dağlar doruklarına dek
Yürek tek, özlem tek.

Aş pişirir analar grevci işçilere
makinalar özlemlenir özgürlüğün sesine
silahını fırlatır
kucaklaşır sınırlar
Biraz sonra yıldızlar titrer
ve akışını öper devinen yaşamın

Çiçek açar
kuş uçar
böcek mutlanır.

Sanat Emeği, Eylül 1978, Sayı: 7

RAHMİ EMEÇ (1959 -)

UYAN VE DEĞİŞTİR HAYATINI

-ağrılar kuşatılsın diye, gözlerimi geceden hazırlıyorum
çözülüyor ırmakların yüzlerindeki durgunluk
susturulmuş günlerin telaşlı namluları
çılgın bir aydınlık kopartıyor bütün kuytularda

-ağrılar kuşatılsın diye, ellerimi geceden hazırlıyorum
giderek kendine sığmayan,
bir öfkenin sözleri zorluyor içimi
toprağa düştükçe azgın bir sel oluyor gövdem
yorgunluk taşıyıcısı bizler tanıyoruz onu
ellerimizdeki çatlaklardan

-ağrılar kuşatılsın diye, sözlerimi geceden hazırlıyorum
birikiyorum dostların resimlerini çıkartıp
kavgalar ustası bir yüreğim oluyor, beni dağlara sürükleyen
omuzlarıma dolan mermi çekirdekleriyle ayrılığa çekiliyorum
haykırıyorum bir yerde, yumruğumu gökyüzünün böğrüne vurup
ey geniş uykuların baş oyuncusu,
uyan ve değiştir hayatın

Sevgiyi Dağlara Salacağım

Ellerimiz Günışığı, Evrensel Basım. İst. 2001

SADIK AYTEKİN (1959 -)

VİLVORDE İŞÇİLERİ

"savaş araçları"nı bırakıp,
gözgöze değmeden,
çalarak bakışlarını (birbirlerinden)
vedalaştılar.
buruk, hıçkırık benzeri bir sesle,
"bir dahaki sefere"
dediler,
bir dahaki sefere.
Vilvoorde direnişçileri yenildiler!
üçbin kadardılar,
eşleri, çocukları, arkadaşları dışında
üçbin kadar...
yüzelli günlük kavgada,
geri basmadı hiçbiri
nöbeti aksatmadılar, tezgah başında,
ve kapılarda.
yalnızdılar...
bir büyük ordunun bir bölüğü,
yenilirdi yalnızlıkta,
dövüşürken karşı ordularla.
yenildiler...
cehennem zebanileriyle tutuştukları kavgada
kaybettiler birer birer mevzileri,
çökük omuzları ve boynu bükük,
çekip gittiler,
sessizce...

II

Vilvoorde'li direnişçiler yenilirken,
çadır kuruldu Tuzla'da, yeni,
paylaşmayı öğrendim dedi Sait,
dayanışmayı,
mutluyum dedi Hüseyin,
dirence gücüm oldu diye,
bir simidi birlikte yemeyi,
ve çayı hepbirlikte içmeyi
öğrendik...
birlikte dövüşmeyi de,
kazanmayı da öğreneceğiz, dedi,
direniş okulunun 'adsız' öğrencisi.

Bitimsiz Bir Koşudur Yaşam, Gerçek Sanat Yayın. İst. 1999

AHMET KEREM ÇEBİ (1960 -)

KARANFİL EZGİSİ DOSTLUKLAR GİBİ

-say ki bu şiir
yaşanmamıştır-
akşamleyin iş çıkışlarında sabaha uyanır öpüşürdük
işini kimi zaman aramıza alırdın bağışlamazdım
kızardım hiç acımazdı sesim keskin kılıç olurdu
ben murtaza değilim der karşı çıkardın hemen
çiçekçe denen dil uzlaştırırdı bizi çatlardı kılıç
kızılay'ın sokaklarını toplar gökyüzüyle çarpardık
ve sonunda soluk alırdık kumrular sokağı'nda

kumrular sokağı'nda seninle her akşamüstü
iki grev gözcüsüne sıcacık merhabalarımız
karanfil ezgisi dostluklar gibi bambaşka
örs üstüne konulan demirin tavındaydı
ve gözcüleri gözetleyen dört adet polis
sesimizin gözlerine bakardı biz aldırmazdık
eksik oldukları mı var onlar zaten ordaydı

onlar zaten ordaydı susuşlarıyla konuşurdu grevciler
evlerini düşünürdün grevcilerin ki ağlamayı gülerdin
işçi kızı olmak kolay mı

Kirli Aşk Şiirleri, Sorun Yayın. İst. 1991

HÜSEYİN DİLMEN (1960 -)

SENTEZ

Grev gömleği giymiş işçinin yanına yaklaştı
temiz-beyaz giysili adam
Tepeden bir baktı ve patladı:
— Siz de kim oluyorsunuz
Ki üretimi düşürecek kadar
Düşüncesiz davranıyorsunuz...

Yanıtlamak istemedi grevci
Ama söylemeden edemedi yine de:
— Biz mi, halkız!
Evini işine götürüp,
İşini eve getirenlerdeniz.

Kulağına eğildi üniversiteli
Ve usuldan sordu:
— Açıklar mısın, aklım karıştı...

Kahve ana-baba günüydü içeri girdiklerinde
Yer sorun değil, dedi emekli polis,
Önemli olan zaman:
Tanrı gençlerimize zihin açıklığı versin.

Umut Çizmek, Bilim Kitabevi. İst. 1988

İBRAHİM KARACA (1960 -)

GÜNLÜK

-Bayram Ali Tatoğlu'na-

Bu kış da böyle geçti
Yine sensiz yağdı kar
Yıkandığın sulara
Kanat vurur martılar

Sen uyusan da mezar
Taşın yüzüme bakar
Yattığın tepeüstü
Karakışta gülbahar

Bil ki kandırmaz bizi
Seni düşünmek gülüm
Varsın ne zaman nasıl
Gelirse gelsin ölüm

Ak duvarda asılı
Allı grev önlüğün
Bayraktır elimizde
Mücadele günlüğün

İstanbul, 2 Ocak 1992

(Bayram Ali'yi Rize'de vurdular... Sekiz kiralık kovan düştü çiseli otlarına Karadeniz'in...)

Külünde Doğan Phoeniks, Belge Yayın. İst. 1995

NEVZAT ÇELİK (1960 -)

1

yola çık
upuzun yürü
vurulmuş çocuk başları arama
zeytin dalına asılı kızın
çıplaklığında kalma
alev dalgası saçlarını rüzgara yatır
YÜRÜ

havada
elden ele devşirilen barışın sesi dar
havada
kuşatma içinde döğüşenler var
havayı kokla
havayı dinle
COŞ

onlar ki
bu yoldan
mavi gözlü kız
zeytin dalına asılmadan
güneşin alnacına koştular
barışa bayrak oldular
bayrağı al
kavgayı al
KOŞ

2

onlar ki
yangınlı ufuklardan yangınlı ufuklara at sürdüler
susuz ve aç topraklara yapışmış karınları
dağlarım kadar mavi umutları

ve bir çiçek gibi güneşe
arzuyla gerinen kadınları
kızları
ve erkekleriyle
merttile
buğdayın sarısından
insanın arısından
kavganın yarısından
dönmediler
ve onlar ki
yolumuza çam kokulu umutlarıyla
güneşi serdiler

3

yola çık
acılara dalma
alnını dağ serinliğine yasla
unutma
bütün sokaklar kent alanlarına çıkar
bütün ırmaklar denize akar
ve makineler tarlalar insanlar
senden yana
onları
UTANDIRMA

bu bir özlem
bu bir türkü
bu bir emir

havayı kokla
havayı dinle
KOŞ

Haziran 1982

Şafak Türküsü, 1982, Alan Yayın.

RAHİME HENDEN (1961 -)

TUZLA DERİ İŞÇİLERİNE

En kasvetli günlerimde
yalın kılıç
düşersiniz
ufuklarıma.
Bir elde kavga bayrağı
bir elde sıkılmış yumruk.
Dere boyuna dizilmiş
Çukurova pamuğundan
çadırlarınız
Bir ışık süzülür
gözlerinizden.
Kavganıza ölürüm.
Ölürüm de yine dirilirim.
Bitimsiz coşkunuzda...

Ayak sesleriniz
ve çığlıklarınız
yıkar en kalın duvarları...
Önünüzde duramaz burjuvanın
demireli.
Yıkıp geçersiniz
çelik ellerinizle
ve çelik ellerinizde taşınan
flamalarınızla.
Akşamları nehrin üstüne
kızıllık düşer
yüreğinizden hiç eksilmeyen.
Kuşanırsınız kabına sığmaz
öfkelerinizi
Her akşam çadırda
kadınlarınızın mübarek elleri
tutuşur nasırlı ellerinizle
Siz duraksız bir işçi türküsü
YÜRÜRSÜNÜZ...

21.3.1999/Seferihisar

Yüreğimin Yongası, İst. 2000

RÜŞTÜ YILDIRIM (1960 -)

DİRENİŞ ÇADIRINDA ÖĞRENİYORUZ

Retrans işçilerine

Geçti soframızda şükür yediğimiz günler
ekmek istiyoruz peynir zeytin et te
dış düşman dış mihrak masalına
kanacak göz yok artık bizde

Çadırımıza saldıran jandarma da
Halklarla süren savaş da bizim değil
nerede olursa olsun
bir emek bir de partisi bizim
özgürlük dünyasını kurmak için

En Güzel Meyve İçin

MUZAFFER ÖZDEMİR (1961 -)

BİRLEŞEN SESİMİZ

Bir ses geldi
İstanbul'dan, İzmir'den
Geldi Perfektüpten
Geldi Uzel'den
Güneyde
Kuzeyde
Tempo tutuldu
Sökmedi dağların yüksek oluşu
Malatya köylerinde
Kaldırıp sesi şaha
Aşırdık Beydağı'ndan
İlan ettik Ardahan'a
İlan edildi yurda
"Tüm dilekler barıştır"
"Hür mutlu görmek, halkları"
Dileğimizi kıldık
Kopardık kıyameti
Surlarına çarpınca
Birleşen halkın sesi
Yıkılıp parçalandı
Feriştahın kalesi

Sanat Emeği Dergisi. Ocak 1979. Sayı: 11

AHMET CAN AKYOL (1962 -)

GREVLİ GÜNLER VE İSTANBUL

Sırlarını taşırım
saklı sanık gezişlerin
Ekmeğimin katığıdır
bu kent beni sus-pus etmez

Yollarına koyuldum
uğraşlarım sevinçlendi
Meydanına dolundum
emeklerim denizlendi

Benim bu tarihler eskisi yer
En acı sularını içer
En berbat havasını solurum
Ve ben en çok
Grevli günlerde İstanbullu olurum

Güneş Dergisi. Sayı: 8

NUSRET GÜRGÖZ (1962 -)

GREV

Öğretmenim sokaklarda
Arkadaşlarıyla birlikte
"Yaşasın grev
Yaşasın toplu sözleşme" diye bağırıyor

Eğer grev yaparsa öğretmenler
En çok biz sevineceğiz

İşte o zaman
Gelsin oyunlar,
Gelsin bahçeler.

Düşbilgisi. Kora Yayın. İst. 1998

EFE GÜZELGÖZ (1964 -)

İŞÇİYİM

Kağıthane Direnişçilerine

ellerime dokunmayın
ellerim kelepçeli
ayaklarım
bir yasak yürüyüşün
zanlısı yani
ne demekse

hak aramaktı
ordaki ilk işim
yürüdüm sokaklarda
suçluya çıktı adım
bayrak açtım
meydanlar kalem oldu

işçiyim alınterim dağ kokulu
soluğum gülfidanı
kaç pencere açtırdım
zemheriden ilkyaza

ellerime dokunmayın
ellerim yasak düşünce
bir hak aramanın
zanlısı yani
ne demekse

Ne Kaldı Yarına, Marmara Yayın. İst. 1996

MUSTAFA GÖKSOY (1964 -)

BİR IŞIK

Toprağın yüreğinde görkemli dağlar nehirler
Dokunuyor içime yıldızların ışığı
Yapraksız dallarda yoruldu aklım
Umutsuz günlerin geceleri
Kişiliğimin rahatlığını arıyorum
Düğüm düğüm olmuş içimiz
Ötesi korku duvarları
Kaygıdır soluduğumuz

Ama sevginin inançlı sesinde
Dilleniyor yeşiller
Ve sabahın ilk ışığında
Suya yürüyor tohum
Bu güzelim doğada
Öfkelerimizi rüzgârlara işliyorum

Bir ışık uğruna
Toprağın yüreğinde halklar denizi
Irmak ırmak öfkeli umut türküsüdür

Direnç Şiirleri. İnsancıl Yayın. İst. 2000

HÜSEYİN ELÇİ (1965 -)

GÜNDEM (II)

Kağıthane belediyesi direnişçilerine

"ölürlerse ölsünler*
o ne bedbaht bir yürek ki
asker soluğuyla düzenler sesini
o ne hoyrat
o ne insafsız
ve umursamaz bir bildiri ki
böyle
bütün kinlerin ve çirkinliklerin toplamıdır
kendi ekseninde

"ölürlerse ölsünler"
açtık
evet ama
açlığımızı avucumuza
soluğumuzu rüzgara gizlemedik
kapamadık kulaklarımızı
çocuklarımızın çikolatayı da özleyen seslerine
gözlerimiz her sabah
gözleriyle eşleşti kapıdan çıkarken

"ölürlerse ölsünler"
ikinci ayına vardık açlığa yatırdığımız bedenimizin
bütün rüzgarlar esintisini yitirmiş
bütün sular bulanıklaşmıştı
gözlerimiz
küçük puntolara gizlenmiş çığlığımızı
yüreğimiz sabrımızın sözcüsünü arıyordu
nedense
herkes üç maymunları çağrıştırıyordu

"ölürlerse ölsünler" veya "orospular ölün"*
hep aynı tellal çağırıyor ölümü
hep aynı kanakyaklı
şimdi madımak'ta yükselen alevler
ülkemin güneşlerini yalıyor
sonra... sonra
yüreğimde güneş tutulması kin fırtınası
üşüyen bir çocuğun teninde isyan kasırgası
her serhıldan sonrası
düşer de toprağa bunca şiir
ölüm bile utanır kendi varlığından

"ölürlerse ölsünler"
ölsek bile
bıraktığımız miras
kalanların kıblesi olacaktır
bütün duvarlar ellerimizin rengini taşır
gecekondular soluğumuzun
tenimizin ve terimizin kokusunu taşır bütün yollar
ölsek bile

temmuz '93

* Kağıthane belediye başkanı arif calban
* madımak ateşe verilirken söylenen söz

İnsancıl Dergisi. Sayı: 41

CELAL KABADAYI (1966 -)

ANLAYAMADIM

ne ölümden ne acılardan ne korkudan
korkmam sizin korktuğunuz hiçbir şeyden
ölüler korkmaz çünkü
onbir yaşımdan beri ölüyüm ben

önce Taksim'de öldüm hain bir pusuda
iş, ekmek, özgürlük isteyen emekçilerle
sonra Maraş'ta Çorum'da 12 Eylül'de
demokrat, yurtsever, devrimci, aydın, niceleriyle

ülkemin sokakları kadar çoktur
sayılamaz ülkemin ölümleri
infaz, faili meçhul, katliam, faşizm, şeriat
kirlettiler hem Türkçe'yi hem Türkiye'yi

Turan oldum kurşunlandım
Uğur oldum parçalandım
Onat oldum bombalandım
Sivas cehenneminde toptan yandım

kirlenmedi yüreğim, sevgim, değerlerim
yıllarca kinle ve kanla yıkandım
sakınmak mı, korkmak mı, unutmak mı
ne dediniz anlayamadım

Böyle Ölünmez. 1995

METİN TURAN (1966 -)

UÇURTMALAR ÇOĞALTMAK

gölgelerin sessizliğine sığınıp
kağıttan gemiler çoğaltıyorum
kara bulutları kovsunlar diye
uçurtmalar çoğaltıyorum yurdumun gökyüzüne

SEVİNÇ

örneğin sokağın başında görüvermek seni
ayak hışırtını duymak
hiç olmadık bir zamanda, sabahın yedisinde yani
beşer-onar iniverip merdivenden
ne çok güzelsin cancağızım demek
bir ikindi vaktinde acelesiz yudumlamak çayı

Suları Islatan Mecnun, Ürün Yayın. Ankara 2003

HİKMET KAVAS (1970 -)

DEMİRİN ÖYKÜSÜ

demiri süzüyordu topraktan
belki bisiklet olacaktı demir
alıp bir akşam dönüşünde
kızına götürecekti
kızı yaz gibi sevinir

demiri süzüyordu topraktan
hile kattılar gündeliklerine
yürüdü iş arkadaşlarıyla
yürüdü ağaç ağaç
yürüdü orman orman

demiri süzüyordu topraktan
tankın paletine kaptırdı kolunu
bisiklet bekliyordu kızı
bisikletsiz ve öksüz büyüdü
unutmadı demirin öyküsünü

kıştı kar yağıyordu
kardanadam yaptı mahalledekiler
o da katıldı
ve bir ekmek sıkıştırdı
kardanadamın koluna

Evrensel Kültür Dergisi, Mayıs 2000, sayı: 101

ÖZCAN ERDOĞAN (1974 -)

DÜNYEVİ

yusuf aslan'ın anısına
ne zaman ki bir yokuş birikse
bir dağın hayvanlarıyla
göğsüm, çadırım tıka basa...
ıraksandı bunluğum, dolduruldum, taştım,
insan insanın kurdu
yusuf!... yusuf!... arandım
bir kuyuya bakmaktan gelemem
(boyuna asılı ipler, cevşenler, IQ testleri,
yaka kartları, barkodlar, kullanma kılavuzları
- Coca-Cola, soğuk içiniz-
boşaltılmış kovanlar -oğul vermemiş- resmi makamlar
- ne çok büyük baş harf, sağlı sollu bir dolu satır...)
adaklık doğan bin bir çocukla babalanırım
bugünümün düne yandığını!... yanacağını!...
görsem de cehennemi söndüremem cennet için
ileri giderim de
ölümü inkâr ederim
atlardan atılan arabaların arasından
doğrulamam da
bir soluk alışverişlik o son kentte
yaşamakla yaşamamak kadar
bir düşün;
en ucuna çıkmadınız, çıktım
gerisine az kaldı ve birden
minarelerin çanları eskidi
kar da eridi suda
cehennem de kanda
düştüm bu dünyanın korku temeline*
tek beyaz enli ve boylu mendilleriniz
teneşirde yıkanmış alın
sırta çakılı tahtalarda emanetin gıcırtısı
obur göğün soğurduğu çığlık ordusu
döküldükçe rahmet bir sistir dağılır...
* Hüseyin Peker

İmlasız Dergisi. Temmuz-Ağustos 2004. Sayı: 8

GÜLHAN DİKME (1975 -)

CAM GÜZELİ

Beykoz'da
Cam işçileri
Değdi
Ateşten elleri
Kum tanelerine
Soluk bir kent
Aydınlandı

Sonra
Kırıldı
Beykozun camları
Savruldu gözlerimize
İnsan ağladı
Kent buğulandı

Beykozda
İşçi çocukları
Eylem'ler
Umut'lar
Güneş sesli
Cam güzelleri

İçimde cam kesiği
Kum fırtınası
Deniz bulantısı
İçimde cam sevdası

Karsuyu. İnsancıl Yayın. İst. 2003

EYLEM CAN (1976 -)

CAMBAZLARIN TÜRKÜSÜ

Paşabahçe direnişçilerine...

Söndürdüler bir ocağı
söndü yüzlercesi
Düştü kırmızı bir karanfil
sekiz yüz parçaya bölündü
Bitti kırmızının nefesle
sevilen dansı...

Sekiz yüz kum tanesi
rüzgarla düştü yola
Türküler söyleyecek cambazlar
yeni karanfillere...

İnsancıl Dergisi, Sayı: 2003/06

MEHMET ALTUN (1977 -)

ZAKKUM

Havada su sesi, toprakta barut
Bir sağanak tanrım
Yollarda parmak, sicim, kendir yahut
Dalda ağıt,
Ne yaman inanmak!

Bir çiçekten ölür mü adam

Ağzımda karanfil, ağzımda zakkum
Bir çiçekten büyür mü adam

Zehrinde ilham, soluğunda kan
Bir dizeden kopar mı zaman

Mengenede acıdan arta kalan
Zakkumla boy verip, zakkumla çoğalan.

Rüyamda hayat Vardı, Babil Yayın. İst. 2004

yaşamak istiyorsan
-hele bir de işçiysen-
dur duraksız çalışman gerek
ayağını yorgana daha kısa uzatmalısın
ay dediğin nedir ki...
pat kapıda ev sahibi

nerde o eski sarmaşık misafirlikler,
dostluklar, komşuluklar
nerde o ömre bedel çağlayan gülüşler
nerde o şakrak insanlar
her biri siyah beyaz bir resim şimdi
gönül duvarında

vefasız bir eksene sokulmuş zaman
en yakının
en sevdiğin bile çalmaz
çalamaz kapını
sorsan kaç kişi bilir
kaç kişi hatırlar
bir fincan kahvenin hatırını

bazen iş dönüşü
kahvehanenin önünden geçersin de
bir çaya bile uğrayamazsın
candan bir dost görmedikçe

bazen kasapların önlerinde
kuyruk sallayan kedilerin
köpeklerin dilenciliklerini görür düşünürsün;

"şerbete ekmek doğrayanlardan daha şanslı
olduklarını"
ortancanın okul çağı gelip çatmıştır artık
diken gibi batar sırtına geceler
uyku tutmaz gözlerin
ister istemez sigaraya gider elin
o an zararlılığını
lüzumsuzluğunu fark edersin masrafın
-buruk bir umut kaplar içini
e, yirmi yıllık dosttan ayrılmak kolay değil-
çayın açığını
şekersizini içersin
biraz peynirden
biraz zeytinden kesersin
günde dört ekmek değil üç ekmek
yazdırırsın veresiye defterine
sabah beşte değil, dörtte kalkarsın işe
alsa alsa en fazla bir saatini alır yol
üç pençe yemiş ayakkabın bir kış daha çıkartır sana
nasıl olsa küçüğün okuluna daha üç yıl var
o zamana kadar da; "Allah kerim" dersin

gün gelir
meydanlar dolar
davullar çalar, halaylar çekilir
canavar ağızlarını tutar gözcüler

bacasından kan tüten o canavar
nicedir kanını emer bilirsin de
bedelini almak için greve bile katılmazsın
davaya ihanetle suçlar arkadaşların seni
haksız olduğunu bilirsin
ama haklı olduğunu da bilirsin
malum, evde -seninle beraber- beş nüfus var
o eski grevler gelir aklına...
öyle her sendikaya da güvenmezsin!

Yazınca Dergisi. Berlin -Sf. 28

GREV HALAYI

Hakkın ara sor da gel
Çadırları Kur da gel!
Düğün olsun Grevler...
Davullara vur da gel!

Ordu ordu büyü gel!
Grev grev yürü gel!
Kavgadan kaçmak olmaz...
Yüreğini al da gel!

ORHAN **BAHÇIVAN**

ANALARIN İSYANI

gecenin tam ortası
grevlerin başladığı bir zaman
törpülenmiş yüreklerin ürkekliğiyle
haziranın ortasına girilir

gecenin tam ortası
ayışığı ortadoks kandili gibi yanıyor
yıldızlarda telaşlı bir gülümseme
ve sönük tebessüm

gecenin tam ortası
devriye düdükleri karanlığı sarsıyor
orta yerde sönmüş tütün kokusu

gecenin tam ortası
yamacı tırmanan tavşan gördü
ateşin önünde halka dönen grevci işçileri
benzetti, spartaküs'ün yaralı ordusuna

gecenin tam ortası
grev önlüğü giyildiği bir zaman
duvarda ağlayan çocukların portresi
orta yerde isyana durmuş anaların yüreği

Alınteri, Sayı: 6

KADRİYE CANLI (1946 -) (*)

KARAR VE GREV

Madende geçiyor gecem gündüzüm
İsteriz emeği alırız hüzün
Mezarımda ağlıyor oğlumla kızım
Madende çıkıyor canımız bizim

Ne gecem var ne gündüzüm
Üç vardıya oldu işim
Yola bakar oğlum kızım
Madende çıkıyor canımız bizim

Vermiyor devlet benim ücretim
Alınmaz bir sabun yıkanmaz elim
Giderim greve gelse de ölüm
Madende çıkıyor canımız bizim

Greve gideriz korkmuyoruz biz
Madende ölmüşüz yılmıyoruz biz
Nasıl olsa kukla sandınız bizi
Yanıldınız kukla olamayız biz

YOLA ÇIKIŞ

Saat dokuz Zonguldak'tan çıkmışız
Aşarız engeli kaçarsınız siz
Dayanmıyor yollar yürüyoruz biz
Sıkı tutun kendinizi geliyoruz biz

(*) Ölen bir maden işçisinin eşi
Yaşarken Ölen Madenci. Ankara 1991

HÜSEYİN **CAYIKLI**

TÜRKİYE İŞÇİ SINIFINA SELAM OLSUN

uyanın yoldaşlar
gece bizi bekliyor ve sonrası aydınlık
turk işçi sınıfına selam olsun
selam yerin dibindeki madenciye
kömürü kardeşi gibi çıkarana
selam olsun...
ey sen büyük petrolcü
fışkıran cevhere ve o enerjiye
o mükemmel maddeye
yani herşeyinle sana
selam olsun
bu gece uykuyu biz öldüreceğiz
devrimimizle yüreklerimizle...
bu gece bizim ve aydınlıklarımız...
selam Türkiyemin rengarenk gökkuşağı işçilerine...
emekçime
ey sen
demiri dizginleyen ona hayat veren
sanatını işleyen ve onu döven
sana çelikçilere selam olsun
sen ey sen
uygarlığın hamurunu yoğuran
bir ulusun özgürlüğünün simgesi
sen grevlerinle hakkını arayan
kağıtçılara selam olsun
Türkiyemin aydınlığı geleceği öğrenciler
geleceğin işçileri
Türkiye İşçi Sınıfına Selam Olsun...

ÜLKE VE İŞÇİ

Ülke, güngörmemiş bir kadın gibi
bütün gün
yollarına, evlerine, fabrikalarına ve tarlalarına gömer derdini
ve akşamları fısıldar bunları
pencerelerden, bacalardan,
otobüs duraklarından ve başaklardan.
Evsiz barksız gezginleri ise acıların
terkedilmiş çocuklarıdır yaşamın.

Katillere ve asalaklara yüz vermez ülke.
Köprülerin general üniforması diktiği,
meydanların para bastığı görülmemiştir.
Oysa, vurulan her savaşçı
düşen bir diş gibi iz bırakır
ülkenin açlık kokan bağrında
ve bir süt dişi besler o, yasadışı damağında

Bir işçi.
Kükürtlü havaya aldırmadan bir sigara yakıyor
ve dost adımlarla arşınlıyor ülkenin taştan bağrını
Bir paratoner gibi emiyor fısıltıları.
Parkesinin cebindeki eli
uzun bir yolculuktan dönmüş bir tren gibi yorgun,
ter içinde beklemektedir öfkesinin garında

Bugünün paslı sarkacı dursun
ve acı, bir guguk kuşu gibi
yüreğinin içinden fırlayıp, ötmesin istiyordu
sofranın her kuruluşunda,
her yamasında pantolonun,

çocuğunun her hevesinde.
yaşam paketinin her sigarasında.
Bu ülke
yalnızca emeğin önünde iliklesin istiyordu
güneşin düğmelerini.

Ceplerde
yalnızca alınterinin şıkırdayan sesi
ve ülke, sınasın dişlerinin arasında
gerçek mi, değil mi?
Emekçiler
gebe bir kadın gibi aşersin mutluluğa
ve ülke, bir eczane gibi hazır beklesin
gecenin en olmaz saatinde bile.

Bu yolda işten atılda kaç kez
ve kaç kez karakola çekildi grev örgütlemekten,
sabaha kadar küfür, dayak.
Sabah grev yerine koştu yine
şişmiş tabanlarıyla.
Ve bir kez, tokalaştı ölümle, fabrikanın önünde,
patronun kiralık kurşunlarıyla.
Ve günler sonra açınca ilk kez gözlerini
"kabul etmediler beni öte taraftan" dedi,
"yarım kalan işlerim varmış."

Derken, eğilip kulağına ülkenin
parolayı söylüyor usulca:
"Biz kazanacağız!"

İşte o an
yıldızlar imreniyor işçiye
sokak lambaları saygıyla eğiliyor önünde,
polisler kuşkuyla süzüyor.
Bir sıvı dolanıyor ayaklarına işçinin: kan...
Ülke, sevinçten bile olsa böyle ağlar-
ve işçi
üzerine umut işli bir mendille
yanaklarını siliyor ülkenin.

Uzlaşma Yok, Yapı Kitaplığı, İst. 1999

GENEL GREV

yoksulluk... yoksulluk fırtınası
bir kentin yalnız boşluğuna
siyah ürperişle
çığlık attı

limanlarda çekiçler durur gibi

bir yağmur esintisi
kırsal sokakların
kuytu köşesi çatılarının
kiremitlerini
gün doğumu çizerek
uyandırır

bir portre düşer
kalabalık mezar taşlarına
başucundaki
yaşlı selvi ağaçların
göğe bakan
uçlarına

göğünden köklerine
usulca
süzülerek gelir
kompresörlerini bırakarak
geriye döner
bir gün ışığında madenlere

fabrika bacalarının
geniş gövdesinden
uzunca daralarak göğe
tüten
katran karası duman
geriye döner
el çırpışlarında
göğe çıkar

demir-çelik işçileri de
uzakta... uzakta
gündoğumu kızıllığının
toprağa vuruşundaki
ilk kırpışın çizgilerinde
selvilerin hiç uyumadan büyüdüğü
kavakların yorulmadan sıklaştırdığı
düzlüklere
serçeler fısıldaşır

çiftçilerin çapasında bir uzun bekleyiş

bütün yakada
yağmura dönüşmüş rüzgârın
içine sığmaz uğultusu
sel olmuş kanatlarında
tepeleri aşmaktayken

bu erozyona
bir ananın yüreği sızlar
çakıltaşlarını sürükleyen selin
usulca ardı sıra

çocuklar da peşlerine düşmüş
kundakta kardeşlerini bırakarak
elleri türküde
yarı güneş gören pencereden
kent içlerine

grev zamanıdır

Evrensel Kültür Dergisi, Eylül 95, Sayı: 45

PARANTEZ DIŞI

Elleri nasırlı devingen
(Birleşmeli ellerimiz)
Gözleri güneşten iki damla
(Gözleriyle uyansam)
Yüreği türkü yanığı
(Yürek atışıyla çoğalsam)
Grevde can cana çektik halayı
(Sevmek özgür olmak değil mi)

Ardıçkuşu Dergisi. Sayı: 49

YEŞEREN UMUTLARDA SEN

Sen; dağda karmarın arasında açan: kar çiçeği
Eylemlerin en önünde
Eylem çiçeği
Bahar havasında
Hafif bir rüzgar eser
Ve sen beklemektesin
Esmer tenini yalar,
Saçlarının arasından geçer rüzgar
Eteğini savurur
Uzun, önden yırtmaçlı
düğmeli eteğin
Elini uzatır örtersin
Sen...
Eylem Çiçeği
Coşkuyu tanımlamak için
Seni anlatmak yeterliydi
Bir de, direngenliği, umudu, sevgiyi, sevecenliği
Eylem öncesi
Bayram bekleyen çocuklar gibiydin

Eylem çiçeği
Sanki ertesi gün yeni
pabuçlarını giymeyi bekleyen çocuklar gibi...
Ve sen kerekiz
İnce ve çelimsiz vücudunla
Hep en öndeydin...
Kavgamızın en önünde
Bir de arada bir düzelen çatık kaşların
Uzun ve ince parmakların

Tıpkı yüreğin gibi!...
Sevdan yoktu
Sevdalın da

Sanki kilit takmıştın kalbine
Aşk senin için sokaklardaydı,
Ezilenin yanında olmaktı.
Haksızı ayırt etmekti haklıdan
Senin sevdan yoktu ama
Sevdalıydın her insana
Dilenen çocuğa,
Ayakkabı boyayan adama.
Sevgi dolu türkülere, yeni açış çiçeğe
Tomurcuklanmış ağaca
Bahara kışa
Sen yaşama aşıktın.
Eylem yüzlü
Eylem çiçeği
Ama bilirim seni,
Anlamaktayım...
Yüreğin bir kuş,
Çarpmakta çırpınıp da ulaşamadıklarına.
Haber göndermekte
Tel örgülerin arkasına
Çaresizlere...
Ellerini tutmakta,
Yüreğini ısıtmakta.
Şimdi daha iyi anlamaktayım seni.
Haziran 1995

Emekçi Kadınlar Birliği Dergisi. Sayı:8

eskiden de özlerdin, biliyorum
yaşayan her şeyin içindeki rengi
yeşil otların kıpırtısı bir tepenin yamacında
gülen papatyalar
telaşlı karıncalar
ve sokak kedilerinin kaderini alıp kucağına
uzak zamanlara taşırdın, ellerinde kumrular

ışıltılı güneş oyunları
ve uçuşan tül perdeler arasından sıyrılan
serin bir umudu
kimsenin bilmediği evlerde saklardın
turuncu bir akşam yüzünün içinde
ıslak kaldırımlarda adımları çocukluğunun
durgun sesinle
kendi duyacağın şarkılar söylerdin.

yeniden doğmayı isteyen insanın
sığınağıdır uykular.

eskiden de kaçmazdın yağmurdan, biliyorum
ılık bir nefes gibi saçlarını öperken damlalar
sevda yolculuklarına çıkardın
kirli şehirlerin gölgesinden uzak.

çiçek desem
kır çiçekleri kokardın sabahları
kuş desem
insandan ürken karabataklar
suyu göstersem
denizleri dalgalanırdı gözlerinin
aşk desem
tek mevsime sığmayan hayallerin.

sisli bulvarları sevmedin hiç, biliyorum
kalabalık içinde çarpışan sesleri
ve yıldızlara ağ atan geceleri
eskiden de özlerdin, biliyorum.

-"sürekli büyüyordu kalabalık"-*

"sürekli büyüyordu kalabalık"
ve asfaltta ter birikiyordu

açılan köprülerin ayırdığı yürek
parlayan süngülerin kestiği yol
ve rüzgârı yeryüzü öğretmeninin
iki şehri uyandırıyordu

"sürekli büyüyordu kalabalık"
ve kaldırımdan taşan sınıfın gözleri
tam ortasından vuruyordu haziranı

Bayram Özmen (Arçelik'te işçi) TİP arşivi eski dergisi s. 9-10 Temmuz-Ağustos 2002.

ZAFER **KESKİN**
(Netaş İşçisi)

ALINTERİ

Terimin hakkını isteyeceğim arkadaş
Belki direneceksin
vermeyeceksin
Belki grevimi kırmak isteyeceksin
Belkide kurşunlatacaksın
fabrika kapısında
Ama terimin hakkını isteyeceğim

Uzatacaksın belki boynumu
yağlı urganlarda
Belki ömür boyu demir parmaklıklardan
bakacağım hayata
Belki sökeceksin tırnaklarımı
Ama terimin hakkını isteyeceğim

Yuva kurdurmayacaksın belki
Belki sevdiceğimin elini tutamayacağım
sevemeyeceğim doyasıya
Belki de lanete bürüyeceksin halkımı
bana karşı
Ama terimin hakkını isteyeceğim
Ölümcül direncimi kıramayacaksın

Alınteri. Sayı: 1

15-16 HAZİRAN

1
Ve o gün geçmedi elektrik tellerden,
söz dedi
motorlar dönmeyecek!..
Akmadı su çarklara
söz dedi,
tribünler dönmeyecek!..
Sustu kuş
durdu yaprak
ürperdi örümceğin gözü
Ve o gün hep bir ağızdan söz dedi
işçiler
biz çalışıp onlar yiyemeyecek!...
Söz dedi rayın makası
söz dedi ekmeğin sızısı,
kursağımıza onlar giremeyecek!..
Köreldi matkap
eğlendi torna
sustu vardiya düdüğü.
Ve o gün söz verenler
kesti bıçağı bıçakla
kırdı yumruğu yumrukla
yürüdü Kocaeli'den İstanbul'a
İstanbul'dan yarına...
Kabardı çelik
fırladı ok
güldü ekmeğin yüzü.
Ve o gün tarih, bilinçli işçinin gözünde
söz dedi,
bu burda bitmeyecek!...

2

Kar bile sever birlikteliği
yağar yağar çiğ olur
ezer bozar
hışmıyla
engelleri.

Dağlar bir yanda haykırır da
kuytuda kalmış rüzgâr gibi,
bana mısın damadan koşar o, gürül gürül...

Yağmur bile sever birlikteliği
yağar yağar sel olur
geçer deler
karanlıkta
bentleri.

Ovalar bir yanda haykırır da
alıcıkuşlara özenen keklikler gibi,
bana mısın demeden koşar o, gürül gürül...

Ki biz hep böyle mi duracağız
koymuşken önümüze
barikatlı sıcak Haziran günlerini.

Gerçeğin Sevda Tutanağı. Sorun Yayın. İst.2000

Ş. RUHİ **SALİH**

GREVCİLER

Gördüğümüz kötü bir düş yüzünden
Bu acımız
Gitti gelmez diyorum
Bazen umutsuzluğun körkuyularındayken
O sevda yüklü bulut
Bulut yüklü özgürlük
Özgürlük yüklü yaşam
Yaşam dolu o güzel hasret

Sabah yeli gibidir sevda
Titretir inceden
Grevcileri

Alınteri. Sayı: 5

ENVER **SİPAHİOĞLU**

SAVAŞ

Ben kavgaların adamıyım
Sıkılmı bir yumruğum
Taksim'de Gümüşsuyu'nda
Dolmabahçe'de ateşe hazır silahım
Gözlerimi diker derin sularına boğazın
Özgürlük türküleri haykırırım

Ben kavgaların adamıyım
Göllüce'de Anakız'ın yanında
Atalan'da Zülküf amcayım
Kazmayla kürekle gelirim
Kurşun sıksan kaçıramazsın
Kocaman yürekle gelirim
Yalan bilmem dolan bilmem
İşleyecek toprak isterim

Ben kavgaların adamıyım
Tandoğan'da yirmibin öğretmenim
Bir devrim kavgasına çıkmışım
Ve bu devrim olacak
İsterim bulunsun bir avuç tuzum
Yıllardır bunun için uykusuzum

Ben kavgaların adamıyım
Zeytinburunlu sendikalı işçi
Kirkor'un fabrikasında grev gözcüsüyüm
Derby'de işgalci
Ve ben üniversiteli gencim
Barış kavgalarına hazır
Ben kavgaların adamıyım
Ha desen patlayacağım

Ardıçkuşu Dergisi. Sayı: 49

GEL

gel bir mavzer gibi
bir namlu gibi
dimdik
cesaretle
yürekli
ve
açık sözlü

gel sevdasına tutkun olduğum
nazlı seher yelleri gibi
bir gülün açışı gibi
gülüşün gibi gel
ben gül isem
gülümü kurutan kara yel gibi gel

1978

Kalk Yiğit Öfkem. Yar Yayın. İst.1979

YÜRÜR GÜNEŞE İŞÇİLER

Kaldır başını,
Şafakla buluştu
Dinecek dünyanın acıları,
Yankılandıkça parti adı
Fabrikada, işçi sofrasında
Kazanacağız hayatı.

Boy verince fırtına
Gamak'ta, on altı Haziran'da
Süngü, kurşun, dökülen kan,
Akar yine de ırmaklar
Büyür umudun ordusu
Bir Mayıs'ta, Tarip'te,
Sarsılır haramilerin saltanatı
Yürür güneşe işçiler.

Kışa, palete, çığa inat
Yeşerir tohumlar
Netaş'ta, Zonguldak'ta, Tuzla'da,
Yeşerir Gazi'de, barikatta
Çağladıkça parti saflarında
Yürür güneşe işçiler.

Toplu Şiirler. Ceylan Yayın. İst. 2001

ESKİ TÜRKÜLER GEZİNİYOR /FABRİKALARDA

Fabrika önlerini anımsıyor musun
Birer bayram yeriydi grev günleri
Direniş ve umudun türküsüyle çınlayan,
Geceyi fethederdi işçi sohbetleri
Hayatı, dünyayı, sevdayı.
Nicedir yapraksız ağaçlara döndü grevler
Terkedilmiş kentlere,
Kasvetli ve yalnız.
Söyle ey sevdiğim
Yurdundan sürgün müdür işçiler.

Kim bilmez ki, çadır, işçiyle grev çadırıdır
Yıllardır boş bir barınak
Dilsiz, yorgun, kolu kanadı kırık,
Gerillasını yitirmiş bir dağ.

Bir yazgı değil bu, olmayacak,
Bak yeniden mayalanıyor kavga ateşi
Tıbset'tir, Albayrak'tır, Güzel Tekstil'dir,
Eski türküler geziniyor fabrikalarda
İşgallerin tohumu çatladı çatlayacak,
İşçi bahardır filiz süren
Müjde ey hayat!

Toplu Şiirler. Ceylan Yayın. İst. 2001

KAVGA

Sağa sapma, sola sapma
Doğru yolda gidene sor.
Kardeş kardeşi vurmasın
Aç olduğun bilene sor.

Boykotlara paydos artık
Greve umut bağladık
Sendikalar dünden batık
Fabrikalı işçiye sor.

Gruplara bölme sakın
Bu kavganın sonu yakın
Çabuk uyanmaya bakın
Okuyan öğrenciye sor.

Sağ sol kavgası bitsin
Halkın çektiğide yetsin
İnsanca yaşama artsın
Mücadele verene sor.

10 Mayıs 1976-Sümerbank Pamuklu Sanayii Müessesesi/ADANA

EMEĞİN KAVGASI YAPILDIĞI SÜRECE HEP YAŞAYACAKSIN METİN TÜRKER VE BU AĞIT HİÇ BİTMEYECEK

Bana, senin ölümün üzerine şiir
yazdırankaderimi lanetliyorum

Bir vardıya değişimiydi gece yarısı
Karanlıklar onlar için hep aktı.
Üzerlerindeki işçi tulumları demir kiriydi
Ve de paslanmıştı.
Tek üzüntüleri vardı
İşlerken demiri
Liderleri Metin Türker hastalanmıştı.

İşte o siren sesi burdu yüreklerini
Gecenin bir yanısında.
O hoyrat sesle yıkıldılar.
Biliyorlardı ki artık yoktu mtinleri
Ama duraksamadılar.
Demiri erittiler
Çeliğe su verilirken
Gene de metindiler.

Bir kez eğdiler eğilmemiş başlarını
Onun anısına.
Sonra
Fabrika bacalarından tüten dumanı izlediler
Kulaklarının pasını sildiler demir sesleriyle
Yüreklerine gömdüler Metinlerini
Çünkü artık hepsi birer Metindiler.

Kardemir artık onlar için
Hâlâ bacası tüten yepyeni bir evdi
Ame gene biliyorlardı ki Metin Türker
Bu galip gelinen kavgada
Yorgun düşen bir devdi.

Onlar emekçiydiler
Her şeyin onurlusunu yapmaktı dilekleri
Karabük ve Kardemir durdukça
Metin Türker'i yaşatmaktı istekleri
Geleceğe mıhlanmış gözleriyle
Namus üzerine verilmiş sözleriyle
Bunu da başaracaklardı.
Sözün kısası
Şimdi hepsi birer Metin olarak
Fabrikalarının geleceğini omuzlarında
Acılarını yüreklerinde teşıyacaklardı

İşte böylesine
Yngın yerine dönmüş bir gecenin sabahında
Acıyı dudaklarında ağıt ettiler
Omuzlarında gene Metin
Grevden kalma günlerinde olduğu gibi
Acılarını bal eyleyerek
Yine omuz omuza
Alkışlarla
Sonsuzluğa gittiler.

Tay Dergisi. Aralık 2000

ERDEM EMEKÇİLERİ

Bulutlara yükselip, göğe taşarak geldik
Ak süt köpükleriyle kanı aşarak geldik

En soylu kavga için pusatlanmış çeriyiz
Bizi yorumlayamaz, bu çağdan içeriyiz

Gülsuyu sentezinde yok edilmiş kinimiz
Sevgi doğurganıdır gök-muştu ekinimiz

Işıktan kentler kurduk, nur yüzlü bekçileri
Grev nedir bilmezler erdem emekçileri

Bir gel çağrısı ile açılır şölenimiz
Dirilişi onaylar vurulup ölenimiz...

ELİF N. **YILDIZ**

HEP DOĞACAK OĞULLARIMIZ

"Kardeşim Yılmaz'a"

Sen gözlerine yıldız sığdıran
Denizlerin göklerin
Ana dolu anadolunun
Al karanfil zakkumların oğlusun

Sen bakma seslerimizin sustuğuna
Günlerin serseriliğine bakma
Elbetteki uyanacak kış uykusundan bahar
Ve yükselecek sesimiz
Topraktan göğe kadar

Ve inanın çocuklar
Hala yazdıkça gazete dergi mecmualar
"İşçiler grevde"
"Gözaltılar"
"Devam etmekte baskılar"

onurlu analardan elbet doğacak
Yağız delikanlılar

Hiç biter mi oğullar
Hiç biter mi oğullar

Bir Yaman Türküdür Kaçaklığımız. Ekinci Basım Yayın. İst. 1994

FABRİKALARDA

O fabrikalarda
sen vardın
Masaya vurdun yumruğunu
O gün benim günüm
dedin
O fabrikalarda
sen vardın
Masura toplardın, üzüm ayıklardın
ayaklarında terlik
üzerinde düğmesiz
önlük vardı,
Bir gün sardı panzerler
etrafını
Kıştı soğuktu
seher vaktiydi
Direttin
Teslim olmadın
Okşamaya kıyamadığım saçların
vardı
Üniformalının pis ellerinde
Sesini kısmak istiyordu
Gürdü sesin
Dalgalandı
"Bimre Koledi
Biji Azadi"
"Teslim Olmayacağız

Faşizme Karşı Omuz Omuza"
Haykırdın
Tam yirmi gün
Ajanslar seni verdi
Gazeteler seni yazdı
Yürekler seninle çarptı
Yaşasın denildi sana
Direncine
Direnişine
O fabrikalarda
sen vardın
Üzerinde Grev
gömleği
çadırda nöbetteydin
Tanklar sardı
etrafını
yıktılar çadırını
Sesini
çıkarmadın
O fabrikalarda
sen vardın
Azda olsa örğütlenmiştin
Konuşabiliyordun
Dağıttılar
örgütünü
Sus
dediler
O gün senin değil
dediler
Başını öne
eğdin.
O fabrikalarda
sen vardın
süngüler devriye gezdi
önünde
komutan oldu
ustaların
sen asker

Dostların zindanlarda
kulağı sendeydi.
O fabrikalarda
sen vardın
Nereye kadar
gidecektin?
Bahara dönüyordu mevsim
Açım dedin
Çıktın sokağa
Gittin üzerine
korkunun
Kahroldu sana
öldü diyenler
Selamladı
dostların
Merhaba dedi
sokaklar.
O fabrikalarda
sen varsın
Beni
Bizi
Ve hayatı yaratan
O fabrikalarda
gene sen varsın
Bir gün başını
kaldırıp
Ben varım
Bu benim
dediğinde
Dalgalanacak Bayrağımız
en yükseklerde.

İşçi Eylemlerinin Meşruluğu, 1990

AYŞE

Her akşam yorgun işten dönerken
Görürdüm onu yolumda ben,
Düşürmüştü gönlüme bir sızı
O üzüm gözlü işçi kızı.

Ellerinde işten kalan iz var
Tütün işlemiş o parmaklar
Allıksız yanaklarıyla ağzı
İzmir narı gibi kırmızı.

Benimle aynı işte çalışan
O genç kızın Ayşe'dir adı
Çok darbe yedik biz patronlardan
Nihayet bir gün grev patladı.

Ayşe'yle geçtik grevin başına
Ayşe oldu kavga yoldaşı,
Biz o gün işte Ayşe yoldaşla
Grev meydanında nişanlandık.
O da bir işçi ben de bir işçi
Bir sınıfın evladıyız biz
Gaye uğruna verip elele
Kızıl bir ufka gitmekteyiz.

Anonim

KANLI MAHKEME(*)

Burda; bir yerde bir mahkeme var
Beter, gizli infaz celselerinden
Kayda bile geçmeden
Adamı ipe gönderen cinsinden

Burada ince eziyet edilir
Sesler gelir işkence odasından,
Burada ruhunu teslim edenler
Çoktur iniltilerin şehitlerinden

Cellatlar: Zwanziger efendileri,
Diering'ler mübaşirleri,
Fütursuzca işkence ediyor her biri
Saklamadan hiç bir şeyi.

Alçaklar sizi, şeytanın dölleri,
Siz, cehennem iblisleri,
Yoksulların varını yoğunu zıkkımlanırsınız,
Lânetimiz, küfrümüz olsun sizin de kârınız.

Sizsiniz tüm sefaletin kaynağı,
Ezen bütün yoksulları
Sizsiniz kapmaya uğraşan,
Ağızlarındaki son kuru ekmeği.

Ne alakadar eder sizleri,
Yoksullar bulabiliyor mu patatesi?
Her saat bulabilin yeter ki,
Kızartmanın iyisini.

Yok artık dilenmenin, duanın yararı,
İşe yaramaz artık yakarı.
"Beğenmezseniz gidebilirsiniz,
Koksun açlıktan nefesiniz."

Şimdi düşünün bu eziyeti
Ve şu yoksulların sefaletini.
Bulamazlar bazen ekmek kırıntısını
İçler acısı değil mi?

Acımak ha? Ne hoş bir duygu,
Tabii siz yamyamların yabancısı.
Herkes biliyor amacınızı!
Almak yoksulların son lokmasını.

Sorarım, kim geçirirdi aklından
Yirmi yıl önce bundan,
İnmeyeceğini gururla fabrikatörün
Kral arabasından!

(*) 4 Haziran 1844 günü yazarı belli olmayan bu şiiri sokakta okuyan işçinin tutuklanması, Silezya Dokumacıları'nın ayaklanmasını ateşledi.

5 Haziran'da binlerce dokuma işçisi, Diering'lerin villasının önünde toplanarak sefalete karşı isyan etti.. Diering Kardeşler para ve yiyecek dağıtacaklarını söyleyerek işçileri oyalarken, gelen prusya askeri birliğinin isyancılara ateş açması sonucu 11 dokuma işçisi öldü ve 94 kişi de yaralandı.

Alman İşçi sınıfının, bu ilk kitlesel eylemi, Şair Heinrich Heine tarafından "Dokumacılar" adıyla şiirleştirildi. Gerhart Hauptmann da aynı adlı oyunlaştırdı.

Ressam Kaethe Kollwitz ile Karl Wilhelm Hübner'in de tablolarında yer aldı.

16 HAZİRAN

Onaltı Haziran yüzbin işçi yürüdü
Onaltı Haziran yüzbin işçi yürüdü

Heyyy...
Onaltı Haziran genel direniş
Burjuvaziye, tüm sömürüye
Nasırlı ellerin yumruğu bugün

Onaltı Haziran işçi eylem birliği
Onaltı Haziran işçi eylem birliği

Heyyy...
Onaltı Haziran genel direniş
Burjuvaziye, tüm sömürüye
Nasırlı ellerin yumruğu bugün

Onaltı Haziran emperyalizme karşı
Onaltı Haziran emperyalizme karşı

Heyyy...
Onaltı Haziran genel direniş
Burjuvaziye, tüm sömürüye
Nasırlı ellerin yumruğu bugün.

JOHN BROWN'UN CESEDİ (*)

John Brown'un cesedi mezarda çürüyor
John Brown'un cesedi mezarda çürüyor
John Brown'un cesedi mezarda çürüyor
Ama ruhu yürüyor bizimle

John Brown köleler kurtulsun diye öldü
John Brown köleler kurtulsun diye öldü
John Brown köleler kurtulsun diye öldü
Ama ruhu yürüyor bizimle

Gökteki yıldızlar eğilmiş bakıyor
Gökteki yıldızlar eğilmiş bakıyor
Gökteki yıldızlar eğilmiş bakıyor
John Brown'un mezarına

(*) John Brown, 8 Mayıs 1800'de ABD/Torrington'da doğdu. 1855 yılında, beş oğluyla birlikte köleciliğe karşı savaşan güçlere katıldı. Bir süre sonra mücadelenin lideri oldu. Kölelik yanlılarıyla gerilla savaşları yaptı. 1858'de Ontario da Chatham'da. köleciliğe karşı beyazlarında katıldığı bir toplantı düzenledi. Amacı, genel bir köle isyanı başlatmaktı. Bu amaçla Federal cephaneliğin bitişiğinde bir çiftlik kiralayarak üç oğlu ve iki damadı olmak üzere 23 kişiyle buraya yerleşti. 16 Ekim 1859 gecesi gerçekleştirdiği saldırıyla cephaneliği ele geçirdi. Çevredeki köle sahiplerini tutukladı. Çarpıştığı Milis güçlerine Washington'dan takviye gönderilen deniz piyadeleri karşısında dayanamadı.İki oğlu ve sekiz adamını kaybetti. kendisi de ağır yaralı olarak esir düştü.

Köle kurtuluş hareketinin öncüsü olan Brown, yargılanmak üzere mahkemeye sedyeyle getirildi. Köleleri ayaklandırmak, adam öldürmek ve devlete ihanet suçlarıyla ölüm cezasına mahkûm edilen Brown, 2 Aralık 1859 günü asıldı.

KAYNAKÇA

* Grev Hakkı ve Grevler. Kemal Sülker. Gözlem yayın. İst. 1976.
* Marksist Ekonomi El Kitabı, Ernest Mandel (Çev. Orhan Suda), Suda yayın. İst. 1974.
* İşçi Sınıfı Tarihi. Jürgen Kuczynski (Çev: Galip Üstün) E yayın. İst. 1968.
* Grev, Volkan Yaraşır-Tez
Koop-İş Eğitim yayın. İst.
* Sendikalar Yasası.
* Emeğin ve Emekçilerin Tarihi, Pierre Brizon (Çev: Cemal Süreya) Onuç yayın. Ankara 1977.
* Türkiye'de İşçiler. Ayşe Nur
Erten. Yeni Yüzyıl Kitaplığı, İst.
* Sınıf Uzlaşması mı Sınıf Mücadelesi mi, Vladimir Usenin (Çev: Dinçer Kişioğlu) Konuk yayın. İst. 1976.
* İşçi Sınıfı ve Dünya Devrim Süreci, A. Zagladin-A. Galkin-T. Timofeyev (Çev: Erol Dinçbaşlı) Konuk yayın. İst. 1979.
* Türkiye'de Kapitalizmin Gelişmesi ve İşçi Sınıfı, Dr. Kurthan Fişek, Doğan yayın. Ankara 1969.
* Türkiye'di İlk Sendika Sarıkışla'da 1932. İbrahim Topçuoğlu, Öncü Kitabevi, İst. 1975.
Türkiye'den Avrupaya Göçün 40 Yılı / Ali Arayıcı, Ceylan Yayın. İst.2002
* Türk İşçi Hareketi Üzerine Bir Deneme, Halûk Faruk Erginsoy, Oleyis yayın. İst. 1968.
* Osmanlıdan Günümüze Türk İşçi Hareketi. Erdinç Yazıcı, Aktif yayın. Ankara 1996.
Zonguldak Havzasının Tarihi Gelişimi / Sina Çıladır, Genel Maden İş Yayın.
* İngiliz Sanayi Devrimi, Gökçen Göksal, Kora Yayın. İst. 2003
* Yeni Dünya Düzeni Türkiye ve Sosyalizm, Haluk Gerger, Belge Yayın. İst. 1994
*Kömür Havzasında İlk Grev, Turgut Etingü, Koza Yayın. İst. 1976
* Sosyalizm ve Sosyal Mücadeleler Tarihi, İletişim Yayın. İst.
* Sosyalist Kültür Ansiklopedisi. May Yayın. İst.
*Cumhuriyet Gazeteleri. ilgili sayı ve sayfaları
* Evrensel Gazetesi. ilgili sayı ve sayfaları
* Şiir Kitapları
*Edebiyat Dergileri

DİZİN

A.KADİR. 30
ADA Ahmet, 103
AĞABEYOĞLU S.130
AKERMAN M.Tanju, 78
AKYOL Ahmet Can, 185
ALOVA Erdal, 128
ALPSAR Mete, 141
ALTINEL Sabri, 42
ALTUN Mehmet, 197
ARÖZ Yetkin, 66
ARS Erol, 198
AŞAN Taşkın. 168
ATAY Tayyibe, 200
ATMACA İdris, 146
AYAKYAY Seyfettin, 106
AYDIN Abidin, 104
AYSAN Behçet, 112
AYTEKİN Sadık, 175
BAHÇIVAN Orhan. 201
BAYKAL Sururi. 80
BAYRAK Kamil. 153
BEHRAMOĞLU Ataol, 73
BEKTAŞ Cengiz. 58
BİLİR Ali F, 92
BOĞA Çetin, 124
BOZBAŞ Fahri, 157
BOZKURT Osman, 166
BOZOKLAR Kutsiye. 139
BULUNMAZ H.Hilmi 152
BULUT Abdülkadir, 82
BURKAY Kemal. 68
CAN Eylem, 196
CANLI kadriye, 202
CANYURT Taner. 111
CAYIKLI Hüseyin. 203
CELAL Bülent. 204
CENGİZ Gülsüm. 114
CIRAVOĞLU Öner, 107
ÇEBİ A. Kerem, 177
ÇELİK Nevzat, 180
ÇETİNKAYA Hüseyin, 77
ÇOLAK Veysel, 149
DAĞLARCA F. Hüsnü, 29
DAMAR Arif, 36
DEMİRASLAN İlhan, 49
DEMİRAY M. Güner. 72
DEMİRTAŞ Metin, 70
DİKME Gülhan, 196
DİLMEN Hüseyin, 178
DURBAŞ Refik. 91
ELÇİ Hüseyin, 189
ELOĞLU Metin, 46
EMEÇ Rahmi, 174
ERBAŞ Şükrü, 142
ERDOĞAN Özcan. 194
EREN Macit, 206
ERGÜN Ersin, 163
ERKOÇ Yaşar, 158
ERTAN Ali Rıza. 86
FERHAD Hüseyin, 145
FİŞEKÇİ Turgay, 162
GENÇAY Güngör, 63
GENÇTÜRK İsmail, 90
GEZİCİ M. Zeki, 126
GÖKÇE Enver, 32
GÖKSOY Mustafa. 188
GÖNEN Asım, 93
GÜL F. Kadri, 208
GÜLCÜOĞLU M. N. 31
GÜLGÖZ Nusret. 186
GÜR Nazlı. 209

GÜZEL Muhammet, 159
GÜZELGÖZ Efe, 187
HACIOĞLU Muammer,97
HAKAN Ogün, 211
HAKKI Ruşen, 65
HATİPOĞLU Aydın, 71
HENDEN Rahime, 182
HÜNALP Ayhan, 44
İLHAN Attila, 40
İLKİN Metin, 55
İŞLEK Ferhat, 164
KARACA İbrahim, 179
KARADAYI Celal, 191
KAVAS Hikmet, 193
KEMAL Mehmed, 33
KESKİN Zafer, 213
KILIÇOĞLU Mehmet, 108
KIYAT Mehmet, 83
KORKMAZGİL Hasan Hüseyin, 45
KÖK Kemal, 214
KÖZ Mustafa, 169
KURDAKUL Şükran, 47
MADEN Mehmet, 147
MEMEDOĞLU Avni, 35
MENEMENCİOĞLU Muazzez, 51
MİRAÇ Yaşar, 143
MÜFİT Mehmet, 129
NAZIM HİKMET, 25
NİDA Ömer, 53
NERGİZ Ahmet, 98
NEZİR Seyyit, 119
OĞUZ Ertuğrul, 87
OLGAR A.Uğur, 122
ÖNGÖRE Bilge, 140
ÖZ Doğan, 62
ÖZDEMİR Muzaffer, 184
ÖZDEN Dursun, 117
ÖZER Kemal, 64
ÖZGER Arkadaş Z., 102
ÖZTÜRK Asım, 115
ÖZYÜREKLİ T, 121
PINAR Babür, 134
SALİH Ş. Ruhi, 216
SARI Mehmet, 154
SEZER Sennur, 84
SİPAHİOĞLU Enver, 217
SÜREYA Cemal, 54
SÖNMEZ Tekin, 67
ŞANAL Abdullah, 100
ŞİMŞEK Nevzat, 218
TAMER Şafak, 219
TAR Süleyman Şahin, 28
TARANCI Namık, 156
TAŞÇIER Süheyla, 167
TELLİ Ahmet, 99
TELLİ Ozan, 118
TEMEL Halil, 137
TOGA Mustafa, 221
TOPRAK Ömer Faruk, 34
TURAN Metin, 192
USLU Kadir, 95
YALÇIN Ferhat, 222
YALVAÇ H. Hüseyin, 125
YAŞIN Neşe, 172
YAVAŞLI Aydoğan, 151
YAZICI Olcay, 224
YEŞİLDAĞ Yılmaz, 131
YILDIRIM Rüştü, 183
YILDIZ Behram, 101
YILDIZ Elif N, 225.
YILDIZ İbrahim, 48
YILDIZ Mustafa, 144
YILMAZ Hacay, 226
YÜCEL Adnan, 132
YÜCEL Can, 50
YÜCEL Sabri, 109

İÇİNDEKİLER

rev ve Direniş Seçkisi İçin **5**
Emekle Açılan Sabahlarda Yaşayanlar **7**
Nazım Hikmet / Türkiye İşçi Sınıfına Selam / Grev .25-26
Süleyman Şahin Tar / Ölebilmişlerse . .28
Fazıl Hüsnü Dağlarca / Magirus İşbırakması .29
A. Kadir / Grev .... .30
M. Nezihi Gülcüoğlu / Emekçi Yaşamı .31
Enver Gökçe / Oy Beni ... .32
Mehmed Kemal / Urgan ve Yorgan ... ... .33
Ömer Faruk Toprak / Güneşli Sabaha Bir Sonnet . .34
Avni Memedoğlu / Fırtına Yakın .35
Arif Damar / Ölüm Yokki 36
Attila İlhan / Genel Grev / Grev Oylaması .40-41
Sabri Altınel / Sabahın İçinde 42
Ayhan Hünalp / Sözleşmesiz Irgatlar Grevi .44
Hasan Hüseyin Korkmazgil / Kavel .45
Metin Eloğlu / Uyan . ... .. .46
Şükran Kurdakul / Özgürlük Zeybeği ... .47
İbrahim Yıldız / Gönül Sesinin İki Kesiti .48
İlhan Demiraslan / Devrim Adına Şiir .. .. .49
Can Yücel / GG/Taksim Mitinginden İzlenim .... .50
Muazzez Menemen ioğlu / Kavga Kuruluş/ Şafakta Uyananlar51
Ömer Nida / Emek Eğitimdir **53**
Cemal Süreya / Bir Büst İçin Elli Yıl Sonra Söylenmiştir .54
Metin İlkin / Prometeus'dan .... .55
Cengiz Bektaş / Grev Çiftetelisi (Laodicea'nın) .58
Doğan Öz / Günaydın İşçi Dost, Köylü Dost .62
Güngör Gençay / Kibritin Ucundaki Yangın .63
Kemal Özer / Sürekli Yargılanma .64
Ruşen Hakkı / Üretimde Sevda . .65
Yetkin Aröz / Çok...Çok Geç Olmadan .66
Tekin Sönmez / Şili 1907-lQuiQue . . .67
Kemal Burkay / Bizim Dünyamız Geniştir .68
Metin Demirtaş / Türkü .70

Aydın Hatipoğlu / Cam ..... .71
M. Güner Demiray / İşçinin Türküsü .72
Ataol Behramoğlu / Bir Gün Mutlaka 73
Hüseyin Çetinkaya / Sungurlar Kazan Fabrikası .77
M. Tanju Akerman / Greve Çeyrek Kala .78
Sururi Baykal / Grev ..... .80
Abdülkadir Bulut / Samandağlı Analardan Direnişteki İşçilere 82
Sennur Sezer / Hangi Kan-Aralıkta Bir Akşam ..84-85
Ali Rıza Ertan / Kavgada Yerin Var Senin ..86
Ertuğrul Oğuz / Grev ..... .87
İsmail Gençtürk / Sen ve Gözlerin ..90
Refik Durbaş / Elmas Ayna .91
Ali F. Bilir / Yol 92
Asım Gönen / Biz Ki Yaşamı Ölümsüz Yarattık .93
Kadir Uslu / Grev ..... .95
Muammer Hacıoğlu / Grev 97
Ahmet Nergiz / Gülerek Kavgaya Gidiyoruz ...98
Ahmet Telli / Güz Gelmeden ...99
Abdullah Şanal / Şilili İşçilere 100
Bahrem Yıldız / (Önsekiz) .101
Arkadaş Z. Özger / Ferhat .102
Ahmet Ada / Yaralı Güller .... .103
Abidin Aydın / Grev İcad Oldu/ Paydos Borusu-
Bak Dinle Gece Kuşu .. .104-105
Şeyfettin Ayakyay / Bilsen . ..... .106
Öner Civaroğlu / Bir Grev Türküsü 107
Mehmet Kılıçoğlu / Grev 108
Sabri Yücel / Haydi Genel Greve .109
Taner Canyurt / Ya Sen Bilir misin .111
Behçet Aysan / İlk Kar . . .. .112
Gülsüm Cengiz / Senin Adın Umut .114
Asım Öztürk / Grev Çadırları .... .115
Dursun Ö den / Büyük Grevde Güz İşçileri 117
Ozan Telli / Ağıt 118
Seyyit Nezir / Aşka da 119
Timuçin Özyürekli / Çıldırtmasın Seni Yaşamak .121
A. Uğur Olgar / Kovmalısın Karanlığı .122
Çetin Boğa / Vardiyalar .... .124
Hasan Hüseyin Yalvaç / Çocuk ve Tren .125
M. Zeki Gezici / Halk Şarkısı .126
Erdal Alova / Son Nefesin 128
Mehmet Müfit / Grevin Fabrikada 320. Günü ...129
Selma Ağabeyoğlu / Sana Anlatacaktım .130
Yılmaz Yeşildağ / Varoşlarda Söyleşi'den .131
Adnan Yücel / Bu Gökyüzünde Grev Var .132
Babür Pınar / Direncin Türküsü .. .134
Halil Temel / Emek İçindeki Çelik .137

Kutsiye Bozoklar / Kavga Düştü Payıma .139
Bilge Öngöre / Yanlış Seçim .140
Mete Alpsar / Direniş Şarkıları .141
Şükrü Erbaş / Aykırı Yaşamak ..142
Yaşar Miraç / Gıslavet Grevi .143
Mustafa Yıldız / Devrim 144
Hüseyin Ferhad / Uçurumlar Dolambacı ..145
Mehmet Maden / Git O Yere 147
Veysel Çolak / Emeğin Çırpıntısında .149
Aydoğan Yavaşlı / Eski Bir Anı 151
Hüseyin Hilmi Bulunmaz / Sabahın Yaklaştığı An 152
Kamil Bayrak / Ve Gece Vardiyaları ve Sen Kadınım 153
Mehmet Sarı / Muzafferin Tablosunda Ned Kelly .154
Namık Tarancı / XI .... .156
Fahri Bozbaş / Altmışsekiz Grevi .157
Yaşar Erkoç / Kısaca ..... .158
Muhammet Güzel / Hüzün Yazılır .159
Osman Bozkurt / Grev 161
Turgay Fişekçi / Grevci Çocuğu .. .162
Ersin Ergün / Biz Susarsak .... .163
Ferhat İşlek / Süngü Ucundadır Ertelenen Yaşam .164
Süheyla Taşcıer / Sesleniş .167
Taşkın Aşan / İyi Biline 168
Mustafa Köz / Ateş Bağı .. .. .169
Neşe Yaşın / Yıldızların Öpücükleri .172
Rahmi Emeç / Uyan ve Değiştir Hayatını .174
Sadık Aytekin / Vilvorde İşçileri .... .175
Ahmet Kerem Çebi / Karanfil Ezgisi Dostluklar Gibi .177
Hüseyin Dilmen / Sentez .178
İbrahim Karaca / Günlük .179
Nevzat Çelik / Onlar Ki .... .180
Rahime Henden / Tuzla Deri İşçilerine . .182
Rüştü Yıldırım / Direniş Çadırında Öğreniyoruz .183
Muzaffer Özdemir / Birleşen Sesimiz . . .184
Ahmet Can Akyol / Grevli Günler ve İstanbul .185
Nusret Gülgöz / Grev .186
Efe Güzelgöz / İşçiyim .... .187
Mustafa Göksoy / Bir Işık ..188
Hüseyin Elçi / Gündem (II) 189
Celal Karadayı / Anlayamadım 191
Metin Turan / Uçurtmalar Çoğaltmak/Sevinç .192
Hikmet Kavas / Demirin Öyküsü .193
Özcan Erdoğan / Dünyevi .. .194
Gülhan Dikme / Cam Güzeli .. .195
Eylem Can / Cambazların Türküsü .196
Mehmet Altun / Zak um .197

ALFABETİK SIRA

Erol Ars / Bir İşçinin Günlüğü .198
Tayyibe Atay / Grev Halayı .200
Orhan Bahçıvan / Anaların İsyanı .. .201
Kadriye Canlı / Karar ve Grev/Yola Çıkış . .. .202
Hüseyin Cayıklı / Türkiye İşçi Sınıfına Selam Olsun .203
Bülent Celal / Ülke ve İşçi ...204
Macit Eren / Genel Grev .206
F. Kadri Gül / Parantez Dışı .. ... .208
Nazlı Gür / Yeşeren Umutlarda Sen .209
Ogün Hakan / ---------- .211
Zafer Keskin / Alınteri . .213
Kemal Kök / 15-16 Haziran .214
Ş. Ruhi Salih / Grevciler .216
Enver Sipahioğlu / Savaş .217
Nevzat Şimşek / Gel .... .218
Şafak Tamer / Yürür Güneşe İşçiler .219
Mustafa Toga / Kavga .. .221
Ferhat Yalçın / Emeğin Kavgası 222
Olcay Yazıcı / Erdem Emekçileri .. .224
Elif N. Yıldız / Hep Doğacak Oğullarımız ..225
Hacay Yılmaz / Fabrikalarda .226

ANONİM ŞARKI TÜRKÜ VE MARŞLAR

Ayşe .. .. .229
Kanlı Mahkeme .230
16 Haziran . ... .232
John Brown'un Cesedi .233

Kaynakça .234

Dizin .235

İçindekiler .237

ŞİİR ANTOLOJİLERİ DİZİSİ

İşçi sınıfı, mücadelesini öncelikle sömürüye ve sömüren sınıfa karşı yürütür. Bu mücadelede uyguladığı çeşitli yöntemler vardır. "Grev" dediğimiz, işçilerin toplu olarak üretimi durdurma olgusu, bunlardan biridir.

Toplumun en dinamik gücü olan işçi sınıfı, yalnızca çalışma koşullarının iyileştirilmesi, daha fazla ücret ve sendikal haklar gibi toplu sözleşmelerle sağlanabilen ekonomik boyutlu grev yapmaz. Siyasi iktidarlar tarafından çıkarılan/çıkarılmak istenen işçi düşmanı ve antidemokratik olan yasalara karşı da greve çıkar. Gerekli gördüğü durumlarda da, genel greve giderek gücünü gösterir.

Grev, işçi sınıfının en önemli mücadele araçlarından biri olmasının yanısıra, önemli bir okuldur.

Bu antolojiyle, memleketimizdeki grevlerin tarihi sürecini çok kısa bir biçimde aktarırken, grevcilere de şiirlerle alkış tutuyoruz.

GERÇEK SANAT YAYINLARI

9 789753 602075

ISBN-975-360-207-3

Kapak : İrfan ERTEL